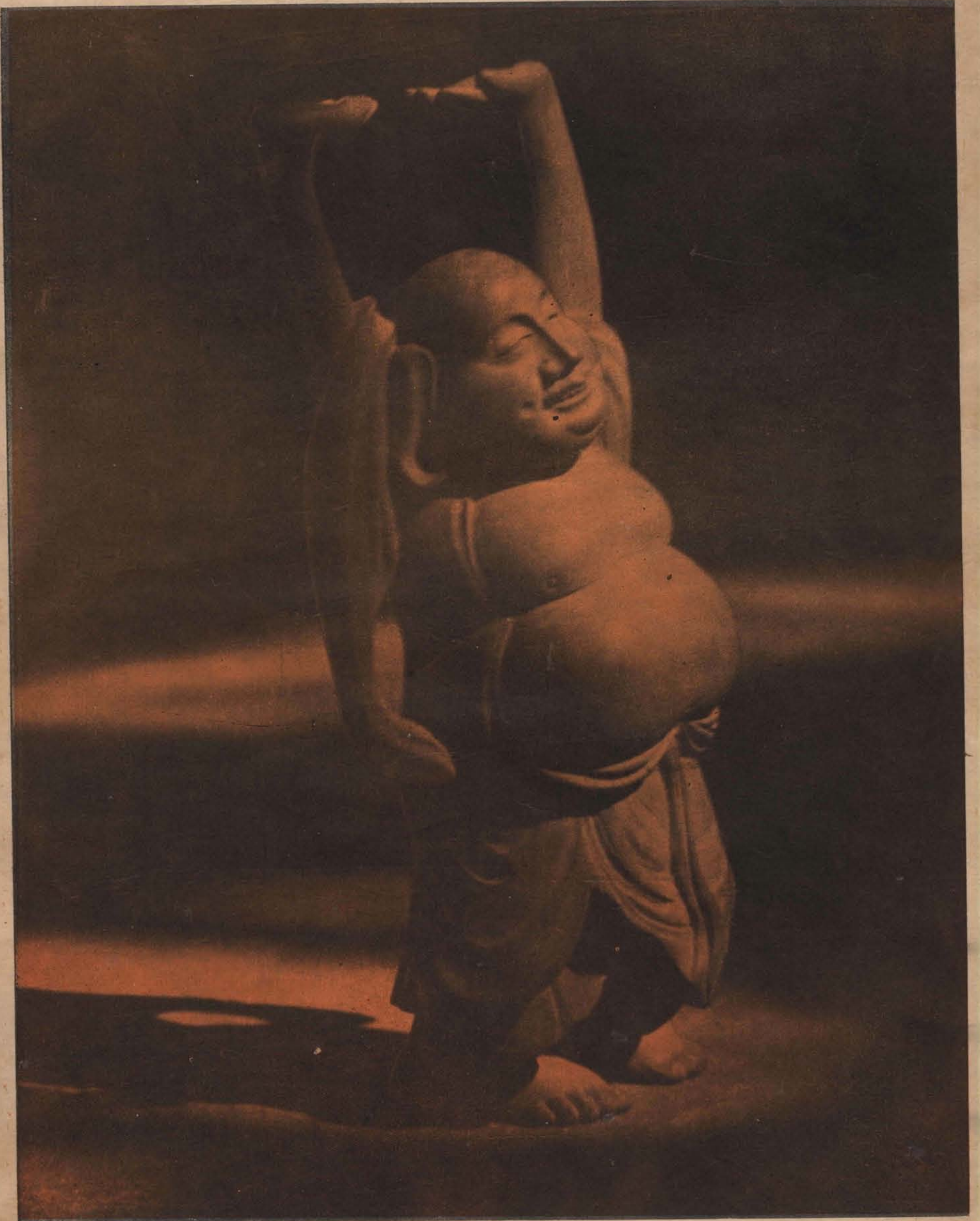

ఆంధ్రపత్రిక

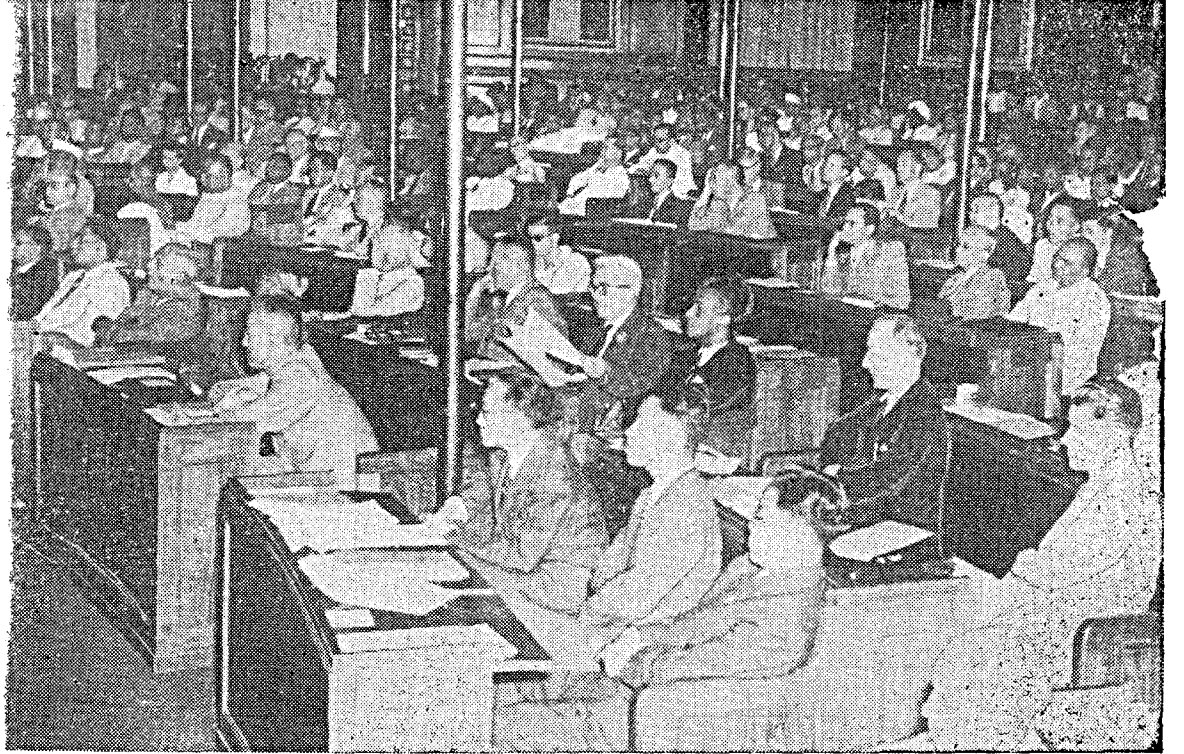
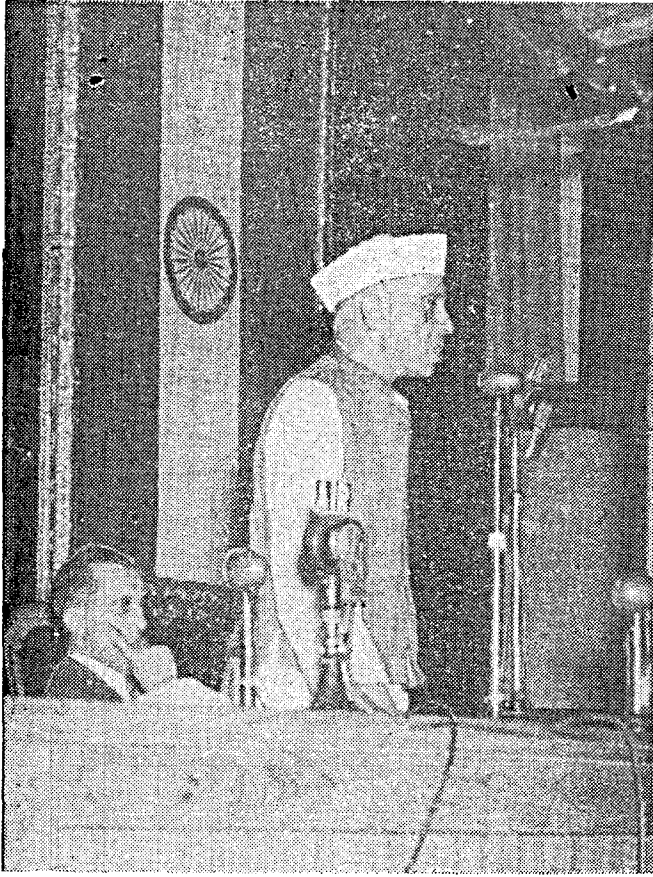
సచిత్రవారపత్రిక

కుండేదరుడు
(దంతపునామ్మ నకలు.)

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాస్త్రీక సంఘం

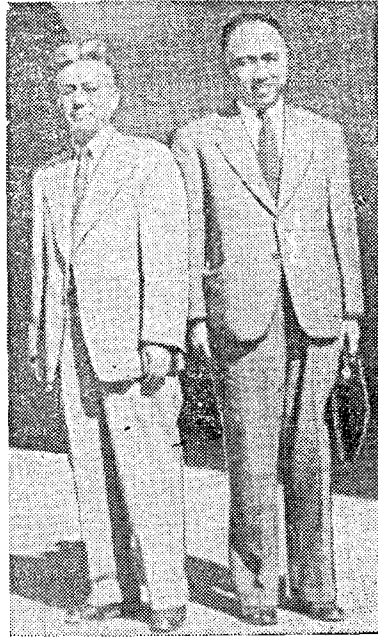

మహాసభలో నెహ్రూ స్వాగతోపన్యాసం—సభాసదులు.

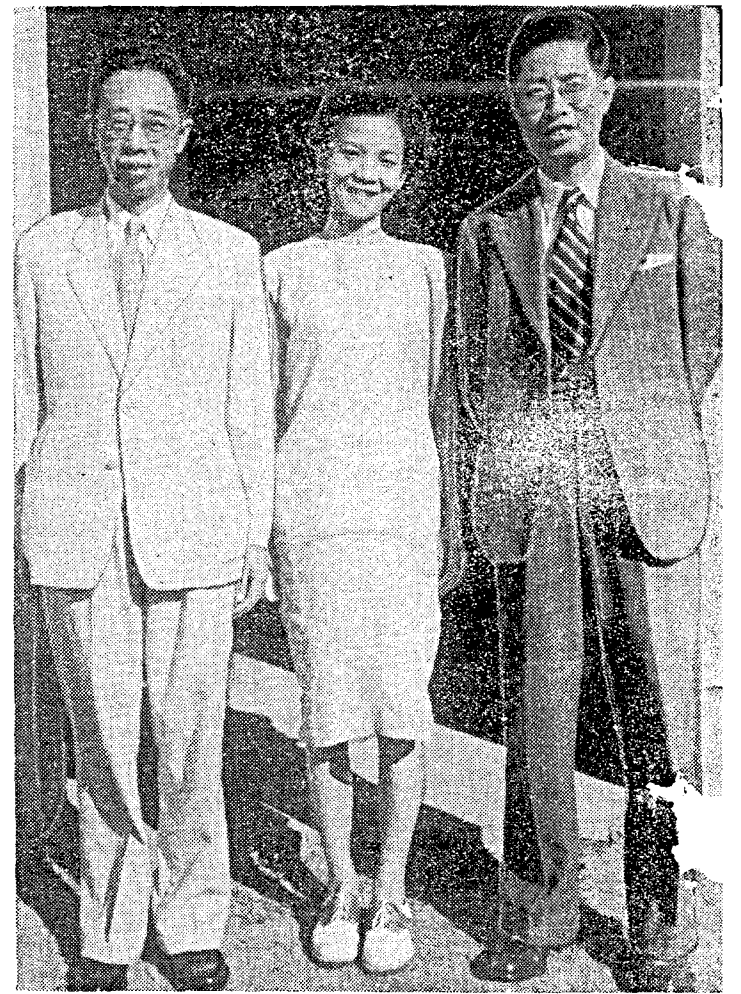

సభాధ్యక్షుడు జడ్జీనరాం సభకు వెళ్ళేముందర తీసిన చిత్రం

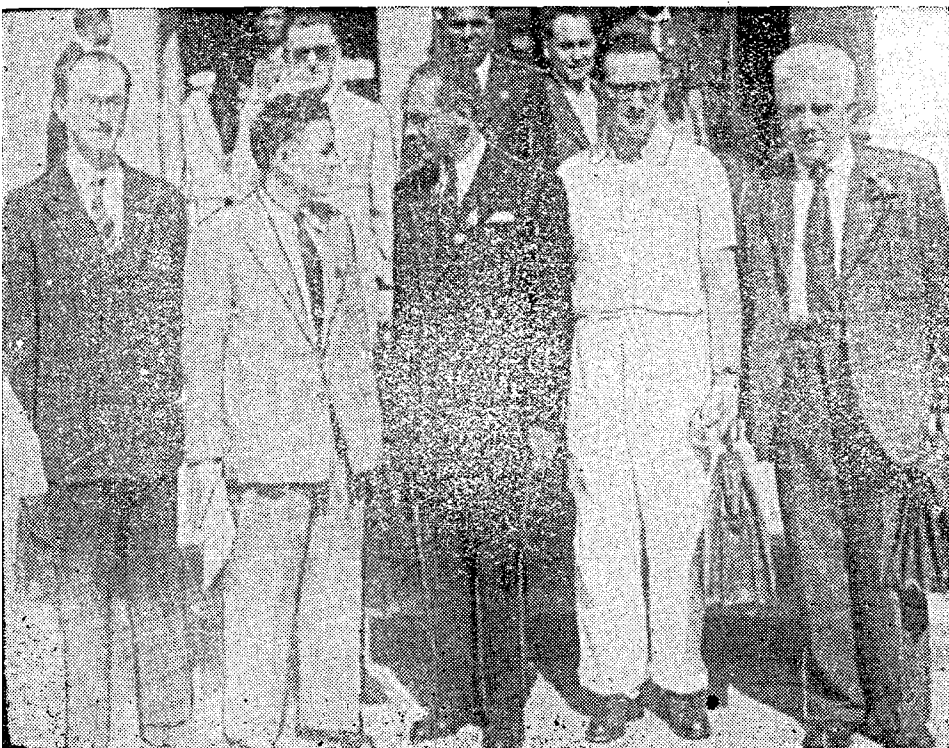
ఆసియా ప్రాంతీయ మహాసభ

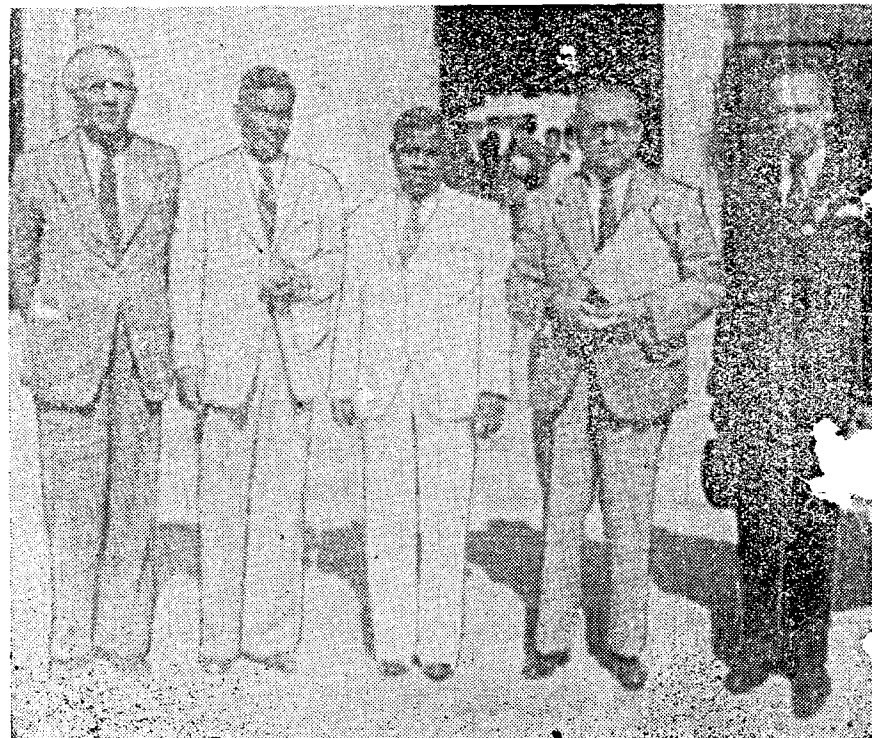
సింహళ ప్రతినిధులు

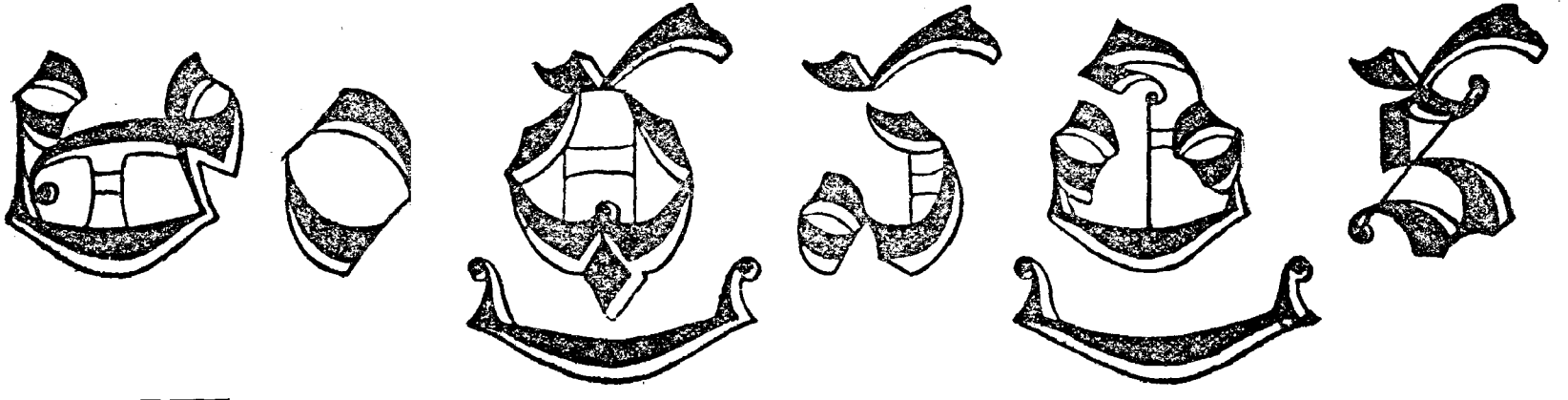
మహాసభకు వచ్చిన చైనా ప్రతినిధివర్గం

సమావేశానికి వచ్చిన బ్రిటిష్ ప్రతినిధులు.

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన నరవర! యప్రియము తన మనంబున కగు దా

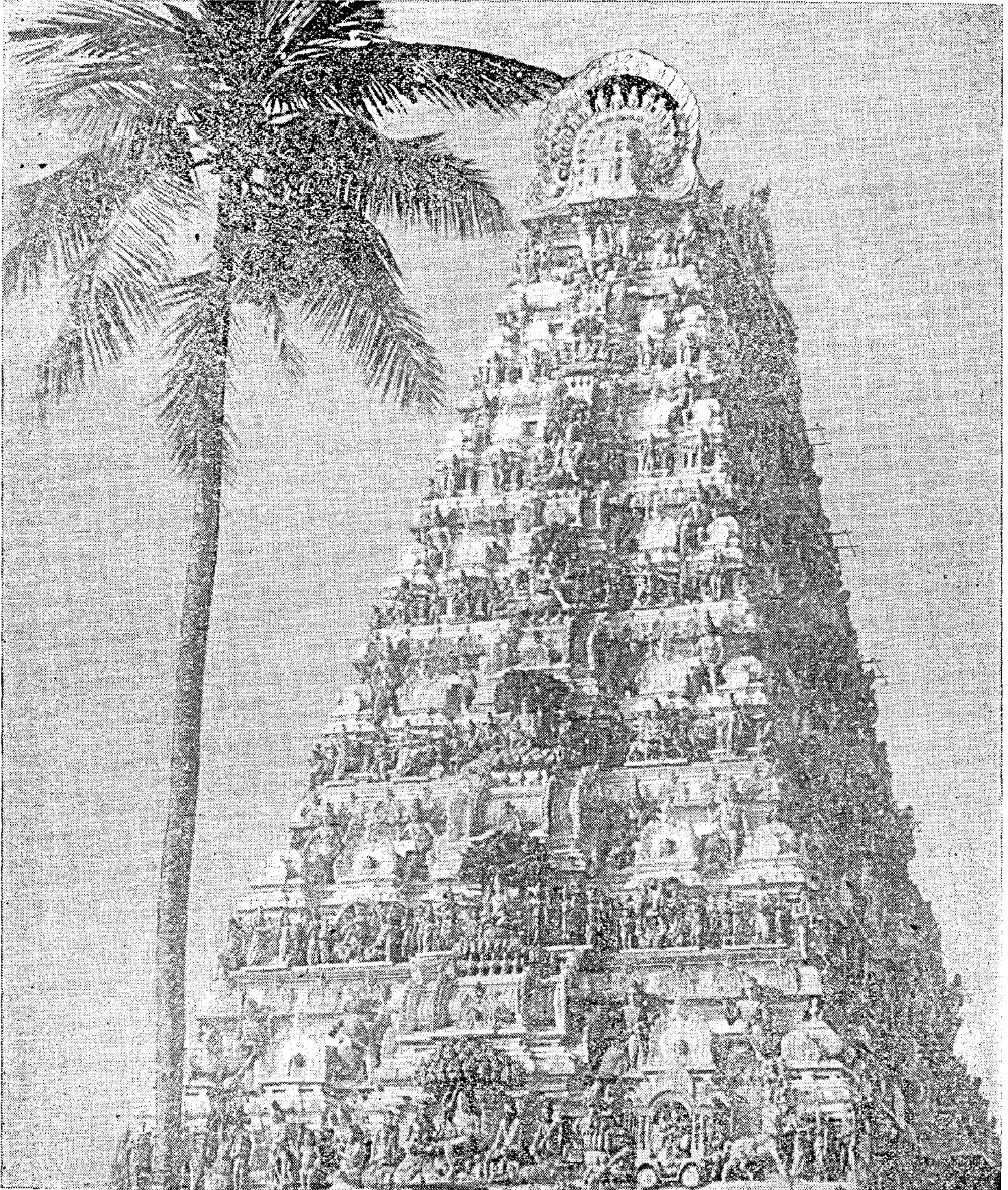
నొరులకు నవిసేయకునికి పరాధము పరమధర్మ పథముల కెల్లన్. (మహాభారతము)

సంపుటము 40

సంచిక 9

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సర్వజిత్తు సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళ అమావాస్య బుధవారము

మైలాపూరు కపాలేశ్వర దేవాలయ గోపురము.

(మొన్న విజయదశమినాటికి, పాతబడిన గోపురాన్నింతను నూత్న శిల్పాలతో పునరుద్ధరణ మొనర్చారు.)

ఆంధ్రపత్రిక

1947-వ సం॥ నవంబరు నెల 12-వ తేది బుధవారము

తమిళుల ప్రతిపదోరణి

“తమిళులకు ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయడమే గాక, వారికి సంపూర్ణ స్వయంనిర్ణయాధికారాన్ని కూడా ప్రసాదించాలి. తమిళరాష్ట్ర భవిష్యదాజ్ఞాంగాన్ని నిర్ణయించుకొనడానికి తమిళులకు పూర్తి స్వాతంత్ర్యం ఉండాలి. తమిళ సోషలిస్టు రివల్యూట్ భారత సోషలిస్టు రివల్యూట్తో సంయుక్త మాతుంది. అయితే ఇది ఐచ్ఛికంగా జరగవలసిందే గాని, ఇందులో నిర్బంధం ఏమీ ఉండరాదు” అని తమిళరసు ఖజగం యాజమాన్యానజరిగిన ప్రథమ మద్రాసు రాష్ట్ర మహాసభ కార్యక్రమ వహించిన శివజ్ఞాన గ్రామణిగారు తమ అధ్యక్ష ప్రసంగంలో వివరించారు. ఇదే ధోరణిలో సమావేశం ఒక తీర్మానంకూడా చేసింది. సభాసదులందరూ ఇదే ధోరణిలో ఉపన్యాసాలు చేశారు. తమిళరాష్ట్రం విషయమై కాంగ్రెస్ వైఖరిగురించి కొన్ని అపోహలు ప్రబలివంటూ తమిళ రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు కామరాజు నాడార్ గారు “తమిళనాడు తమిళులకే” అనే విషయమై సందేహాలకు ఆస్కారంలేదనీ, తమిళ రాష్ట్ర రాజధానిగా చెన్నపట్నం తమిళ రాష్ట్రంలో చేరాలనే విషయమై కూడా ఎలాంటి వివాదాలకుగాని, సందేహాలకు గాని తావు లేదనీ ప్రకటించారు. తిరువాన్కూరు సంస్థానంలో తమిళుల సమన్వయ పరిష్కారానికి కామరాజునాడార్ గారు తెలిపినమార్గంకూడా ఇదే ధోరణిలో ఉంది. సంస్థానంలోనే ఒక ప్రత్యేక ప్రాంతాన్ని ఏర్పాటు చేసుకోవాలని వీరు అక్కడి తమిళులకు సలహా ఇచ్చారు.

“తెనుగువారి కోరికలు జిన్నాగారి కోరికల్లాగా ఉన్నవి” అని రాష్ట్ర ప్రధానిగా ఉంటున్న ఒమందూరు రామస్వామి రెడ్డియార్ ఒకప్పుడు విమర్శించెను. అదే న్యాయాన్ని బట్టి తమిళుల కోరికలు ఎలా ఉన్నవో చెప్పవలసి వస్తే, అవి కేవలం “హిట్లర్ కోరికల్లాగా” ఉన్నవని చెప్పవలసి వస్తుంది. మద్రాసు విషయమై

విచారణ అవసరం లేదనీ, తిరుపతి నుండి కన్యాకుమారివరకూ తమిళ రాష్ట్రమే అనీ, తమిళ రాష్ట్రానికి ప్రకృతి నిర్మిత సహద్దు లున్నవనీ అధ్యక్షత వహించిన గ్రామణిగారు సెల విచ్చారు. నిజంగా ప్రకృతి సరిహద్దుల ప్రకారం వీరు తమిళ రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేసుకొన కోరితే వెనక ప్రధాని రామస్వామి రెడ్డియార్ గారు కోరినట్లే వెన్నార్ నది వరకూ తమిళరాష్ట్రంలో చేరాలని కోరవచ్చును.

ఇలాంటి వాదనలవల్లా, కోరికల వల్లా ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు. తమిళులు తిరుపతి వరకూ తమదేనంటే, తెనుగువారు తంజావూరుదాకా తమదేనని అనవచ్చు. కాని ఇలాంటి కోరికలు హాస్వాస్యదమే గాక, ముందు ముందు ప్రమాదకరంగాకూడా పరిణమింపవచ్చును. ఇరుగుపొరుగుగా ఉండవలసిన వాటిమధ్య సాధారణంగా ఉండవలసిన సయోధ్యత ఉండదు. వివాదాస్పదమైన విషయముల సరిహద్దు నిర్ణాయక సంఘానికి వదిలివేయడం ఉత్తమం. మద్రాసు మంత్రులు ఈ విషయమై ఒక సమాధానమునకు వచ్చియుండిరి. ఆంధ్ర నాయకులు మద్రాసు విషయాన్ని సరిహద్దు నిర్ణాయక సంఘానికి వదిలివేయుటకు అంగీకరించిరి. అలాంటి సందర్భంలో ఇప్పుడు అరవలు ఒక్కసారి గాఢ నిద్ర నుంచి మేల్కొన్నట్లుగా, ప్రత్యేక రాష్ట్రం కావాలనీ, ఆ రాష్ట్ర రాజధానినగరం చెన్నపట్నమేననీ ఆందోళన ప్రారంభించుట ఏ మాత్రం ఉచితంకాదు. ఇప్పటికీ ఆత్మాభిమాన సంఘంవారి ద్రవిడస్థాన్ ఉద్యమంవల్ల భాషారాష్ట్ర సమస్య, భాషాప్రయత్నంగా చెన్న రాష్ట్రాన్ని విభజించుటా క్లిష్టమైనది. దక్షిణానగరంపై రాజ్యాధికారం చలాయించాలనే తృష్ణ ఇందుకు కారణం. ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును కూడా ప్రతిఘటింప ప్రయత్నించిరి. ఈ ఉద్యమానికి, తమిళ సుఖజగం ఉద్యమానికి ఏమీ తేడాలేదు. భారతీయ ఐక్య

తరు తాము కృషిచేస్తామని అదే ఈ మహాప్రభుత్వముని ప్రతినిధులు పలు పురు ప్రకటించినా, తమిళులకు సంపూర్ణ స్వయం నిర్ణయాధికారం కావాలనే అధ్యక్ష ప్రకటనతో తమిళ తత్వం బహిర్గతమైంది. మోస్లాం మోస్లాన్ కావాలన్నపుడు విమర్శించిన తమిళులు తిరువాన్కూరులో ప్రత్యేక తమిళప్రాంత నిర్మాణమును కోరవలసిందని సలహా నిచ్చుట, ముస్లింలీగ్ స్వయంనిర్ణయాధికారాన్ని కోరినప్పుడు అది దేశ ద్రోహకరమని, ప్రతిప విధానమని విమర్శించిన వారే నేడు తమకు సంపూర్ణ స్వయం నిర్ణయాధికారం కావాలనడం వల్ల ఈ ప్రత్యేక తమిళ రాష్ట్ర ఉద్యమ నిజ తత్వం విస్పష్టంగా వెల్లడి అయింది. కాని ఈ ఉద్యమాన్ని కాంగ్రెస్ నాయకులు బలవరచుట శోచనీయం. అఖిల భారత కాంగ్రెస్ కమిటీవారి విషయంలో ఒక తీర్మానం చేసి, కాంగ్రెస్ లో ఇలాంటి విచ్ఛిన్న శక్తులకు తావు లేకుండా చేయవలసి ఉంటుంది. భారత అభినివేశ ప్రభుత్వం కూడా భాషారాష్ట్ర నిర్మాణం విషయంలో ఎలాంటి ఆలశ్యం జరగకుండా చూచి ఇట్టి ప్రతిప శక్తుల రా నగు ప్రమాదాన్ని ఆదిలోనే అరికట్టవలసియున్నది.

కాశ్మీర్

కాశ్మీరు కదనరంగమైనది. అక్కడ ఇండియా పాకిస్తాన్లకు ఆప్రకటిత యుద్ధం సాగుతుండనీ అఖిలభారత హిందూమహాసభ కార్యదర్శి లాహి గారు ప్రకటించారు.

ఈ సంస్థానము ఇండియా యూనియన్లో చేరిన కారణంగా భారత అభినివేశ ప్రభుత్వం కాశ్మీరు సంఘటనలలో జోక్యం కలిగించుకొనవలసి వచ్చింది. “కాశ్మీరు కీలకస్థానంలో ఉంది. ఆ సంస్థానం, పెద్ద, బలీయమైన రాజ్యాల - చైనా, సోవియట్ రష్యా - సరిహద్దున ఉన్నది. ఆ సంస్థానం గూండాలకు బలికావడం భారత ప్రభుత్వానికి సమ్మతం గాదు. అయితే ప్రస్తుత దురాక్రమణి నుండి కాశ్మీర్ ను భారత ప్రభుత్వం రక్షించ పూనుకొనడానికి ముఖ్యమైన కారణం ఇది కాదు. దేశభక్తులైన కాశ్మీరు ప్రజలు వారి మహానాయకుడు షేక్ అబ్దుల్లా మన సహాయాన్ని అపేక్షించడంవల్ల, సంస్థానాధీశ్వరుడు అర్థించడంవల్ల మనం కాశ్మీరు రక్షణకు బద్ధ కంకణులమైనాము” అని పండిట్ నెహ్రూ ప్రకటించారు.

దురాక్రమణిదారుల సమర్థిస్తూ పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియాఖత్ ఆలీ ఖాన్ గారు ఇంచుమించు ఇదే ధోరణిలో పోయిన వారంలా హోరు రేడియో కేంద్రం నుండి ఉపన్యసించారు. “దురాక్రమణి జరుపుతున్న

వారు దేశభక్తులు. కాశ్మీరు సంస్థానాధీశ్వరుని నిరంకుశ పరిపాలనమును ప్రతిఘటించి స్వాతంత్ర్యాన్ని సంపాదించుకొనడానికి సంస్థాన ప్రజలే తీసుకు బాటుచేశారు. ఇది ధర్మ యుద్ధం. పూంచ్ లోనే వెనక యుద్ధంలో పాల్గొన్న వైనికులు అరవైవేలమంది ఉన్నారు. వీరే సంస్థాన వైనికులనుండి ఆయుధాలు సంపాదించి, స్వాతంత్ర్య యుద్ధాన్ని సాగిస్తున్నారు.” పాకిస్తాన్ ప్రధాని ప్రసంగంలోని పసిడి తుపాళి.

వీటిలో ఎంత యధార్థంఉన్నదీ భారత అభినివేశ ప్రభుత్వ సంస్థాన శాఖ మంత్రి సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ వివరించారు. రోగముతో బాధపడుతూ శయ్యాగ్రస్తుడైన లియాఖత్ ఆలీ ఖాన్ గారు ఏవేవో పీడకలలు కంటున్నారు. ఈ పీడకలల మూలముగా సంస్థానము నుంచి ముస్లింలను తరిమివేయడానికి ఒక బ్రహ్మాండమైన పథకం తయారవుతున్న భావనా చిత్రాన్ని మనస్సులో సృష్టించుకున్నారు. ఈ చిత్రస్వరూపాన్నే వారు తమ బ్రాడ్ కాస్ట్ ప్రసంగములో చూపించారు. కుత్సిత బుద్ధితో అన్యాయం చెబుతూ వారు చరిత్రకు ద్రోహం చేశారు. దొంగలకు దోపిడిగాండ్రుకు దేశభక్తులని, స్వాతంత్ర్యవీరులని పేరు పెట్టడం, శాంతియుతంగా జీవనం గడిపే అమాయక ప్రజలపై బుద్ధి పూర్వకంగా సాగింపబడుతున్న హింసాకాండను స్వల్పవిషయంగా పరిగణించడం చరిత్రకు ద్రోహంచేయడంగాక వేరేమిటవుతుంది.” అని సర్దార్ పటేల్ ప్రశ్నించారు.

కాశ్మీరు దండయాత్ర ఆకస్మిక సంఘటనకాదు పాకిస్తాన్ అధికారులకు తెలియకుండా జరిగిందీ కాదు. పాకిస్తాన్ సేనలు, ఇతర కారణాలవల్ల, ప్రత్యక్షంగా పాల్గొనకపోయినా, కాశ్మీరు దండయాత్రకు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వ సానుభూతిసహాయం ఉన్నట్లు ప్రధాని షేక్ అబ్దుల్లా సహేతుకంగా నిస్సందేహంగా ఋజువుచేశారు.

పాకిస్తాన్ విధానము ప్రారంభం నుండి సర్దార్ పటేల్, ఢిల్లీ జాతీయ ముస్లిం ప్రముఖులు తెలిపినట్లు గోబెల్స్, నాజీవిధానములను అనుసరించే ఉన్నది. చక్రవర్తికియాలో హిట్లర్ ఇదేవిధంగా సుడేటా సమస్యను సృష్టించి, ఆదేశంలో అల్ప సంఖ్యాకవర్గంగా ఉన్న జర్మనులను చక్రవర్తికియా ప్రభుత్వం హింసించుచున్నదనీ చెప్పి ఆదేశమునే ఆక్రమించివేశాడు. కాశ్మీరు విషయంలో పాకిస్తాన్ విధానం ఇందుకు భిన్నంగా లేదు. కాని భారత ప్రభుత్వం ప్రమాదాన్ని గుర్తించి సకాలంలో తీసుకున్నందువల్ల ఆ ప్రమాదం ర్యమైంది.

గండ్రిము, చతురం క్రోమియం కేను రు. 20
 ,, ,, మేలిరకం రు. 24
 4 రాళ్ల బలపగుపుటకారముక్రోమి
 యం కేను రు. 28
 5 రాళ్ల ,, ,, మేలిరకం రు. 32
 7 రాళ్ల ,, ,, ,, రు. 38
 5 రాళ్ల కోల్లగోల్లు (10 ఏళ్లు గాఢి.)రు. 55
 రెక్కాంసులర్ టూను టేక వంపుగలది
 5 రాళ్ల బైగోల్ (క్రోమియం కేను రు. 40
 5 రాళ్ల కోల్లగోల్లు (10 ఏళ్లు గాఢి.)రు. 58
 15 రాళ్ల కోల్లగోల్లు రు. 88
 అలారం టైం పీను రు. 17/- మధ్యరకం
 రు. 20/- మేలిరకం రు. 23/- ఓగ్గెజ్జ
 రు. 42/- పొన్నీ ప్రశ్నకం. టై పీను కోరు
 వారు అడ్వాన్సు రు. 5/- పంపవలెను.
 జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయాలి.
 PARAGON WATCH Co.,(A.W.)
 Post Box No. 11419, Calcutta 6.

౧౮

యజ్ఞ భంగము

నవల

న్న నారాయణుడు బాణాపాత్రుడైన రాత్రి నీరసముగా నుండి బాగుగా నిద్రించెను. దృఢమైన గుళిని కాయము కుళి నిద్రలో మరునాటి యుదయమునకు కొంత వికసించెను. అతడు కన్నులు తెరిచి చూచినంతనే సేవకుడు పొన్న వినయముగ మైన ముఖముతో ప్రత్యక్షమయ్యెను.

ఒక్క క్షణకాలము తాను కల గనుచున్నా నేమో యని సందేహించి, చింతించి కన్నులు మూసెను. మరల కన్నులు తెరిచినంతనే పొన్న కన్నీరు కార్చుచు నారాయణుని పాదములు స్పృశించి వందన మొనర్చెను. అతని భక్తికి, ప్రేమకు నారాయణుని హృదయము ద్రవించి, కన్ను లార్ద్రమయ్యెను. రవంత గద్గదస్వరముతో - "పొన్నా!"

అని మాత్ర మత డనగల్గెను. పొన్న బిగ్గరగా నేడ్వ సాగెను.

పొన్న దేహము అతిమాత్రముగా స్థూలమును, కర్మశ్రమను విసది. అంత దేహమును జవ సత్త్వములతో పొంగారుచుండెను. జగదేక మల్లుని విగ్రహమువలె కనుపడును. కాని యిప్పు డాతని దేహ మంతయు చిన్న గాయములతో సందు లేకుండెను. పలుతావుల పొంగియుండెను. ఒక కన్ను ఎర్రవారి యుండెను.

"పొన్నా! నీవు ప్రాణములతో ఉన్నావు. చాలాను" అని నారాయణభట్టు నిట్టూర్చెను.

"స్వామిపాదసేవకుని ప్రాణములెంత, బాబూ! మీ ప్రమాదము నాకెక్కువ బాధగా ఉన్నది."

"నాకు ప్రమాదము రాదు పొన్నా! కాని నీ వేమిటివి? ఎవరు నిన్ను ఇక్కడికి తెచ్చిరి? స్వప్నము కాదని నిశ్చయము కాలేదు."

"మీకు స్వప్నము కాదు; ప్రభూ, నిజము. ఇన్ని గాయములతో నాదేహ మెన్నడైనను చూచితిరా?"

నారా : "లేదు. నిజమే."

పొన్న : ఈ దెబ్బలకు నాకు దినలు లేదు. ఇన్ని దెబ్బలు కలిగించినవారిలో నొక్కరిని కూడ తిరిగి యింత సాష్టింపలేక పోతిని. వారిని గుర్తించునూడ లేను.

నారా : "ఏమైనది?"

పొన్న : "పొర్రుకల నూనె వచ్చిన సిద్ధ లలో నూనె లేదని నాకు సందేహము కలిగి, యప్పుటికి రెండు రాత్రులనుండి యా పడవ లున్న ప్రదేశముల గోదావరిలో నీరుచు పరిశీలించుచుంటిని. నిశ్చయ మైనంతట రాజభటుల కా నూనె సిద్ధలలోని యాయుధము లన్నియు నప్ప గింపవలెనని నా యుద్దేశము."

నారాయణుడు ఊక్తిబట్టుచుండెను. పొన్న తన కథ సాగించెను.

"ఈదుచున్న నా తలమీద గురి చూచి ఎవరో తెడ్డు విసరిరి. అది వెన్నెలలో తప్పించు కొంటిని గాని పీపుమీద పడినది. వెంట వెంటనే దేహమంతయు తెడ్డతో దెబ్బలు తగిలినవి. అప్ర యత్నముగా ఆరచినాను. నాకు స్మృతి తప్పి నది. లేచునప్పుటికి విలువగల వస్తువులున్న కొట్టులో నుంటిని. నాకు దాహముకాని, ఆహారము కాని యిచ్చువారు కూడ లేకపోయిరి. ఆ పగలు గడచిపోయిన తర్వాత చీకటిపడిన కొంత నేపటికి, మంచినీరు, ఆహారము సోరణ గండిలో నుండి ఎవరో ఉంచిరి. అనుమానించి చాలనే పవి ముట్టలేదు. దాహ మాపుకొనలేక తెగించి ముందు మంచినీరు త్రాగితిని. ఆపిమ్మట నాహారము గ్రహించితిని. మరునాటి పగలంతయు నాకు దాహముకూడ నెవ్వరు నీయలేదు. బయట నంతయు సందడిగా నుండెను. నేను కేకలు వేసితిని. విన్నవారు లేరు. మరల చీకటి పడిన తర్వాత మంచినీరు పెట్టుచున్న హస్తము కనపడినది. ఆతురుడనై మంచినీరు త్రాగి వేసితిని. ఆ హస్తము అన్నమందిచ్చు చున్నది. ఆ చేయి గుర్తువచ్చినది—"

పొన్న ముఖభంగి యొక్కసారిగా వికృతమయ్యెను. నారాయణభట్టు ద్విగుణీకృతాదరముతో "నీవేమియు తొందర పడలేదుగదా!" అని యడిగెను. పొన్న సాగించెను.

"చేయి గుర్తువచ్చినది. త్రాగిన నీరొక్క మారుగా కడుపులో నుండి వికారము కలిగి వెళ్లి పోయెను. అన్నపాత్ర ఆవేగముతో పగులగొట్టి

తిని. ఆ చేయి విరిచివేయుట కందుకొనబోతిని. అందలేదు ప్రభూ!"

పొన్న కన్నులు తిరిగి పోయెను. అతని హృదయస్పందనము దూరమునుండి వినిపించి మేఘ గర్జనమువలె విననయ్యెను.

"స్వామీ, ఆ చేయి తప్పించుకున్నది. మరొకమారు కనిపించినచో నది యదృశ్యమై యుండును. ఆరాత్రి నాకు కన్నుల నిద్రుర లేదు. అర్ధరాత్రుము దాటిన దనుకొందును. ద్వారము నొద్ద విచిత్రమగు ధ్వని ప్రారంభించెను. ఎవ డైనను లోపలికి వచ్చినచో వారిని ప్రాణములు తీయుటకు తెగించి సిద్ధపడితిని. కంతనుండి 'నారాయణ మాతలము. అల్లరి చేయవద్దు' అని వినిపించెను. వెంటనే నేను శాంతించితిని. ద్వారము మూల లూడిపోయెను. నన్ను నలు గురు మనుష్యులు తీసికొని చెట్టుచాటునుండి దారితీసి, పైద ప్రాకారమును త్రాటి నిచ్చెనల విూద దాటించి మీ పాద సన్నిధికి చేర్చి వారు. ఆ తొందరలో రక్షణకు మీ రిచ్చిన చిత్ర వస్తువును అక్కడ పోయినది. నన్ను నూనెపర్ల కులమీద నశ్చియోగములో సాక్షిగా రమ్యని వచ్చిన రాజాజ్ఞాపత్రమును, మరియొక పత్రమును పోయినవి.

ఇంతలో వజ్రయ ప్రెగడ యక్కడికి వచ్చెను. నారాయణు డాతనికి నమస్కరించెను. పొన్న ప్రణామము చేసి ప్రక్కకు నొదిగి నిలుచుండెను.

"ఇంతేనా, నీ పరిచారకుడు?"

"అవును మీదయవల్ల."

వజ్రయ ప్రెగడ సన్నిధానములో వైద్యుడు నారాయణుని బాహువుపై నున్న వైద్యులంధ మెడలించి పరిశీలించెను. కంఠగల యా బాహు వంతయు పొంగియుండెను గాయము లోతుగా నున్నట్లున్నది. గాని పడెల్పుకలేదు. వైద్యుడు పరిశీలించి, "గాయము కుభ్రముగా నున్నది. ఇంత యారోగ్యము కల వ్యక్తికి ప్రమాద ముండ గూడదు. మాడు నాలుగు రోజులలో వాతము క్రమ్యుయెడల ఏ భయము నుండదు" అని వజ్రయకు నివేదించెను.

సోమయాజులకు బ్రాహ్మణులు వేచియున్నారని సేవకుడు వజ్రయకు నివేదించెను. అది వినని వానివలెనే యతడు సుఖావధాన సాగించెను.

వజ్రయ కొంచెము పరిహాస మిత్తమైన ఆదరముతో పొన్న దృఢకాయమును ఆపాదమున కము ఉపలక్షించి నారాయణభట్టును, "ఇంతేనా పొన్న?" అని ప్రశ్నించెను.

నారాయణభట్టు "అవును. అతనిని తిరిగి రప్పించుటతో నాకు గాయము సగము నయమైనది" అనెను.

వజ్రయ : "పాప మితనికి దేహమంతట దెబ్బలు తగిలినట్లున్నవి. వైద్య మవసరము లేదా?"

నారాయణ భట్టు : "కొంచె మతనికి స్వాస్థ్యము చేకూరిన తర్వాత మోటుపల్లి పంపవలెను. ముం దిక్కడ నూనె వర్తకులమీద సాక్ష్యము చెప్పువలసి యున్నాడు."

వజ్రయ : "అవసరములేదు. ఇతడు లేకుండ గనే అది తీర్పు ఇచ్చినారు. ఇతనితో మా కేమియు పరిలేదు. మోటుపల్లి పంపవచ్చును. ఎప్పుడు బయలు దేరగలవు?"

"దేవర ఎప్పుడు నెలవిచ్చిన నప్పడే. ఈనాడే బయలుదేర గలను. కాని—" అనుచు పొన్న

నారాయణుని వంక చూచెను. అట్టి స్థితిలో వదిలి వెళ్లుటా?

మరియొక సేవకుడు వచ్చి సోమయాజి బ్రాహ్మణులు దర్శనముకొరకు వేచియున్నారని వజ్రయకు నివేదించెను. అది విని సేవకునివంక వజ్రయ ప్రెగడ క్రిగంటి ప్రసారము చేసెను. దానితో నా సేవకుడు గడగడ లాడుచు వెడలి పోయెను. విద్యద్రాహ్మణులు దర్శనమునకు వచ్చినచో శీఘ్రముగా ప్రెగడకు నివేదించుట ఆచారము. ఈనాడు వజ్రయ కది యిట్లుము లేదని సేవకుడు గ్రహింపగలిగెను.

"పాప మితని నీ స్థితిలో మోటుపల్లి పంపుట చేతులార ప్రాణములు తీయుట నగును. మోటు పల్లిలో నీ భార్య వుత్తరీకను దుర్గమున జేర్చుట కాజ్ఞ లీ ఉదయమే వెల్లిపొయినవి. ఇతడు కొంచెము విశ్రాంతి తీసికొని బయలుదేర వచ్చును."

ఇట్లని, వజ్రయ పొన్నను, గోదావరిలో సతనిని పట్టుకొన్నవారి సంగతియు, నితరవిషయములును ప్రశ్నించి తెలిసికొనుచుండెను. అంతనేపును పొన్న స్వభావమునుకూడ పరిశీలించుచుండెను. విని కొంతవడికి "ఇతడు బుద్ధిమంతునివలెనే కన పడుచున్నాడు. కాని యింత దేహ మున్నవాడు మన కంత యుపయోగించడు." అని వజ్రయ పలికెను.

నారాయణభట్టు చిరువత్సవవ్వెను.

"నాకు మాత్ర మీరని చెప్పామే పలుమారు ప్రాణరక్ష చేసినది." అనెను

వజ్రయ : "నీ అవసరములు వేరు. నా అవ సరములు వేరు. విసన ఇల్లని సంగమారామును నకు పంపిన నెట్లుండు?"

నారాయణభట్టు : "జేతారి నాగులను హత్య చేయుటకైనచో నట్లే చేయవచ్చును."

వజ్రయ : "అంతమాటా? శ్రమణులను మహా మాత్యులు హత్య చేయింతురా? నీకు చిన్న తనము పోలేదు నారాయణా!"

నారాయణ : "క్షమించుడు. జేతారి నాగులు చేతి కందుబాటులో కనబడిన నన్నును మిమ్ము లను ఇతడు లక్ష్యము చేయడు. భీముని చేతిలో కీచకునికైన గతి ప్రాప్తించును."

ఆవల సోమయాజి బ్రాహ్మణులు మరల సేవకుని వజ్రయ యొద్దకు పంపసెంచిరి కాని యొక్క సేవకుడును వెళ్లుటకు సాహసించలేదు. అంతట వారందరూ ఉత్తైస్సస్వనముతో ఘనపాఠము సాగించినారు. ఆ ఉత్తమ బహు వేదవిప్రులు ఏకగ్రీవముగా నా చేయు ఘనపాఠము ప్రెగడ మందరమునను మందిరాంతరములను సింహ గర్జనమువలె గంభీరమై ప్రతిధ్వనించెను. అందు కానందము పొందవలసిన వజ్రయ ప్రెగడకు ఎందు వలననో తీవ్రముగా కోపము కలిగినది. 'ఇప్పుడే వచ్చెదనని చెప్పి శీఘ్రముగా వెడలి యా బ్రాహ్మణులకు దర్శనమిచ్చెను.

వజ్రయరాక కానందించి వారు ఘనపాఠము సాగించుచుండిరి. పసన పూర్తికాలేదు.

వజ్రయ ముఖమున చిరా కెక్కువయ్యెను. తాను కూర్చుండలేదు. వచ్చినవారికి వందనము చేయలేదు. తన్ను నమస్కరించిన యా వేద విప్రులకు ప్రతి నమస్కారమైన చేయలేదు. నిలుచున్న వారిని కూర్చుండుమన లేదు. పసన పూర్తి కానియకుండగనే—

"త్వరలో మీరు వచ్చిన పని తెలుపుడు" అనెను.

పసన కొండ రాపిరి. కొందరు తడబడిరి. మరికొందరు వడివడిగా పూర్తిచేసి ఆశీర్వాదించిరి. వజ్రయ యేదియు లక్షింపక ప్రక్కాగ్ధ దృష్టితో వారల బరికించెను.

కాని అట్టి వజ్రయస్థితి వారి కాశ్చర్యము కలిగించెను. స్వయముగా నగ్నిష్టమాదికము చేసిన సోమయాజి యీ వజ్రయ ప్రెగడ! యజ్ఞ విక్షుకు వచ్చిన యిందరు విద్యద్విప్రులను అవమానించుటా? వారు విన్న వజ్రయకీ రి కిది విరుద్ధము.

అందులో నొక వృద్ధ విప్రుడు సాహసించి యందరిలో నతివృద్ధుడగు సోమయాజిని వజ్రయకు చూపి, యా సోమయాజి గుణగణములను, విద్య త్తును, పూర్వము కావించిన యాగ పరంపరయు వరుసగా వర్ణించి చెప్పెను.

వజ్రయ చిరాకుగా, "మీకు పనిలేదు. అగ్ర హరములలో తోచక యాగములే తలపెట్టుచుందురు." అనెను.

ఆ బ్రాహ్మణుడు తెల్లవోయెను. అట్టి యజ్ఞ నింద వజ్రయ నోట వచ్చునని అత దూహింపలేక పోయెను. మరల ధైర్యము తెచ్చుకొని, ఇట్లనెను.

"ఈ సోమయాజి పాండరీక మాచరించ దలచినాడు."

"అయితే?"

యజ్ఞ భిక్షు మియొద్దకు ముందు వచ్చి నాము. మీబోటివారు కరుణించినచో కృతార్థుడగును."

"ఎప్పుడు?"

"నె తాళు శుభములో."

"ఎక్కడ?"

"ఈ రాజమహేంద్రవరములోననే, మీ సన్నిధానముననే. కోటి లింగాల తీరములో."

"యజ్ఞ భిక్షు చిలిగవ్వ యాయన. ఈ యజ్ఞములు చేయువారితో మాకు చాల బాధగా నున్నది. విసిగి పోయినాను. దయచేయుడు. సమస్కారము!" ఇట్లనుచు వజ్రయ వెడలి పోయెను.

బ్రాహ్మణ సమాహము రాజరాజ నరేంద్రుని పాలనలో నిట్టి యవజ్ఞ యొన్నడు పొందలేదు. వజ్రయ యింత తీవ్ర వాక్కులు ఎన్నడు ప్రయోగించినది యెరుకలేదు.

వజ్రయకు పిచ్చి యెత్తినదా?—పాపము, పృథ్వాప్యములో కార్యావసరములలో నుండి చింతకుగా నున్నట్లున్నాడు. మనము వర్తక సమయములో వచ్చినాము. ఒక్కొక్క వేళో విశేషము. బ్రహ్మ హత్య చేసినవారిని నెనుక వేసికొని వచ్చుచున్న ఈ ప్రెగడ యొద్దకు యజ్ఞ భిక్షుకు మనము వచ్చుటే పొరపాటు. ఇతడు వాద్యులలో కలిసి పోవుచున్నాడు. అవును—శ్రమణులకు వివిధగా దానములు చేయుట నేను కల్లార చూచినాను. వేదవిద్యకు బ్రాహ్మణులలో ఈగతి వచ్చినది ఏ కవి మాహాత్మ్య మహారాజాతో చెప్పి కొందము—అమృతగ డేష నివేదించు కొందము—వజ్రయకు విశ్వర్య మదము!

పరిపరివిధముల వజ్రయకావించిన యజ్ఞభంగ మునకు అతని నిందించుచు బ్రాహ్మణబృందము దీనముగా, రోషముగా వెడలిపోయెను.

౧౯

కొలుపు కూటము

చైత్ర శుక్ల త్రయోదశినాడు రాజరాజ నరేం ద్రుడు దేవేరులకు అమృతగ డేషి, రేవల దేవులతో కలసి అనంగవ్రతము మహాత్మ్యముగా జరుపుకొనెను. పూజావసానమునకు యువ రాజు బాణము నతిబ్రాహ్మణుని వేధించె నను వార్త వారికి తెలియ వచ్చెను. ఆ మరునాటి మధ్యాహ్న మేయతడు కొలువుతీరెను.

ముందు నైతాళికులు కొలువు ప్రకటించిరి. "స్వస్తి, సర్వలోకాశ్రయ శ్రీ విష్ణువరద మహా రాజాధిరాజ రాజ పరమేశ్వర పరమ భట్టారకులు పరమ మాహేశ్వరులు పరమ బ్రహ్మణ్యులు పరగండ ధైరవులు మహా సింహాసనీనులై మంత్రి పురోహిత సేనాపతి దండశాయవరాజ ప్రధాన సామంత మండ లేశ్వరులతో కొలువు తీరియున్నారు."

మాగధు లిద్దరు కైవారము చేయుచు నిట్లు చాళుక్య వంశ కీర్తనము చేసిరి.

(21 వ పేజీ చూడుడు)

స్వాతంత్ర్యానికి ఆఘాతము

వ్యక్తి, జాతి, స్వాతంత్ర్యాలకు ప్రజాస్వామ్యము అభయహస్తమిస్తుంది. విశ్రాంతియులేమైన పరిస్థితులలో మాత్రమే ప్రజాస్వామ్యము అభివృద్ధి పొందగలుగుతుంది. భవిష్యత్తులో ఆశ, ప్రస్తుతముందు శాంతిసుఖములు ఇవి ప్రజాస్వామ్యంతో పాటుగా నడుచుంటాయి. హింస, దేశానికి దేశానికి మధ్య స్పర్శలు, ప్రపంచాన్ని కలుపుకున్న దారిద్ర్యము, ఇవి యాభిమానిపోయినానే, ప్రజాస్వామ్యము జయిస్తుంది. ప్రజాస్వామ్య - నియంతృత్వాల మధ్య జరిగే ప్రస్తుత యుద్ధం అంతమైంది స్వతంత్ర్యానికి జయం చేకూరుతుంది.

మనకి ఒక్కటింటిమీదే జీవించడం. కాని తిండిలేకపోయినా జీవించడం. తిండి, బట్ట, నిలవనీడ, ఇవి అత్యల్పంగా సాధించుకొనేందుకు, జీవితశక్తుల నన్నిటిని వ్యయపరచుకొంటూ రావలసివస్తే, సంఘస్థితి, సైనికధర్మ వ్యాపారాలు చెబ్బితిని సమస్యపోలవస్తుంది. కడుపు కాలు తూన్నవాడు కబళం కోసం చూస్తాడుగాని, తనకు ఓటువోలేదో, ఆ ఓటుకు నిజాయితీ ఉందో లేదో, వార్తాపత్రికలకు కేసులు ఉందో లేదో, ఇవన్నీ పట్టించుకొలేదు. ఇది కీలు చూసుకొనే, నియంతృత్వ ప్రభుత్వము, జీవితావసరాలు సమకూరుస్తామని పేరాశలు చూపిస్తారు. ఈ ఆశలు నిరాశలైనవాడు తమను తప్పుపట్టుకుంటాడు, ఈ వస్తువులు పంచటం మొదలుపెట్టకముందే, నేర్పప్పును, స్వతంత్ర్యాలను, ఉడక పెరికేసుకొస్తారు. అప్పటికే, కడుపునిండా తిండి పెట్టామన్న ఆశ చూపిస్తే, ఆకలితో కన్నులు బైరులు కమ్ముకున్నవారికి సమవైన వెలుగు చూసిన ట్టసింపి అటు నవన కోరిక పుట్టెడిది.

అశాంతి, అంతరికలపోలుకూడా ఇంకాగే నియంతృత్వాలకు రాజబాటలు నిర్మిస్తాయి. అసలు మాయాలుగా నియంతృత్వ విశ్రుతే, బహు అధిక్రమైన పరిస్థితులు, నిరాశా పూరితమైన పరిస్థితులు, కల్పిస్తే, దిక్కుగానక తమ శత్రువుల సభికారంలో పెట్టుకొంటేనే తప్ప ఇక తమ కార్యతేదని ప్రజలొంగిపొస్తారన్న భయం ఉంటుంది. రాక్షస గణానికి చెందిన వాళ్ళు ప్రభుత్వంలో వచ్చినంత మాత్రాన వాళ్ళ క్రూరత్వాల తగ్గతాయనుకోటం చాలా పొరపాటు. వీరు తమ హింసావిధానానికి కేవలం ధర్మకాస్తాని బుర్రాకప్పుతారు. ఒకవేళ చట్టాలు అల్లాటం గనివిగా ఉంటే, బలవంతంగా చట్టాన్ని మారుస్తారు.

ఇంతకూ చెప్పేది ఏమంటే, నియంతృత్వాల ప్రజల నైరాశ్యాలమీద బ్రతుకుతాయి. గత ఆరు సంవత్సరాల యుద్ధానికి దోషపరిహార లభించమని ఈనాడు మానవజాతిని కేధిస్తున్నారు. ఏ పరిహారాలూ ఇచ్చుకోగల స్థితిలో మనష్యులు లేరు. ఒక శతాబ్దముంతా నడుస్తూ వచ్చిన ఆర్థిక దుర్విధానాల ఎరువులనుంచి ఖండిఖండాలలోనూ, బీడు నేలను మళ్ళు, తుప్పలూ పెరిగినట్లు, ఆ ఆర్థికవిధానాల దుప్పలీతాలు ఈ దుర్భర పరిస్థితుల్లోనే, మొలకలెత్తుకొస్తున్నాయి. ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం తెచ్చిన వివాదాన్ని అసలే ఆకంగా జవనస్తువలు లేకండా ఉంటూవచ్చిన దేశాలు కరించలేకపోయాయి. అప్పుడే వీటిలవడే పెచ్చులాడి పగిలిపోయేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నాయి, ఆ ఆర్థిక వ్యవస్థలు. ఈ పాదాలలో నిలిచిన జనం ఇవి కూలుతాయన్న భయంతో, ఇతరులే ఆర్థిక విధానం చూపిస్తే దానిలో తలదాచుకో ప్రయత్నిస్తారు.

గతము విశ్వాసానికి తావు లేకుండా చేసింది. భవిష్యత్తు కారాత్రి సమంగా ఉంది గట్టిగా నోటికొట్టి, ఎడతెగకుండా అరుస్తూ, జబ్బు సారీస్తూ బలవంతుడు ఉంటే, ఆ కేక మనసరిస్తూ గుడ్డిగా నడచే జనం చాలామంది ఉన్నారు.

నైరాశ్యము, అస్థిరత్వము, అవినీతి, అభ్రాజవత్వము, వివాదావస్థల లేమి— ఇవీ యుద్ధా

లూ యీ పి షర్

సంతర ప్రపంచ వాతావరణము. ఈ వాతావరణ మధ్యలో, ఎవరికీ సాయం చెయ్యలేని అమెరికా అవటం, అమెరికా రహస్యలమధ్య యుద్ధం వస్తుంది. ఖాళీ విప్లవం, వీటికన్నా ప్రపంచానికి పెద్ద చెబ్బు ఏమీ ఉండదు.

సిరిసంపదలలో సుష్టుగా ఉన్న అమెరికా తమకు ఏమోయం చెయ్యదనిగాని, నాయకత్వ దనిగాని భావించుకోవలసిరావటం, దీనికి తోడు, మరో అంతగాతీయ యుద్ధమాచనలు కనపడటం— వీటితో వ్యక్తులుగాని, దేశాలకుగాని ఎక్కడా ఆశాకిరణ మునేది ఇక కనిపించే ఆస్కారం లేకుండాపోతుంది.

సంతాల్ నైరాశ్యాన్ని, మహాభీతిని, స్తబ్ధతను పెంపొందించటానికి ఇవి చాలు.

ప్రపంచ ఖండాలన్నీ టిలోనూ, కమ్యూనిస్టులూ, సోవియట్ రష్యా, సాగిస్తూన్న ప్రచారంలో, రెండు ముఖ్యవిషయాలను గమనిద్దాం. మొదటిది: తీవ్ర ఆర్థిక మాంద్యానికి అమెరికా గురి కాబోతున్నదని. రెండవది: అమెరికా యుద్ధప్రలాపి అనీ, యుద్ధాన్ని ప్రారంభించ సంకల్పిస్తోందని.

ఇంకోవిధంగా చెప్పాలంటే, మార్షల్ ప్రణాళికను అమెరికా ఏదేనిగానూ ఆచరణలో పెట్టలేదనీ, ఆసియా, ఐరోపా ఖండాలను రక్తపాతంలో ముంకెత్త నన్నదనీ రష్యా సాగిస్తూన్న ప్రచారము.

ఈ రెండింటిలో వీటి ఋజువుకాలేదు. రష్యాప్రచారాన్ని సమీక్షిస్తే అమెరికాకు ప్రతీకూలు రని నిందించడానికి వీలేదు. అమెరికా రష్యాలమధ్య యుద్ధం అనివార్యమే నని విన్న బైరెక్ పారుని ఊహా తెల్లాయంటూ ఒక్కసారి ఆలోచించండి. అలాగే ఏబర్నీ, ఏ ఆస్ట్రీ యాఫారుడి భావాలైనా ఎల్లా ఉంటాయో ఊహించండి. "అల్లాజరిగే పక్షంలో, రష్యా ముందుకు తోడుకువస్తుంది. మేముండా రష్యా ఆధిపత్యంలో మునిగిపోతాం. ఇక అల్లాంటప్పడు అమెరికా పట్ల సానుభూతి చూపించడం శుద్ధ తెలివి తక్కువే అవుతుంది" అత నంటాడు.

అసలే నరనాడూలా కృంగిపోయినవారిలో యుద్ధభయం వెదజల్లటంకన్నా వేరు క్రూర్య మేదీ ఉంటుంది. వాషింగ్టన్, మాస్కోల మధ్య జరుగుతున్న రాజకీయ సమరంలో ఇది ఒక రాజకీయ ఆయుధము.

ఆవిధంగానే అమెరికాకు ఆర్థిక మాంద్యం రాబోతోందని జోస్యాలు మొదలెట్టితే, పూజంగా, అమెరికాకు అనకూల వర్గాలు, లేక ప్రజాస్వామ్యత కనుకూలంగా ఉన్న వర్గాలు, ప్రతికూలమై, రష్యాపై ఆశలు నిలుపుకో మొదలు పెడతాయి.

సోవియట్లు పత్రికల సంపాదకీయాలు, విమర్శనీ ఉపన్యాసాలు, వీటి ఉద్దేశాలు ఏమైనప్పటికీ, వాటి ఫలితం మాత్రం, రాబోతున్న మహావిప్లవం ఆపలేవన్న నిరాశ, కంగారు, భయము, అనమానం, ఇవన్నీ కృద్ధి అంటమే.

ఇల్లాంటి మానసిక పరిస్థితి ప్రపంచంలో ఏర్పడినప్పుడే హింసావిధానాలు, అతివాదాలు, నేపాచ్యవిధానాలు అయిన కృత్రికప్రకటనలు, తమ ఆధిప్త్యస్థితిపొంది, విజయ లవ గలుగుతారు.

కటి యూరపియన్ ఆసియా జనానీకపు హింసావ్యధాకులనిరంతర పీడిత దుర్భర మనః స్థితికన్న, పరిహింసా పరాయణ ప్రతిభులకు, సత్వర యుద్ధకీతులతో, శాంతి దూర ప్రపంచస్థితి ప్రచారాలతో పీడితమనస్సుల నింకా బాధించేందుకు ఇంతకన్న చక్కని అవకాశం దొరకదు.

హిట్లరు, తన మహోగ్రవిధానంలో, దేశాలను భియపెట్టి బీభత్స పంచే పద్ధతుల ప్రచార యుద్ధంతో, దేశాల నరాలు చితికిపోయేట్లు చేసి, తన సేనావాహినీ లా దేశాలలో ప్రవేశించేందుకు తగ్గ వాతావరణాలు ఏర్పరచాడు.

నేడు తన విదేశీ విస్తరణకు, స్టాలిన్ అదే పని చేస్తున్నాడు. సోవియట్ పద్ధతులను వరుసగా గమనిస్తూ వస్తున్నవారికి ఇందులో ఆశ్చర్యం ఏమీ కనబడదు. గత రెండు దశాబ్దాలలో, అనేక మాట్లాడు, సోవియట్ ప్రచార గ్రంథాలు, ఒకసారి పోలండుమీద, మరొకసారి జర్మనీమీద, ఇంకోఅప్పుడు, ఇంగ్లండు, జపాన్, ఫ్రాన్సు, అమెరికామీద— ఆయా కాలాలలో ప్రసరిస్తూ వచ్చాయి. ఈ ప్రచారవాహినిని సారించటం, ఆపటంకూడా అంతంత కేలికగా, మీట నోకినట్లే జరుగుతూ వచ్చింది. 1939 ఆగస్టు 28 దాకా హిట్లరు శత్రురాక్షసుడు. ఆ మరుక్షణంలో మిత్రదేవుడు. మాస్కోలో జరిగిన కుట్రల విచారణలో, ఒకసారి ఫ్రాన్సు విద్రోహకరశత్రుమూరి. కాని 1935 లో లావల్ రష్యాకు వచ్చినప్పుడు, (తరువాత నాజీ చేతుల్లో ఈయన కీలు బొమ్మయినాసరే) స్టాలిన్ అతనితో ఒడంబడికలు చేసుకొని ప్రాంతీయభూత్వాన్ని పెడిరించ వద్దని ప్రాంతీయ కమ్యూనిస్టులకు తాళిదు పంపాడు. ఈ తారు మారులన్నిటితో సోవియట్ పొంగులను కాస్త ముందు వెనకలతో మేళవించుకొని రుచి చూసుకోవాల్సి ఉంటుందని రాజకీయ అభిజ్ఞులందరూ పాతం నేర్చుకొన్నారు. ప్రభుత్వాల చేసే ప్రచారాలు, వారసరించే విధానాలకు చేదోడు వాదోడుగానే నడుస్తుంటాయి. అమెరికా రష్యాలు ఇంకా కొన్నాళ్లదాకా, శాంతియుద్ధం

లోనే తమ స్వర్గాలు వెలిబుచ్చుకోవాల్సి ఉంటుంది కాబట్టి, వీరి పరస్పర దూషణ ప్రతి దూషణలతో ప్రజలకు చెవులు తడకలు కట్టి, చివరకు ఒకటూ ఏ మాటాకూడా వినబడని స్థితి వస్తుంది.

నిజంగా యుద్ధమంటే భయమున్నవాళ్ళు, కాస్త ఒళ్ళు దగ్గరంచుకొని నోరు మెదపకుండా జాగ్రత్తగానే ప్రవర్తిస్తుంటారు. 1941లో జర్మనీ పైన బడుతుండేమో నన్న భయమున్నవాడు, మాస్కోవారు హిట్లరును విమర్శించలేదు. అతగాడితో అతి అప్రయంగానే మాట్లాడుతూ వచ్చారు. ఆ ఏప్రిల్ లోనే, సోవియట్లు ప్రభుత్వము, జపాన్ తో, ఒక శృంగారీ కొకట్టు రామని ఒడంబడిక చేసుకొని, మంచూరియాపై జపాన్ ఆధికారాన్ని ఒప్పకొంది. మాస్కోలో ఈ పత్రంపై సంతకాలు జరిగాక, సాక్షాత్తు స్టాలిన్ ప్రయంగా, జపాన్ మంత్రి మట్సుకోను కైలాశ్మకుదాకా సాగనంపి, కొగలించుకొంటూ కిక్కిరిచాడు. కారణం? జపాన్ నైబీరియామీద చెబ్బుకొట్టుండేమో నని స్టాలిన్ భయం.

ఈనాడు రష్యా ప్రపరస్థమనే, యుద్ధం వస్తుందన్న భయం ఏకోశానా ఉన్నట్టు కనిపించదు. పైపెచ్చు రాదనుకొంటూన్నట్లే ఉంది. యుద్ధం వస్తుంది మాస్కో అనుకోటమే లేదు.

అసలు, బలవంతంగా పరాక్రమం చేసుకోవడానికి, అమెరికా అడ్డు తెగలుతూందని ఇక కీలుండదనీ, గట్టి నమ్మకం తమకు కలిగాక, క్రెమిన్ నాయకులు తమ ప్రచారోద్యమాన్ని తీవ్రతర మొనర్చారు. ఇరాక్, టర్కీ ఇంకా బహుశా గ్రీసులోనూ, ఇన్నిచోట్లా అమెరికా అడ్డుకుంటే తమ ఉద్దేశాలు సాగకపోటం మూలాన మాస్కో కింత కోపం వచ్చిందని స్పష్ట మాతూనే ఉంది.

కాబట్టి యుద్ధప్రమేయాలు ఎత్తినప్పుడు, వాట్లకు అనవసరపు విలువే ఇవ్వటం కరువవుతుంది. అల్లాంటి మాటలు, కేవలం రాజకీయంగా లాభాలు సమకూర్చుకొనేందుకే అని అర్థం చేసుకోవాలి. ఇల్లా కైర్యంతో, సమభావంతో చిన్నా, పెద్దా, దేశాన్ని ఈ విషయాన్ని అవగాహన చేసుకోకపోతే తమ దేశపు అచుల్లో చెలరేగే, "అదర్బాదాల" యుద్ధ ఘోషలో తమ దేశాంతరంగిక సమిష్టి స్థాయి త్వము గోల్పోవటం జరుగుతుంది. దేశాలు అమెరికా రష్యాలలో ఏది కావాలని ఏరుకో నక్కరలేదు. తమ దేశంలో తమకు ఏది మంచి, ఏది చెడ్డో మాత్రమే గ్రహించుకోవలసి ఉంటుంది.

మీరు దివ్యమైన ఆరోగ్యాన్ని, బలాన్ని, జీవనక్రియ పొందవచ్చును

తెల్లబిన్న క్రమము తప్పకుండా నిత్యము సేవించేదెడల, మీ శేమలోని వలినడదార్మము లన్ని కైటికి పంపి కేయబడితవి. మీ జీర్ణ శక్తి చక్క జడును. రక్తప్రవాహము అమూలముగా పరిశ్ర గ్రహడును.

శేరోందిన యీ కన్నులి పిక్కిల్ల కైర్ణము, అతీర్ణము, కీర్ణకారాధలు, మలబడికము, లిరు జబ్బులు, తిలముక్కు, కీర్ణవాతము మున్నగు వ్యాధు లన్ని నివారించుడలేక. యీ కేవలకైర్ణ కేజీలలోనూ, చరితకైర్ణ పొందుము కేవల కన్నులి కలగడకైర్ణ, క్రిక్కిరి కిట్టిన కిక్కినకారి టాసిక్కి అయిన

బై ల్ బీ న్సు

BILE BEANS

నె వి ం చు డు.

ఏజెంటు: మొదళ్ళు దాదా అండ్ కంపెనీ, నైనియప్పనాయక్ నీది, పి. టి. మునాచు.

ప్రఖ్యాత బ్రిటిష్ ఫిల్మ్ నటుడు జేమ్సు మేనక్ -
ఆతని సతీమణి ఫామెలా క్లెన్

సినిమా కథనంలో ఓ, న, మా, లు.

కళాసమ్మేళనంలో దర్శకుని కర్తవ్యము

లలిత కళలలో చలన చిత్రకళ కున్నంత విస్తృతంగా (Expression) సాత్విక ఘటావకాశం మరే లలితకళకూ లేదు. ఫిల్మ్ ములో 'చెక్కడము'లో ఎంతమాత్రం అవకాశం ఉందో అంతమాత్రంలోనే ప్రతిభకు, సృష్టికర జావకాశ ముంది. సంగీతము కేవలము నాదము ఒక్కదానిమీదే ఆధారపడవలసి ఉంది. చిత్ర లేఖనంలో, రంగుల లేఖలు తెల్పుగనీనంత మాత్రంలోనే చిత్రకారుడు ప్రతిభను వ్యక్తం చేసుకోగలడు. నవలా కారుడు భాష ఒక్కదాని ఆధారమీదే వైలు పడవలసి ఉంటుంది. నాటకం కొంత సినిమాకు సమానమయినా కేవలం సంభాషణల మీదే చాలా మటుకు ఆధార పడవలసి ఉంటుంది. నాటకరంగమీద నటుల కౌశలంవలన సంభాషణలు కథను సజీవంగా చూపిస్తున్నా, నాటక రచయిత తన సంభాషణల ద్వారానే కథ నంతను వ్యక్తం చేస్తాడు. అందుకనే నాటకం, అచ్చులో చదువుకొన్నా విషయం ఆమూల్యంగా అవగత మౌతుంది. నూత్రధారుడు, నటీనటులు, రంగస్థలము ఇత్యాదులన్నీ నాటక రచయితకు అనుచరత్వమే వహిస్తాయి. అనగా ప్రపంచానంతా అతనికి మిగులుతుంది.

సినిమాకథన మల్లాకారు. సినిమాకథను అక్షరాల్లో చదివి ఆమూల్యంగా అవగాహన చేసుకోగలిగేందుకు అంటే, సంభాషణలు, రంగము రంగాలంకారాలు, నటన, నటుని హావ భావ ఆహార్య, వాచక సాత్వికాదికాలు, ఎంతంతగా కథను చెప్పతాయో, ఊహించుకొనేందుకు చాలా అనుభవం కావాలి ఉంటుంది.

సంభాషణలు కేవలం ఉపాంగంగా మాత్రమే నిలుస్తాయి. కాబట్టి, నాటకంలోలాగా రచయిత ప్రస్తుతా అయి ఊర్కొంటుం కుదరదు. చలనచిత్ర ప్రస్తుత అయినవాడు, ఈ వివిధసాత్విక ఊహంగాలను సమ్మేళన మొనర్చి సృష్టించవలసిన కళాకృతుడై అయి ఉండాలి. శబ్దాలలో, సంభాషణలలో, వెలుగునీడలలో, నటుల

నటనాదికాలలో, రంగస్థల అవకాశాలలో, అలంకారాది వస్తు విశేషంతో సర్వాంగ నుండ రంగా చలనచిత్ర కథను సృష్టించ వలసినవాడు దర్శకుడు. ఈ సర్వాంగ సమ్మేళనము, ఈ కళాకౌశలము - ఇవి దర్శకుని బాధ్యతలు. ఇందులో నిపుణత్వము ప్రదర్శించుకోవాలంటే, వివిధోపాంగాల లక్షణాలు, సాత్విక భేదాలు, డౌచితి, అనాచిత్యాలు. ఇత్యాదులన్నీ కనతలా మలకంగా ఉన్నవాడే "దర్శక" నామానికి తగి ఉంటాడు.

ఈ ఉపాంగాలలో ప్రతి ఒక్కటి కథను వ్యక్తం చేస్తూనే ఉంటుంది గదా! అందుచేత వీటిని తోడించుకోవటంలో పరస్పర విరుద్ధరూప్రదర్శన దోహానికి అవకాశ మెక్కువౌతుంది. సంభాషణలు, రంగము, నటుల ధూప్త వేష భాషలు, ఒక టూక్ విషయము, మరొకటి దానికి కేవలం విరుద్ధ విషయం చెప్పకుండా జాగ్రత్త పడవలసి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు ఒక బిచ్చగాడు అని తెల్పి గుప్టుగా హంస తూలికా తల్పంమీద పడుకొంటూన్నట్లు చూపించటం పరస్పర విరుద్ధ మౌతుంది. కాని ఆ బిచ్చగాని మోసమా, లేక ఈ హంసతూలికా తల్పం మీద ఉనికో ఒకటి తాత్కాలిక స్వరూపమై, కథాభాగ మన్న విషయం తెలుపటాని కుపయోగిస్తే పరస్పర విరుద్ధరూపం పోయి, కథన సాత్విక భాగంగానే ప్రయోజనకర మవుతుంది. అయితే అది ఫిల్మవిశేషము; ప్రతిభ కొద్దీ డౌచిత్వము గలిగి ఉంటుంది.

మరి, తారతమ్యప్రదర్శనానికి, విరోధ భావ ప్రదర్శనానికి వ్యత్యాసము గ్రహించవలసి ఉంటుంది. ఒక బీదపిల్లను చూపించినప్పుడు, ఆ పిల్ల బీద దని తెల్పటంలోనే కథాకీలక మంతా ఇమిడి ఉన్నప్పుడు, విలువైన దుస్తులలో, భాగ్యవంతమైన ఇంట్లో ఆ పిల్ల జీవిస్తున్నట్లు చూపించటం విరుద్ధభావప్రకటనమే అవుతుంది. కాని ఆ బీదదుస్తుల్లోనే, తన ధనికుడైన చెలికాని ఇంటికి వచ్చినట్లు ఆ పిల్లను చూపిస్తే, తారతమ్యంవల్ల,

ఆ పిల్ల బీదతనాన్ని కేవలం దుస్తులలోనే ప్రస్తుతించేసేందుకు దర్శకునికి అనువు చిక్కుతుంది. ఇట్లా సమ్మేళనంలో జాగ్రత్తికి, దర్శకుడు లాంగ్ తీసిన "యంప్" అనే చిత్రంలో ఒక చక్కని దృశ్యం మంచి ఉదాహరణగా నిలుస్తుంది. బిష్ బజీనుంచి ఇంటికి రాకపోతే తల్లి ఆదుర్దాతో తన పిల్ల పేరున మెట్లమీద నిల్చుని కేక వేస్తుంది. ఆ కేకతోపాటు ఒట్టి మేడమెట్లు మాత్రమే దృశ్యంలో కనబడతాయి. (తల్లి కనబడదు.) ఆ కేకలోని ఆదుర్దా, ఆ కాళీమెట్లు పిల్ల డింటికి రాకపోవడం చూపించటం, ఈ రెండూ కలిసి అక్కడ రావలసిన భావానికి చక్కని సమ్మేళన మిస్తాయి. తల్లి ఏడుస్తూన్నట్లు చూపించి తర్వాత కాళీమెట్లు చూపిస్తే, ఈ ఎఫ్ఫెక్టు రాకపోయేది. దృశ్యం కాళీమెట్లు, శబ్దం తల్లికేక - ఈ రెంటి సమ్మేళనంలోనే దర్శకుడు, తల్లి ఆదుర్దానంతా విదితం చేయగలిగాడు. నిశ్చయమైన శబ్దాలను పరిసరాలను చూపించవలచి లెటర్ అన్న చిత్రంలో దర్శకుడు సైల్ ఈ క్రింది దృశ్యం తీశాడు. నిశ్చయం అంటే చప్పుడులు లేకపోవటమే. కాని కేవలం చప్పుడు లేనంత మాత్రాన ఈ నిశ్చయం పూర్తిగా అవగాహనకాదు. అందుకని ముందు, కదల

కుండా ఉన్నతోటలో చెట్లు, పొదలు, మూసి ఉన్న కిటికీలు, నిద్రపోతూన్న మనుష్యులు ఇవన్నీ సైలెంటు దృశ్యాలు ముందు చూపించాడు. ఇంతలో ఈ నిశ్చయాన్ని చీల్చుకొంటూ భయంకరంగా ఒక తుపాకి శబ్దం వివరమవుతుంది. దృశ్య మానమైన నిశ్చయాన్ని, శబ్దంతో చేర్చి ఆ నిశ్చయ భావాన్ని మనోగతం చేశాడు. ఉన్న కాస్త జాగాలోనే, విస్తృతంగా కథను విదితం చేసుకొనేందుకు, ఎప్పటికప్పుడు దర్శకుడు జాగ్రత్తపడుతూ ఉండాలి ఉంటుంది. అటు సంభాషణలలో, ఇటు సంగీతమా లేక దృశ్యమా, శబ్దమా, అలంకరణాదికాలో, వేటితో వేటి సమ్మేళనంతో తన ఎక్కువ కథను చెప్పకలుగుతాడో అప్పటి కప్పుడు దర్శకుడు చూచుకొంటూనే ఉండాలి ఉంటుంది. యథార్థానికి ఒక్కొక్కదృశ్యంలో, ముఖ్యంగా చెప్పుకోవలసిన వొక్క ముఖ్య విషయమే ఉంటుంది. కాని అందులోనే, ఇతర స్వల్ప విషయాలను కూడా, ఆ వ్యవధిలోనే కథతో చెప్పుకొనేందుకు ప్రయత్నించు కొంటూ రావలసి ఉంటుంది.

మా
అ భి మా ను ల కు, స్నే హి తు ల కు సు ఖ ప్ర ద మై న
దీ పా వ లి క లు గు గా క
భ గ వం తు డు మి మ్ము ల నా శీ ర్వ దిం చు గా క.
వె ల్లింగ్ టన్
(మదరాసు)
ప్రస్తుతము } ఉ మ ర్ ఖ య్యా మ్
చూపబడుచున్నది }
దీ పా వ లి రో జు న సా యం త్ర ము 3-30 గంటలకు
ప్రత్యే క మా టి సీ ప్ర ద ర్శ న ము.

త్వరతో వస్తోంది!
సౌతిలేని మేటి నాటకమని
కొనియాడబడిన.....
భండారాజు
అంధ గాటక కళారంగాలో అసమాన
భృతగవించిన డి.వి.సుబ్బారావు
పుష్పదర్శి... రమణరావు
దేవరత్న... రేంగీ...
కె.కె.సి. పుల్లయ్య స్వామియ్య. బేబిని
సంకలనం
వైజయంతి పిలిమ్స్
రిమిమెడ్..దుర్గను

భారతదేశం స్వాతంత్ర్యము పొందిన తరువాత రాజకీయ రంగమును ఏ మాత్రము శ్రద్ధతో పరిశీలించిన వాడైనను, గత కొద్దిరోజులలో భారత ప్రభుత్వ విధానములలో క్రమేపి జరుగుచున్న మహత్తర మార్పును గుర్తించియు వుంటారు. భారతదేశ విభజన క్రాంగ్రెస్ పెద్దలకు యిష్టం లేకపోయినా, విభజనను వారు హృదయ పూర్వకంగా అంగీకరించారు. దేశంలో వ్యాపించిపోయిన మత కలహాలు విభజనతో అంతరించి పోతాయని వారు విశ్వసించారు. ముస్లిం లీగ్ నాయకులు కూడా తమ పెదపర వైఖరికి స్వస్తి చెప్పి అన్ని విషయాలలోను భారత ప్రభుత్వంతో సహకారం చెయ్యగలరనీ, అందువలన రెండు ఆధినివేళములలోను ప్రజలు సాభాగ్యవంతంగా జీవించ గలరని క్రాంగ్రెస్ నాయకులు ఆశించారు. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తరువాతకూడా, ఆ ప్రభుత్వము పట్ల ఎంతో ఉదారతతో వ్యవహరిస్తూ వచ్చారు భారత ప్రభుత్వ మంత్రులు. కాని ముస్లిం లీగ్ నాయకుల ఎత్తుగడలు వేరు. పాకిస్తాన్ లో పెద్ద పెద్ద భూస్వాములు, వర్తకులు అంతా ముస్లిమేటరులే. పాకిస్తాన్ ఆర్థిక సుస్థిరత చాల వరకు ముస్లిమేటరుల వైసే ఆధారపడి వున్నది. భాగ్యవంతులగు ఈ ముస్లిమేటరులకు కట్ట గడ్డలతో వెళ్ళగొట్టి, ఆ భాగ్యమును తూర్పు పంజాబ్ లోండి వచ్చే బీద ముస్లింలకు పంచి యిచ్చి, కత్తి న కూటితో బలపడడా మని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వానికి దురాశ పుట్టింది. ఈ విషయం గమనించుకూడా భారత ప్రభుత్వం పాకిస్తాన్ పట్ల ఉదారంగానే వ్యవహరిస్తున్నది. కాని భారత ప్రభుత్వ ఉదారత, మంచితనం, దౌర్బల్య జనితములని భావించి పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం మరింత బిర్ర బిగియటం ప్రారంభించింది. మానవుని తార్కికి, శాంతతకు, ఉదారతకు హద్దున్నది; అది లేనివాడు వానప్రస్థాశ్రమం స్వీకరించటం ఉత్తమం. కోట్లకొలది ప్రజల రక్షణకు, సాభాగ్యమునకు, సాఖ్యమునకు బాధ్యత వహించిన ప్రభుత్వ విషయంలో కూడే ఇంతే! ప్రభుత్వ ఆర్థిక, రాజకీయ విధానం సునిశ్చితము, సుస్పష్టము, నిర్మోహమాటముగా ఉండితీరవలెను. ద్వేషపూరితమని తెలిసిపోయిన పౌరుగు ప్రభుత్వమునకు మరికొంత వ్యవధి యిచ్చి చూద్దామనే విధానం నిష్పత్యో చెలగాటంవేటిదే. అట్లన్న ప్రభుత్వ విధానములలో చతురతకు తావు లేదని మాత్రము అర్థముకాదు; చతురోపాయముతో ఎదుటి పక్షమును దానికీ తీసుకు రావలెనని భావించువారు అది జయప్రదము కానిచో, తది తరోపాయముల ప్రయోగించుటకు సంసిద్ధులై వుండవలెను. కేవలం చతురతతోను, ఉదారతతోను, ప్రపంచాభిప్రాయబలంతోను ఒకదేశమును బలపర్చగల మనుకొనుటకు తగినంత ఉచ్చస్థితికి రాలేదీ ప్రపంచం ఇంతవరకు. భారతదేశం పరాధీనమై వున్నప్పుడు స్వాతంత్ర్య సముపార్జనకొరకు సామముకన్న వేరు విధాన పేదీ యుండకపోవచ్చును. ఆ విధానమునకు అలవాటు

భారత ప్రభుత్వ విధానాలు

పడిపోయిన మన నాయకులు స్వతంత్ర భారత దేశమున కూడ అదే విధముగా నడిపించవలెనని యిన్నాళ్ళు ప్రయత్నించిరి. కాని సామముతో సంపాదించినదానిని సామముతోనే నిలబెట్టుకొనవలెనని ప్రయత్నించిన మొదటి కేమోసము రానున్న దని గ్రహించి వారిపట్టివట్టడే తమ విధానమును దిద్దుకొనుచున్నారు. భారత ప్రభుత్వం, పాకిస్తాన్ తు సంబంధించినంతవరకు మరికొంత నిష్కర్షగా వ్యవహరింపవలెనని మొదటినుండి విజ్ఞులు ఆదేశిస్తూనే వున్నారు. ఇప్పటికైనను భారత ప్రభుత్వం ఆ త్రోవను వస్తూవుండటం కొంతవరకు ముదావహం.

* * *

కాండికీకుల విషయంలో సునిశ్చితము. సుస్పష్టము, సమంజసమునగు విధానము ఇంకను ఏర్పరుపబడవలసియే యున్నది. అన్నాతురుడై, అర్ధనగ్నుడై అల్లాడుచున్న ప్రతి బాధితుడి, స్వతః ఎంత మంచివాడైనను, దేశక్షేమమునకు ప్రమాదపాతుకే. కాండికీకులు ఆదర్శపౌరులుగా వ్యవహరించాలని నాయకులు బోధించి సంతమాత్రాన, వారికి తగు అవకాశము సేర్పరచినదే ఆ విధంగా జరగదు. కాండికీకులకు శాశ్వత పునరావాసం కల్పించనంతవరకు, వారిని కాపాడుటకు, సౌకర్యము లేర్పాటుజేసి పోషించుటకు, భారత ప్రభుత్వము ధనము, కాలము, శక్తినికూడా వృథాచేయవలసి వచ్చును. పశ్చిమ పాకిస్తాన్ నుండి ఇంకనూ 10 లక్షల మంది కాండికీకులు రావలసి యున్నారు. ఇప్పటికి వచ్చిన వారిలోనే 5, 6 లక్షలు పనిపాటులు లేక సోమరిపోతులై వున్నారు. ఇంత పెద్ద సమస్యను, ఇంత తక్కువ కాలంలో సంతృప్తి కరంగా పరిష్కరించటం కష్టమే కావచ్చును; కాని ఇంతకన్న గడ్డు సమస్యలు ఏనాటికా నాడు పెరిగి పోతున్నప్పుడు ఈ విధంగా వేరే బెట్టుకోవటం కన్న, త్వరత్వరగా పరిష్కరించు కోవటం మంచిది కాదా?

భారత ప్రభుత్వం ధైర్య సాహసాలతో ముందంజ వేసినది కాశ్మీర్ సంస్థానం విషయంలోనే, కాశ్మీర్ భారత యూనియన్ లో తాత్కాలికముగా జేరుటకు ఆమోదించటం వలన సంక్లిమించిన సస్థాన రక్షణ బిడ్డతను భారత ప్రభుత్వం శ్లాఘనీయంగా నిర్వహిస్తున్నది. నిత్యమూ ధీల్లి నుండి క్రీనగర్ కు విమానాల ద్వారా నైన్యాలను జేరవేస్తూ వుండటమే గాక, భూమాగ్గాన పతాకోట మీదుగా మధ్యనే కొన్ని సాయుధ శకటాలను, నైను

లను పంపింది. భారత ప్రభుత్వం. ఈ నైన్యాలు కూడా కాశ్మీర్ జేరటంతో కాశ్మీర్ పరిస్థితిలో అత్యద్భుతమైన మార్పు కలుగు చున్నది. దుండగుల బలీయ సానముగు బారామూల భారత సైనికుల వశమైనది. అందువలన క్రీనగర్ దుండగుల ప్రమాదం పూర్తిగా తొలగి పోయింది. ఈ ప్రాంతంలో దుండగుల లీక పారిపోవటం కన్న గత్యంతం లేదు. అయితే ఇకముందు రానున్న కొండ ప్రదేశంలో దుండగులు భారత సైనికులకు ఎక్కువ కష్టము నివ్వవచ్చును. కాశ్మీర్ సంస్థానము లోనికి పాకిస్తాన్ లోని ఏ ప్రదేశమునుండి యైనా ఎంతో సులభముగా ప్రవేశించవచ్చునని గతవారమే వెల్లడైనది. ఈ ప్రాంతంలో దుండగులు పలాయన మాతుండగానే, క్రీనగర్ కు 230 మైళ్ళ దూరంలోవున్న జిర్ జిట్ రాష్ట్రంలో జిర్ జిట్, బందీపూర్లు దుండగుల వశమైనట్లు తెలుస్తున్నది. సరిహద్దు పొడుగునా కాపలాకాస్తూ వుండటానికి తగినంత నైన్యం పంపటానికి చాలకాలం పడుతుంది. అందువలన కొంత కాలంవరకు దుండగులు ఈ విధంగా ఏదో ఒక మూలగా సంస్థానంలో జొరబడి, సైనిక శాఖకు చిరాకు కలిగిస్తూ వుండటం తప్పదు. కాని ఎట్టి పరిస్థితి వైసను ఎదుర్కొని కాశ్మీర్ లో ప్రశాంతత నెలకొల్పుటకు కాశ్మీర్ జాతీయ ప్రభుత్వం, భారత ప్రభుత్వంకూడా ధృఢ నిశ్చయాలై వుండటం, దొంగచాటుగా దుండగులకు సహాయం చేస్తున్న పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వమునకు నిరాశాజనకమైనది. కాశ్మీర్ ప్రజలే తమ స్వాతంత్ర్య సంపాదన కొరకు తిరుగుబాటు చేశారనీ, వారి బంధువులు వారికి సహాయపడుతున్నారనీ చెప్పి ప్రపంచాన్ని మధ్యపెట్ట జూచాడు పాకిస్తాన్ ప్రధాని. కాని అతని తాజేదారు సరిహద్దు ప్రధానికి ఇంత కపటాలోచనలేదు; కాశ్మీర్ లోనికి చొచ్చుకుని వస్తున్న కొండజాతులను అరికట్టటానికి తాము సర్వవిధముల ప్రయత్నించి విఫలుతున్నామని ఆయన చెప్పివేశాడు. కాశ్మీర్ పై దండెత్తి దుండగులకు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వ మద్దతువున్నదనీ, వారిని పాకిస్తాన్ సైనికోద్యోగులు సదుపాయపూర్వకంగా ప్రపంచం గుర్తించినది. భారత యూనియన్ పై యుద్ధానికి పూనుకుంటే కాశ్మీర్ లోయలోనే పాకిస్తాన్ గోరి కట్టగలనని కాశ్మీర్ సింహంచేసినగజ్జన ఆముక్తిడి మృగాలను తత్తరపెట్టియుండవచ్చును. కాశ్మీర్ సంచుటలకు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వమే ప్రోద్బలం చేసిందని భారత ప్రధాని, ఉపప్రధాన కూడా విస్పష్టం చేశారు. తమ దుశ్చేష్టలను భారత

నయ్యద్ హుస్సేన్
ఈజిప్టులో భారత రాయబారి.

ప్రభుత్వం ఇకముందు మన్నించబోదని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వానికి తెలిసినచ్చింది. ఇకమిడట నైనా పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం వక్రమార్గమును త్యజించటం వారికే మంచిది.

* * *

హైదరాబాద్ విషయంలో భారత ప్రభుత్వ వైఖరి ఇంత నిష్కర్షగా లేదనే చెప్పవలసి వస్తుంది. హైదరాబాద్ ప్రతినిధివర్గంతో భారత ప్రభుత్వం అనిశ్చితంగా సంప్రదింపులు జరుపుచున్న కాలంలోనే, ఆ సంస్థాన ప్రజలకు ముస్లింలవలన అపారనష్టకష్టాలు వాటిల్లుచున్న విషయం విస్మరించారు.

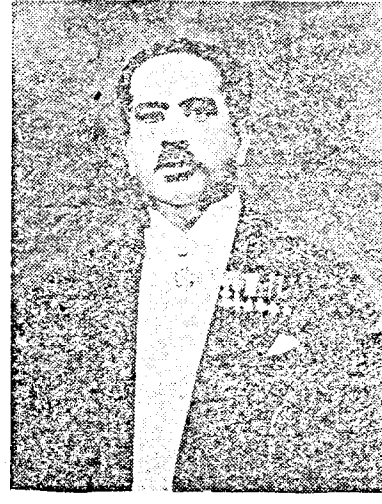
కొన్ని రోజులు భారత ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరిపి, హైదరాబాద్ ప్రతినిధులు తిరిగి హైదరాబాద్ వెళ్లారు. ఈ సంప్రదింపులలో వీరు మూడు విషయాలపై పట్టుపడుచున్నట్లు తెలుస్తున్నది: 1, హైదరాబాద్ సర్వస్వతంత్రమని భారత ప్రభుత్వం గుర్తించటం. 2, విదేశాలలో, కనీసం సామ్రాజ్యకూటమిలోని దేశాలలోనైనా, స్వంత రాయబారులను నియమించుకునే హక్కు నిజాం ప్రభుత్వపు యివ్వటం, 3, నిజాం ప్రభుత్వానికి కావలసిన ఆయుధాలను భారత ప్రభుత్వం సరఫరా చేయలేనప్పుడు, విదేశాలలో నిజాం ప్రభుత్వమే నేరుగా కొనుక్కొనటానికి అవకాశం వుండటం—ఈ మూడు విషయాలలో ఏ ఒక్కదానిని అంగీకరించటానికి కూడా భారత ప్రభుత్వం యిష్టపడటంలేదన్న విషయం జగద్విదితం. అయితే, ఈ సంప్రదింపులు తెగి తెగకుండా ఇల్లా సాగుతూవుండగానే, లండన్ లోవున్న నిజాం సర్వసేనాధిపతి ఎక్కువ ఆయుధములు జేరవెయ్యాలని చూస్తున్నాడు. అనుమతిలేకుండా, అసభికార పూర్వకంగా ఒక విమానం లండన్ విమానాశ్రయం నుంచి బయలుదేరి హైదరాబాద్ వస్తున్నదంటే ఈయన ఎంత పెద్ద కుట్ర చేస్తున్నాడో విశేష మాతున్నది;

ఇట్లే హుద్ ముసల్మాన్ సంస్థ హైదరాబాద్ హిందువుల జీవితం దుర్భరం చేసివేస్తున్నది. ఈ సంస్థలోని సభ్యులకేగాక, ఇతర ప్రాంతముల నుండి హైదరాబాద్ తీసుకుపోతున్న ముస్లిములందరికీ కూడా ఆయుధాలిచ్చి, హిందువులపైకి పంపుతున్నారు. బయటి ప్రాంతాలనుండి తీసుకుపోయిన ముస్లిములను పట్టణాలకేగాక పల్లెలకూడా పంపి, ప్రతిగ్రామంలోని హిందువులను భయపెట్టి, నానాకిరాతక కృత్యాలు చేయిస్తున్నారు. ఈనాడు హైదరాబాద్ లో నూటికి 90 వంతులమంది ప్రజలు మరణించలేక జీవిస్తున్నారు, వారికి జరుగుతున్న దుర్భరావమానాలు వర్ణనాతీతములు, ఘోర కిరాతకుల చేతులకు ఆమాయనులను వప్పజెప్పి, నిరర్థక సంప్రదింపులు పొడిగిస్తూ కాలహరణం చేస్తున్నది. భారత ప్రభుత్వం. పరిసర ప్రాంత ప్రజలుకూడా వీరిని ఈ కష్టకాలంలో విస్మరించారనే చెప్పాలి. ఆక్టోబరు 27 వ తేదీన ముస్లింలు ప్రత్యక్ష శ్రుతిఘటన ప్రారంభించిన తరువాత 1 లక్ష మందికి పైగా హిందువులు సంస్థానం నుండి వెళ్ళిపోయారు బయటి నుండి ముస్లిములను సంస్థానంలోనికి జేరవేయటానికి ఇంతవరకు నిజాం ప్రభుత్వం 8 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టింది. ఇది ఇటుండగా, ఇతర

నవాబు

ప్రధాని-మా నవాజ్ భుట్టో

శ్యామల్ దాస్ గాంధీ

జునామద్ నవాబు సంస్థాన పరిపాలనాధిపత్యాన్ని భారత యూనియన్ కప్పగించాడు

(16-వ పేజీ చూడు.)

గొప్ప వారితో గుసగుసలు

శ్రీనాథుడు

శ్రీ శే. శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[కొండవీడు దగ్గర - నెమళ్ళుబురజు దగ్గర చచ్చా - సుఖానీరుపై శ్రీనాథుడు - పరిసరాల కొండ - శిష్యులు శ్రీ]

కొందరు బ్రాహ్మణులు: (ప్రవేశిస్తూ) ధీమణి, కవిసారథిగారు!

నేను: (ప్రవేశం) కొందరు: "బ్రాహ్మణ తత్వరసాను డవురు ప్రజావిశేషదయా

జిహ్వాస్వాతుడ విశ్వరూపకళా శీలుడ వర్ణశ్రీత

బ్రహ్మాండదిమహాపురాణచయ తా

శ్రీరాధానిరారిత బ్రహ్మజ్ఞాన సుధానిధానమవు నీ భాగ్యంబు సామాన్యమే!"

శ్రీ: (నన్ను కన్నునెగచేసి) రావోయి రా, కూర్చో, వస్తానన్న వేళ కొచ్చావ్. రాత్రి వంట పూటెంతో సౌకర్యంగా వుందా?

నే: చిత్తం. వీరంతా యెవరండీ?

శ్రీ: ఇప్పుడొకప్పుడు చదివినవాళ్ళ నేమన్నా? కొందరొక నొకడు: పండితాగధు లనంకి.

(నాతో) ఏమండోయ్! మీ రెవరో యెరుగం గాని మా సార్యశాముడి గారి పాడ కనుపిస్తే మే మెప్పుడైనా వచ్చి యిట్లా గౌరవిస్తుంటాం.

నే: మా సార్యశాముడి అంటారేం మన సార్యశాముడనక (శ్రీతో) అంటే తమ రెన్ను టికి సార్యశాములే నన్నుమాట వీరు వంది మా గధులు. (శ్రీలను జూపుతూ) వారో?

శ్రీ: (చిరు నవ్వు నవ్వు తూ) వాండ్ల నే మన్ను? నా పాడ క న బ డ్డై వాండ్లు తయారాతూంటారు.

నే: వాండ్లులేదే, తమకు కాలక్షేపం కాదుగా!

శ్రీ: ఇంకేం యెరుగున్నావుకదా.

నే: ఎరక్కం, జగద్విదితం! అయితే ఆస్తోత్రంలో ఉరుప్రజ్ఞానిశేషదయాజిహ్వాస్వాతుడ వంటే యేమి టండీ?

శ్రీ: ఎట్లా చెప్పను! దానికేం ఎన్నిమాట్లా ఎందరితోనో చెప్పింది. నీ యెదుట చెప్పక పోవడమేం, పాపం ఏదో రహస్యంగా కను కొక్కవాలనివచ్చిన వాడికి. ముందు నాకేం రహస్యం లేవని తెలుసుకో. అందుకనే వీండ్ల నవతలికి పామృత్తా, నీవడిగిందానికి. బాగా మాట్లాడుతా నన్నుమాట పెంచా గానీ చేత నైనం తనొక్క అర్థంచేసుకో.

నే: తెలిసింది. మహాపురాణచయతాత్పర్యాధినిరారితబ్రహ్మజ్ఞానసుధానిధానమవు అన్నారే, బ్రహ్మజ్ఞానానికి, పురాణాలకు సంబంధమేమిటి?

శ్రీ: మహాపురాణతాత్పర్యాధి మేమిటో గట్టిగా విచారితే పురాణాలకు బ్రహ్మజ్ఞానానికి ఉన్న సంబంధం తెలుస్తుంది.

నే: అంటే?

శ్రీ: అంటే యేమిటంటే, ఏపురాణ తాత్పర్యం అర్థంచేసుకున్నా, 'ఇదంతా వట్టిదని, బ్రహ్మనిత్యమనేరా లేదే. అది సత్యమా పురాణ మీ పులలమనక అస్తాదత పురాణాలా గాలించి నిరారణచేసుకుంటే మంచిది.

నే: (ఆశ్చర్యంతో) మిమ్మల్ని చూస్తే నాకాశ్చర్యమౌతుంది. ఆంధ్ర కవుల్లో మీయంత దేశాటనం చేసినవారు, కష్టాలు పడ్డవారు, సుఖపడ్డవారు, పొండిత్యం సంపాదించినవారు నలుపురు మెచ్చుకుంటూ హడలిపోయే కవిత్యం చెప్పినవారూ ఎవరూలేరే! ఒక్కొక్కసారి నాకు మీరూరికే యింటిపట్టున పట్టు మని నెల్లాతై నావున్నారా అనుపిస్తుండే, అన్ని పురాణాలు కూడా యెట్లా యెప్పుడు చదివారు, వాటి

తాత్పర్యాధి నిరారితబ్రహ్మజ్ఞానా న్నెపుడు సేకరించుకున్నారో అని వినునోతూంటూ.

శ్రీ: అనేమిటోయ్, వేగి శంక! బ్రాహ్మణ తత్వరసాను మే మెందనుకున్నావ్?

నే: చిత్తం తెలివితక్కువవాణ్ణి, దాన్లోనే వుందిగా. అయితే సత్యా సర్వజ్ఞ సింగమనీడు సభలో 'నెలలమెప్పించి నన్ను నింకమీద, సరసద్వందానికురుంబ శారదాంబ' చెప్పినవద్యం, ఏదో చెప్పాలని చెప్పిన వద్యమా -

శ్రీ: అర్థమైంది. లేకుంటే మీకు దేవీ ప్రత్యక్ష ముందా అని కాదు నీసందేహం. దాని కేంజెప్పును? ఆ విషయ మేం జెప్పినా మీకాలం వాండ్లు నమ్మరుగా?

నే: కొంచెం మట్టాయిట్లా, అడుగుతా గాని నేను నమ్మకమున్నవాణ్ణి; నెలవియ్యంకి.

శ్రీ: విశేషాన్ని - నాకే కాదు పదే తాలు పొంది నిద్రించెందనవాండ్లందరకు దేవతా ప్రత్యక్ష మున్నుంది. వాండ్ల కట్టి యవధిలో నై నా తల్చుకుంటే దేవి కండ్లయెదుట నిల్చున్నట్లుంటుంది. నా కారాణానికి సభికేకేటప్పటి కందలి పండితుల్లు, పండితప్రభువులు జూచేటప్పటి కాయమృ ప్రత్యక్షంగా నట్లా గన్నా. ఎప్పుడూ నా కట్లాకే ఉంటుంది. ఇప్పుడూ అట్లాకే వుంది.

నే: చిత్తం, నేనూ కొంతయెరుగున్నా.

(ఉన్నవాండ్లంతా అంతర్గాన మాతారు) (దాని కాశ్చర్యపరి) యి దేమిటండీ, వీండ్లంతా యేరీ!

శ్రీ: ఎవరు?

నే: ఇందాకట్టుంచీ యిక్కడున్నవాండ్లు.

శ్రీ: ఎవరున్నారు?

నే: ఏమిటండీ, కొంద రొచ్చి పద్యం చది విరి; నేను వాండ్లను వందిమాగధు లంటిని.

శ్రీ: అంకిరి. వాండ్లు లేదే జరగ దను కొంటిమి! వాణ్లేరే?

శ్రీ: నాయనా, నీకు నామీద భక్తికిది నిద ర్మనం. నాపేరు విన్నప్పుడల్లా నీ కట్లా గనుపి న్తుంటుంది, నేనేం దలుచుకున్నా నాకు దేవి కనబడట్టు.

నే: (కొంచెంగా) కావచ్చుండీ! లేకపోతే ఆశ్రీలు తిరుగుతూన్న పూలతోటేదీ, వచ్చిన వాండ్ల చంకల్లో గ్రంథా, లేవీ, కొండవీడు దగ్గర మేదీ, నెమళ్ళుబురజుచచ్చా యేదీ?

శ్రీ: ఒక్కోహా! నీవు కవివేయిది కాశీపట్టం.

నే: బోనాను. మీతాతగారి కక్కణ్ణే కాదండీ వుంది.

శ్రీ: బోను వాయూ, మానాన్న గారూ ఇక్కణ్ణే. నా చిన్నతన మీ పూల్లోనే జరిగింది. అజ్ఞులకు తూండగానే చంద్రశేఖరస్వామి యిక్కడికి రావడం, నాకు సరస్వతీ ఉపాసన కలాపించ డం అంతా జరిగింది. నా పడైనమీదో యేట కొండవీడు చేరి, రెడ్డిరాజుల ఆస్థానాల్లో బ్రవేశించా.

నేను: చిత్తం. తమపేరు -

శ్రీ: శ్రీనాథు డంటారు కాని నిజాని కది కాదు. మా వాండ్లు చిన్నప్పుడు నన్ను వల్లభా వల్లభా అనేవారు, ఆంధ్ర వల్లభుడి పేరు. నా యిరవయ్యో యేడ్పుంచీ యిప్పటి పేరు వెంట బడ్డది.

నేను: బిరుదు నామమా?

శ్రీ: ఏమో యెట్లా వచ్చిందో గుర్తులేదు. ఏమిటి దానికి? చేతులో నెప్పడూ ఏమీ వుండదు కాని జరుగుబాటుకు లోపం లేద న్నదూ. దాన్ని చూచి యెవడో యాయన శ్రీనాథుడ్రా అంటే, అంతా ఆరంభిస్తా రట్లా.

నేను: అట్లా చెప్పండి! నే నెప్పుడూ అనుకుంటుంటా ఏమిటో అబ్బా, శ్రీనాథుడు అనే పేరవ్వరు ఎక్కడా యెవరికీ పెట్టడం చూడం, వినమనని అయితే తమకు చంద్రశేఖర స్వామి దివ్య నేర్పారా.

శ్రీ: లేదు లేదు. మా తాతగారు మంచి కవి పండితులు. మా నాన్నగారి కవిత్యంకంటే పండిత్యం పెద్దది. వాండ్లిద్దరి అనుగ్రహంవల్ల నాకు చదువు వచ్చింది. నాకొక్క వెళిలి కుండోయ్ - ఏదైనా ఒక్కసారి విన్నా చది వినా కతతా వచ్చేది.

నేను: లేకపోతే అంత పండిత కవు లెట్లాగై వుంటారు. అంత పే రెట్లా సంపాదించి వుంటారు. మరి, తమ చరిత్ర చూస్తే తమరు మహా స్వతంత్రులుగా కనుపిస్తారే. స్వతంత్రులచి యేదైనా కావ్యం చెప్పకుండా పురాణాలు నైమధాంధ్రీకరణంతోనే కాలం గడిపారేం?

శ్రీ: చెప్పకేం? చెప్పా, ఎన్నో చెప్పా. వాట్ని గురించి ఒక సీసంకూడా చెప్పాగా యొక్కడో? అవేమినిలక నీ వన్న వేనిల్చాయి. వాట్లా ఒక్కటి నిలవాలనిండే గాని నాపేరుతో గాకుండా వల్లభామాత్యుడి పేరుతో నుంది క్రిడాభిరామం. దాన్ని తెల్లల్ల చదువులు సభ్యతలు గౌరవించిన మన మహామభావులు ఆసభ్యకావ్య మని అంతు చేశారు. ఏమిటో?

మొత్తానికి నా స్వతంత్ర కావ్యాలకంటే నీవు చెప్పినవే బాగున్నాయనుకుంటా.

నే: ఎందుకనో?

శ్రీ: నిజాని కంటే. మనమెంత పాటుపడ్డా సంస్కృత కవు. ప్రతిభను తీర్చును మించలే మనుకుంటా. ఏదో కొంచెతనాల్లో చుమత్కూ రాలతో రః మొప్పించాలనిండేగాని, నిర్వదేరిన భావాలు అవి వాట్లానే వున్నాయనుకుంటా.

కాబట్టే నా ఆంధ్రీకరణాల కొచ్చిన పేరు స్వతంత్ర రచనకు రాలా. నా నైమధం చూడు. మీ కంతా నేను తేలిగ్గా వ్రాసినట్లు కనిపిస్తుంది కాని కొంత కృషి చేస్తేనే గాని సాగిందికాదు.

నే: ఎప్పుడు చేశారండీ ఆ కృషి!

శ్రీ: అట్లాగే దార్మిపోతూ మకాం చేసినపు డల్లా చెప్పేవాణ్ణి. శిష్యు లుండేవాళ్లు కాబట్టి వ్రాసుకుంటుండే వాండ్లు. ఒక్కొక్క పట్టణంలో కొన్ని నెలల తర బడుండే వాణ్ణి. అప్పుడు కొంచెం దీర్ఘరచన కవితాశం లిగేది.

నే: ఒక్క మాటకుతా. క్రిడాభిరామ మంటి గ్రంథం నిలకపోవడాని కందున్న కొన్ని పచ్చిపచ్చి పద్యాలే కారణంగా, పోనీ వాటిని తేల్చి చెప్పకపోయినారా?

శ్రీ: ఇదంతా బ్రాంతోయ్. ఆ విషయం పూర్తిగా చెప్పావిను. అవి రానేట పుట్టి తెల్లల్లు వస్తారని, వారి మన సాంప్రదాయాల తార తమ్యాలు పాటించకుండా మన యనుదినచర్యను, ఊహాపోహల్లుకూడా వారి వరవడి ననుసరించి దిద్దుకుంటా మని నాకు తోచాలా. ఇందుకని దాని అంతును నే నంగీకరించా ననుకోవద్దు. కుచకచాది వర్ణనలు ఏవో మనుపిస్తే, అవి లేకుండాచేయరాదూ? నపుంసులను తురకాళ్ళు తయారుచేసినట్లు వాండ్ల కతి అపరిపూర్ణాలయ్యే టట్లు చేయరాదూ? ఇట్లా ఆక్షేపించే అయ్యలంతా నీచశృంగార మని వారనుకునేది లేకుండానే సంసారాలు గడుపుతున్నారా. మరొకటి: ముఖాద్యంగ వర్ణనలు ఆనందదాయక ములై, మర్యాదగవర్ణనలు, తత్సంబంధవర్ణనలు కటువు లెట్లాగై నాయ్. అవిముటుకు చేసే తీర్పుచేస్తే యెందు కంద మనుపింపవు? నే చెప్పినవాట్లో నట్లాటి వందంగా లేవని యెవ రనగలరు? ఏదో వంక పరకచాట్ల నంగీకరించే మాయసంఘం అట్లాటివా ట్టున్నీటిని అసభ్య లనగలిగింది కాని, నిజానికి వాట్లా నేమింది? సృష్టిలో మన కిష్టంలేని వెన్నున్నాయి. అన్నిటిని నాశనం చేసామా, అవి రుచించేవాండే వాటి నాద రిస్తారు. మిగతా వారంతా వాటి జోకి పోకుండా వుండగూడదూ? ఇంతకు అదే కావా లని బూతులపంచాంగాన్ని గుడిస్తే వద్దన్నా బాగుంటుంది. అట్లా గాకుండా యేదో వ్రాస్తే, దాన్లో నేమింది యంత గండగోళానికి?

నే: సత్యం. అయితే తమకు రోజూ శివ పూజ జరగాలనిండన్న మాటే?

శ్రీ: ఏదైనా శారీరకబాధ యేర్పడితే దప్ప జరిగి తీరాలిందే!

నే: ప్రయాణా శ్రేణుంటే యెట్లాగండీ?

శ్రీ: మా ప్రయాణాలు. దినచర్యా పేరు: మీ ప్రయాణాలు, దినచర్యనంటికావు. భోజ నానంతరం బయలుదేరి ప్రాద్దురూక్షేటప్పటి కొక పూరు చేరుకుంటాం. తెల్లారుఝానున బయ డేరి ఝాంపాడ్లు కింకొక పూరు చేర్తాం. మాకు

మీ కాఫీబానిసత్వం లేదు. ఊరు చేరగానే ప్లానంచేసి యాశ్వరార్ప నారంభిస్తాం. పూర్తి చేసుకుని భోంచేస్తాం. ఇబ్బందేముంది దాన్లో?

నే: చిత్తం. కో పం రా దు క దా; ఒక మా టకుగుతా.

శ్రీ: అడగవోయ్. ఒక డడికోమాట కొచ్చే కొపం అదేం కోపమోయ్, కోపమంటే యేదో ధర్మం విఘాతమయ్యేటప్పు డొచ్చేది కోపంగాని. మీ కాలంలో పెద్ద పెద్ద మాటల్ను తూలికల్లా గగరసి వాడుతున్నారు. నీ వడగొచ్చేది నాకు తెలుసు; అడుగు చెప్తా.

నే: అనుదినం ఆ యాశ్వరార్పనేమిటి, ప్రతి రోజూ...

శ్రీ: ఊర, అనూ, ఆ సమావాసమేమిటి! అదే గదా అడిగేది? దానికి సమాధానం కావాలి? చెప్తా విను. నీ విట్లాగడగడం మంచి టైం ది. నన్నంతా యిట్లా నుకుంటున్నారే, సమాధాన మిస్తే బాగుంటుం దనుకుంటూంటా. నీ పుణ్యమా అని అవకాశ దొరికింది - సంతోషం. నేనన్న గ్రంథాల్రాశా, నంతదేతం తిరిగా నెక్కడా నేను మతకర్త ననిగాని, మహాత్ము ణ్ణనిగాని, చివరకు ఘనుణ్ణనిగాని చెప్పకోలా! ఎంతవరకూ గొప్ప వారి దార్మి నడవడానికి యత్నించాతప్ప. అట్లాటివాడికి లేనిపోని గొప్పతనం మీరంతా తగిలించి దానికి తగ్గ నడవడిక లేదని నీళ్ళుకారడ మెందుకూ, పాపం వట్టిద్రమ! కాబట్టి నేను సామాన్యణ్ణి. నీ వెత్తినవిషయం సంఘ నియమ రిత్య చూస్తే గొప్పవిషయంగా కనబడ్డా కేవల మానవత్వదాస్యత్య విమర్శిస్తే సాధారణ విషయం. కేవల శరీరతత్వాధిక్యంచేతగాని, వాంఛానుగతమైన వినుత్తు అభిలాష చేతగాని, ఒక్కొక్కసారిగాని, సర్వదాగాని ఒకడి మనస్సు చలిస్తుంది. తిండివిషయం విచారించు, ఉన్నది చాలక యింకా తిండా మనుపిస్తుంది; కొత్త పదార్థా న్నునుభవిద్దా మనుపిస్తుంది దానికి గావ లసిన జీర్ణశక్తి కలిగినంతమేర. అట్లాగే నీ వన్న భావం ప్రకాశిస్తుంది. తద్వారా ఉపశమిస్తుంది.

నే: చిత్తం బోధయింది. తమ రెక్కడి కల్పినా కామమృకూడా యెందుకు?

శ్రీ: సంఘం రహస్యప్రవర్తనను విమర్శించి నట్లు బహిరంగ ప్రవర్తనను విమర్శించదు. వ్యసన లోలు లందరి! యిదే బ్రహ్మనూత్రమంత ఉప కరిస్తుంది. దీన్ని వెంటబెట్టుకుని పోవడ మారం భించినప్పట్లుండి నాకా బాధలు రెండు - వై వ్యసనబాధ, అట్టి వి మ ర్మ బా ధ వెనక బడాయ్.

నే: ఎన్నేళ్ల నాట్టుండీ యీ బహిరంగ ప్రవర్తన?

శ్రీ: కొంత పేరు వచ్చినప్పట్టుంచీ.

నే: తమరు కన్నడ దేశంలో...

శ్రీ: ఆ బహు కష్టపడ్డా. ఏమిచెయ్యగోయ్! ఈ రాజు లగ్గర ఆసాన కవులు, పండితులు చాల వరకు గట్టివాండ్లుకొక, తాత తండ్రు: తరా ల్నుంచి ఉన్నవాం ణ్ణుంటారు. వంశాను క్రమంగా అట్లాటి త్యాగ్గులు శ్రొతవాండ్లను చేరనివ్వరు. అందుకని కొత్తవాండ్లంతా ముందు వాండ్ల నాశ్రయిస్తారు. మనసంగ తా దేశంలో తెలిమికో. అందుకని మనమూ అట్లాగే చెయ్యాలి సాచ్చింది. అనుదినం డైవ దర్శనాని కల్గి నట్లా అపాశ్రయణ్ణి శ్రీకాలములయందూ దర్శించేవాణ్ణి అదుగో నిదుగో నని అర్పెల్లు గడిపాడు. నేను సుకుమార్మి! పరవాసాని కలవాటు పడవాణ్ణి గాను; వైగా వాండ్ల భోజన సాంప్రదాయం, ముంది కాదు; అచటి బ్రాహ్మణుల బ్రాహ్మణా నిజంగా ననుపించేది; ఇప్పటికీ అట్లాగే వుండను కుంటా. ప్రాణం విసిగి శ్రీ విరూపాక్ష దర్శనం చేసుకుని పంపా ఘంటాపథంలో వస్తూన్న చక్ర వర్తి వాహన్నానొకరో జడ్డు తగిలి ఆపక్యం చెప్పా. విని స్వామి సభకు రమ్మన్నారు. వెళ్లా; గొప్పగౌరవం పొందా. గౌరవమేమిటి, కన కాభిషేకం, సార్యశామ బిరుదు, తదీయ చిహ్నాలు అన్నీ లభించాయ్.

నే: దక్షిణాధీశముత్యాల కాల న్నారేమిటి? ముత్యాల్లా నెట్లా కట్టా రా కాల్యం?

శ్రీ: ముత్యాల్లా కట్టాలా. అదొక శిలా సభా మందిరం. దాని స్తంభాలకు కప్పలోపల భాగ్యం నిక మొకమల్ గుడ్డ నమర్చారు. దానిమీద ముత్యాలు సరులను, స్తంభాలకు కప్పకు, ముకను లెక్కణ్ణోతప్ప కనబడకుండా కూర్చారు.

(18 వ పేజీ చూడుడు)

కథానిక :

ముసిలి మనసు

శ్రీ గౌరవజ్ఞుల వెంకటసుబ్బరామయ్య

త్రినయ నానగతి తల్పకుంటే నాకే ఎట్లానో అని విస్తుంది. నా నానగతి వింటే లోకంలో ఇటువంటి వాంట్లకూడా వుంటారా అని ఆశ్చర్యపడతారు. పోనీ చెప్పకుండా వుంటేమా అంటే మీకు నానగతి, మనోభావా, స్థితిగతులు తెలిసేవెట్లా? అందుకనే గుండె రాయచేసు కొని, మనస్సును చిక్కబెట్టుకొని, సిగ్గు విడిచి, చెప్పకుండా వ్రాయబూనుకుంది.

నాకు ముగ్గురుభార్యలు గతించారు. అంటే 3 తల్లి నాలు మెదరు కట్టుకున్నా నన్నుమాట. ఇక లాభం లేదనకొని, ఈ తల్లివారందర వడలేక 10 యేండ్లకంకను దత్తుకొన్నా. మా అక్కగారు నా వియోగాన్నిచూచి సహించలేకనో, వంటకు తోడులేమి చేకనో....మరెందుకో ఓ సంబంధం కుదిరింది. బలవంతాన వద్దు వద్దంటే మెదలువిరిచి పప్పించింది. పెండ్లి జరిగిపోయింది.

13 ఏండ్ల పిల్ల. ఒక్క పొరుగు, ధారీ పిల్ల నే చెప్పొచ్చు. 5 ఇండ్ల వాకీరీ చేసినా అయి పెరుగదు. పుట్టినప్పటినుంచి జలుబుకూడాచేసి ఎరుగదని వాండ్లమొచ్చింది....(క్షమించండి, నాకన్నాచిన్న దగటచే అత్తగా రనలేళ్ళ వాండ్ల అమ్మ అని సంబోధిస్తున్నాను)....పెండ్లికాగానే ఇక్కడే వుండిపోయింది. మాయండ్లో అన్నాని కేం లోటు; ఇక్కడి తిండికి పొట్లచెట్టులాగా పెరుగుతున్న ట్రిసిస్టండా ఛారెడ్లజడ, చేరెడు, కండ్ల; అందమైన ఉనికి, రూపము, బలే నారూపమో; చెప్పక్కర్లేదనుకుంటా. నోట్లో ఎవిమిదే వండ్లు. కళంకంలేని వెంట్రుకలు. రెప్పలు వాలిన కండ్లు. ముదతలవద్ద శరీరం. మొయ్యలేని చొర్ర, నడవలేనివాతం. వాటితోమపాడు పొడు మొకటి అలవాటు. నేను కూడా అలవాటుచొప్పున పీలుస్తుంటానే కాని నాకే అవాసన గిట్టకుండాఉండి. ఇటువంటి నన్ను చూస్తూ ఎవరు వెండ్లాడతారా, అని సందేహించా. పెండ్లిచేసుకో నని వట్టుబట్టా.... ఏదో అవసరమయ్యు దాన్నే తెచ్చుకుందామని ఒక మాటు ఆలోచించాకాని, తెచ్చుకుంటే మా బ్రాహ్మణ సంఘం పూరుకుంటుంది! వెలివేసి చంపదూ; అంతెందుకూ, నేనే ఎంతోమందిని వెలివేసి వేదించలేదూ?....ఏదో ఎవరిప్రాప్తం వాండ్లది. నాకు వ్రాశేవుంది జరిగింది.

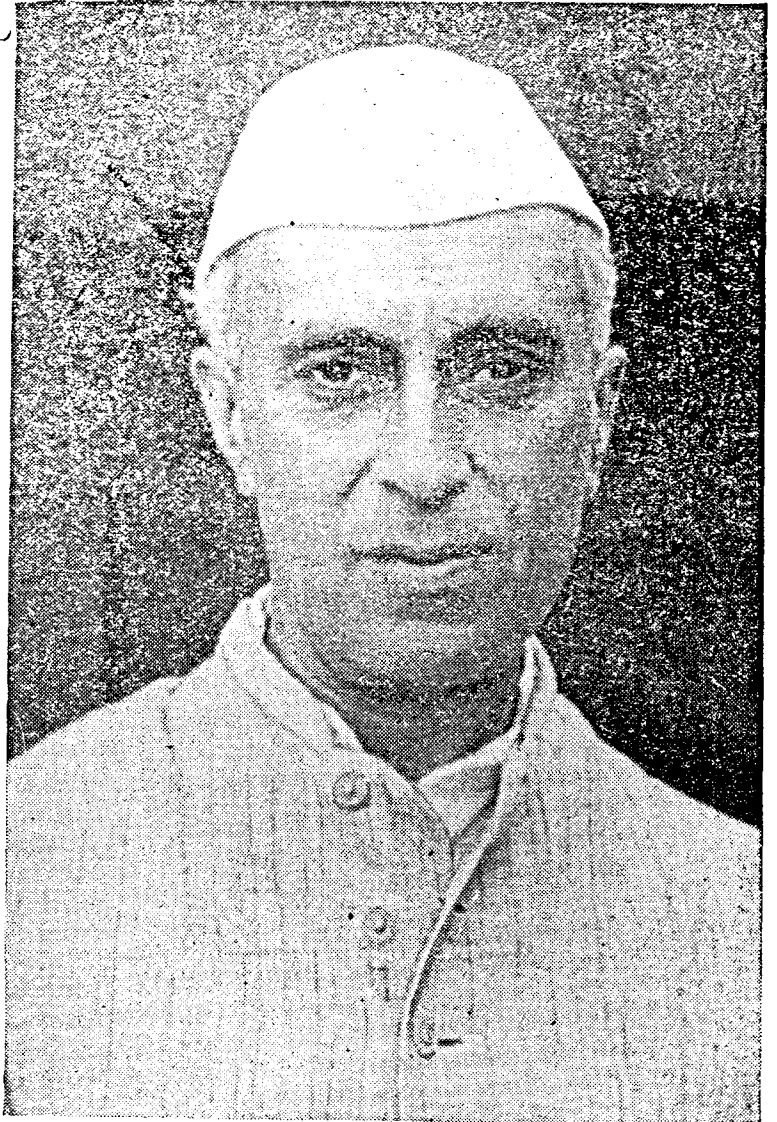
ఇతే, వచ్చినప్పటినుంచి బహు జాగ్రత్తతో పరిశీలిస్తున్నా. దానిలో రోజుకురోజు ఏదో నూతనతనం. క్రొత్త అందం. అనిర్వచనీయమైనకాంతి. ముఖంలో తేజస్సు, అంగ అంగంలో సౌష్ఠవం. కండ్లలో మౌనకళ వస్తున్నట్లుగా తోస్తుంది. వెంటనే గదిలోకి పోయి తలుపులు బిగించి అద్దంలో నన్ను, నాముఖాన్ని చూచుకునేవాణ్ణి. నిన్నటికంటే నాలో ఏదో లోపం, తేజోహీనత, కొరత, నిరుత్సాహం, విస్తేజం ప్రవేశించినట్లుగా తోచేది. వెంటనే ఒక్క

నిట్టూర్పువిడిచి అద్దం కింద పడేసేవాణ్ణి. నాలో లేవలేనంత నీరసం ప్రవేశించేది. కొంతసేపటికి లేచి గబగబా దానిదగ్గరికి వెళ్లి నిదానంగా దాన్ని చూచి 'ఇలా!?' అనేవాణ్ణి. 'ఎందుకంటే?' అని చేసే పనిమాని దగ్గరి కొచ్చేది. 'అలా వట్ల అలిసేట్లు పని చేస్తే ఇబ్బు చేయదు! లేమలో తిరగవాక....చాచ్చరు చుట్టూ నేను తిరగలేను, ముఖానబొట్టు చెరిగిపోయింది చూడు....వెంట్రుకలు చెడిపోయాయి, సవరించుకో అన్నాను. నామాటలలోని అసందర్భాన్ని, సిస్టార తను గ్రహించేదో లేదో కానీ మెదలకుండా వెంట్రుకలు సవరించుకొని వైట సర్దుకొని మళ్ళీ పనిలోకి వెళ్లేది.

నా కెందుకోగాని మా అవిడ తీర్చి జడవేసుకొని పూలుబెట్టుకున్నదానికన్నా, వీరెగట్టి సొమ్ములు పెట్టుకొని, కండ్లకు కాటుక పెట్టుకొని, ముక్కు కండ్లతో వాలుచూపులు చూచేదానికన్నా, శృంగార దేవతగా వడకటింట అధివసించేదానికన్నా చెరువు నుంచి నీళ్లు తెస్తుంటుంటే, దిగజారిన చెమటపోసి అలసటలో పనిచేస్తుంటే, రెండు రూములవరకు అన్నం తినక ముఖం వాడిపోయిపోతంటే, వెంట్రుకలు చెడిపోయేటే నా కెంతో అందంగా, ఆకర్షకంగా, ఇష్టంగా తోస్తుంది. కనుకనే పని చేస్తున్నప్పుడు ఏదో మిషతో వచ్చి చూచి వలకరించిపోతుంటాను, కాని సాయంకాలం జడ వేసుకొని పూలు బెట్టుకొని అలంకరించుకునేప్పుడు, పని లేకపోయినా బజారుకు పోతుంటాను ఎందుకో! నాకే అర్థంకాదు.

విధిలేక పొరుగుూరు వెళ్లటమే తలపిస్తే, రాత్రి రావటానికి వీలులేకపోతే, నా కారాత్రి గడవటం ఎంతో కష్టంగా వుండేది. దాన్ని ఎప్పుడూ చూచాలనిపిస్తుంది. దాని కండ్లలో కండ్లు, నోటిలో నోరు కలిపి, దేహానికి దేహం పెనవేసి అదో అనందాన్ని పొందుతా మనుకుంటా దూరానవుంటే, కాని నమీ వింది దాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూచే వరుకు ఆ అనందం, ఆ స్వప్నానుభూతులు కాల సర్పాల్లాగా కరవ్యాస్తాయి ఎందుకో యీ వ్యత్యాసం!

ఇంకో సంగతి. ఆమె దృఢమైన, అందమైన శరీరాన్ని చూస్తే నాకెందుకో భయ మేస్తుంది. ఆ మత్తుచూపులు తూపులై, చివకి జీర్ణించి చిల్లలు వడ్ల హృదయాన్నే మరింతవేదిస్తాయి....స్వప్నంగా చెప్పాలంటే ఆమె ఆరోగ్యాన్ని చూచి ఓ విధంగా మనసులో అనూయపడేవాణ్ణి. మానసిక ప్రపంచంలో, ఏ మూలనో దానికి జబ్బు చెయ్యాలని, రోగంతో మూలుగుతుంటే చూడాలని, ఓదార్పాలని, డాక్టర్ల చుట్టు మందు సీసా పుచ్చుకొని తిరగాలని, చూచేవాండ్లు యేమిటని అడిగితే, ఇంటిదానికి సుస్తీ చేసిందని చెప్పాలనే భావం రేకెత్తుకుండేది. వాండ్లు నాస్థితి చూచి 'ఎప్పుడూ యీ జబ్బులేందయ్యా, ఓనాడూ కాంతిలేదు నీకు, ఈ మైనా ఆరో

'భారత బాగ్యవిధాత'

(ఈ 11 వ తేదీన నెహ్రూ జన్మదినం.)

గ్యంగా వుండి సుఖపెడుతుం దనుకుంటే అదీ లేక సాయ. యేనాటికి యాకన్డం లొడుగుకుందో!.... అనవారే నని, అలా అనిపించుకోవా అనిపించేది— ఎందుకో నాకే తెలియదు.

వచ్చినప్పటినుంచి మా అవిడే వంటకాణ్ణి. పుచ్చుకున్నది. అనుభవం లేనందున, పని నై నందున మొదట్లోఅన్నం సంకటి చేశో, బియ్యంగానో, నను దాయగానో, కూరలు వుడక్కుండా, ఉప్పు ఎక్కువగానో, కారం జాస్తిగానో వేశేది. బనమా నా కా వస్తువులు ఎంతో రుచిగా, ఖదిగా వున్న ట్రిసిస్టండా, మా అవిడచేస్తేనే నాకు అన్నం తినాలనిపిస్తుంది. మా అక్కగారు వండితే ఎట్లాగోవుంటుంది. ఎంత బాగావున్నా నోటికి రుచించేదికాదు. ఆకలి తీరేది కాదు.

ఇక, మా అవిడది ఎవ్వరివతో ఎక్కువగా మాట్లాడే స్వభావంకాదు. ఎంతో అవసరం వుంటే, మునిగి పోయేపనివుంటే మా వెదవతో చెప్పమని పంపేది. నే నే ఎదురుగా వుంటే, పలానిదిలేదంటే, అనేది శ్రమతో. 'అప్పుడే బిపోయిందా!' అంటే 'అలా' అని ఊరుకొనేది. నేను మటుకు ఆమెను మాటి మాటికి వలకరించాలనుకుంటాను. ఆమె నవ్వుతూ మాట్లాడితే సంకోషించాలనుకుంటా. ఆమె సంకోషానికి వాచేతనైసంత, నాతోచినంత ప్రయత్నించి నెరవేర్పా లనుకుంటా. ఇందుకై ప్రార్థనప్రామానం ఇల్లు కనిపెట్టుకోకుండా, బజారువనులుకూడా మాని ఇంట్లో వసులుచెయ్యసాగా. ఆమె వసులలో సహాయ పడుతున్నా. కాని మా అవిడక చెందో, నేనున్నప్పుడు సంకోషంకాని, పనిమీద పొరుగుూరికి 4 రోజులు వెళ్లివచ్చేవరకు విచారచిహ్నాలు, వియోగ భారలు యేవీ కలిగేవిగావు. మరినాకో!.....!

తప్పని సరిగా పుట్టింటికి పంపవలసివచ్చింది. కొడుకు పె డ్లికి మామగారు పిలవొచ్చారు. వంపటానికి మొదలు ఎన్నో ఇబ్బందులు సూచించా, మక్రాలకు వైటవెళ్లని, మనలమ్మ ఒక్కతే ఉండా లని, పిల్లకుంకకు పరీక్షరోజులని, అవిడకు కడగా ఉండే రోజులని, మరి నాలుగురోజుల్లో ఇద్దరం కలసి వస్తామని... ఎన్నో అడ్డంకులు చెప్పా. అన్నిటిని త్రోసిపుచ్చి, పెండ్లి నెలరోజు లున్నా తీసికెళ్లాడు. వెళ్లటప్పుడు, 'దిగులు వడవాక, పోంగానే జాబు రాయి, నేను కూడా తొందరతోనే వస్తానే' అని చెప్పి, రై లోక్కించి పంపి. ఇంటికివచ్చా. ఇల్లంతా న్నటోయి కరవ్యాస్తన్న ట్రిసిస్టండా, ఆ రాత్రిన

గడవటం కష్ట మనిపించింది. కండ్లలో రాత్రి గడిచిందంటే నమ్మండి. బలే ఇది వియోగభారంకే మీరు నమ్ముతారా?.....

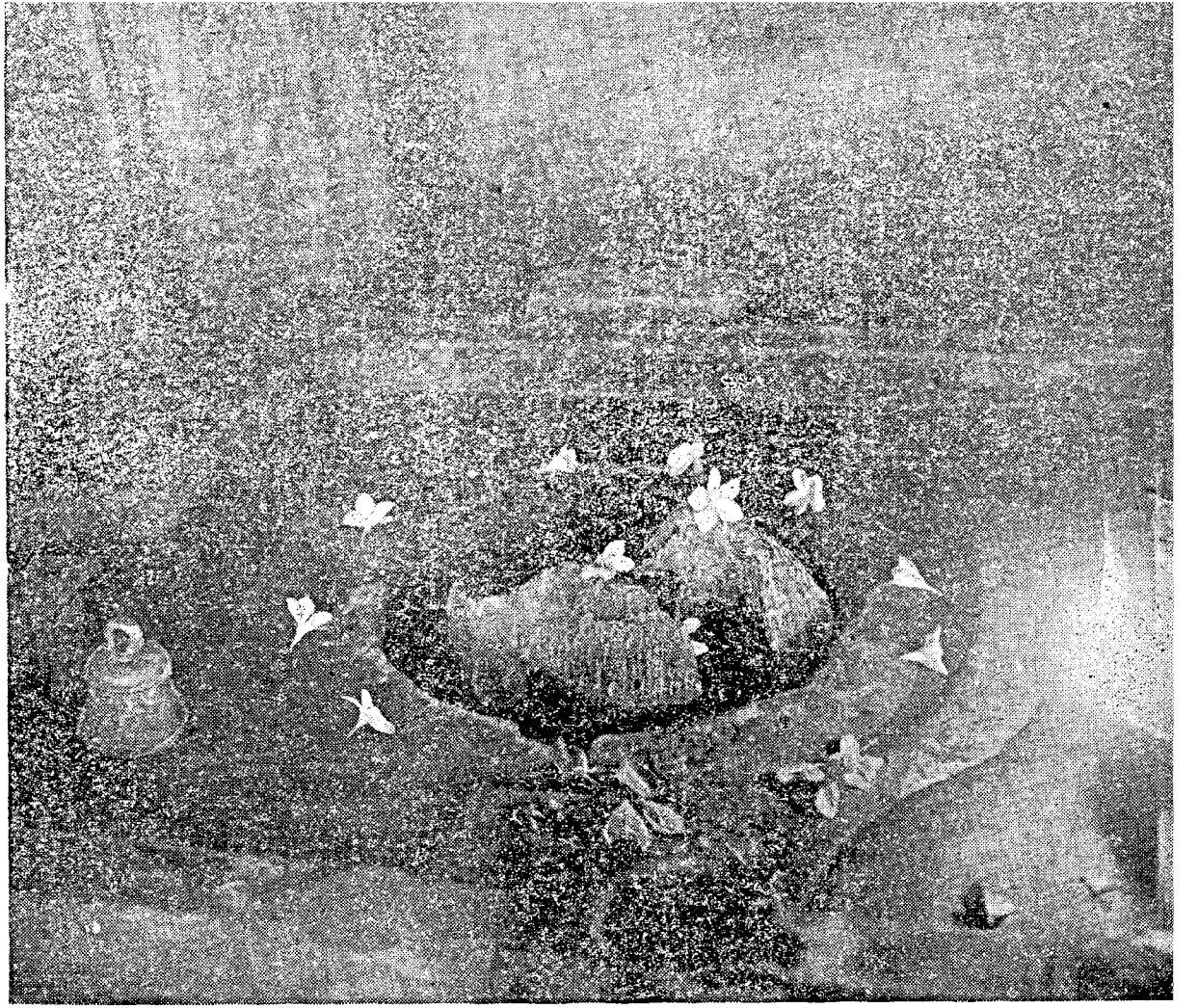
వెళ్లిన నాలుగురోజు జాటువచ్చింది. "సా. చి. అమ్మాయి కుర సాగా వుంది. మేమం నీ రాకకై ఎదురుచూస్తున్నాము" అని మామగారు వ్రాశారు. ఆమె నిజంగా అనందంగావుందా! నావారే వియోగ భారను పొందటంలా? అన్నం బాగా తింటున్నదా? భర్త దగ్గరలేదని చింతతో కృశించి పోవటంలా?.....ఎన్నో రకాల ఆలోచనలు నాకు.

పెండ్లిలేవు కర్దనంగా వెళ్లాను. నాకు పెండ్లిలో వేళకు అన్నం అమరకనో, వంటకాలు ఎక్కువయ్యా, మరి దేనికో జ్వరం అంటుకున్నది. ఏదో మామూలు జ్వరం అనుకోని మొదట అంత లక్ష్య పెట్టలేదు. చల్లగా త్రెపాయిండ్లోకి దిగింది. అంద రూహదలిపోయారు. అక్కగారు వివంగానే రెక్కలు కట్టుకొని వారింది. డాక్టర్లు భారలు తీరారు. వైరా గులు వంక్రి తీర్పారు. దిష్టిమంత్రాలకు, దిగదుడుపులకు ఎడతెరిపి లేదు. బ్రాహ్మణులు గ్రహశిఖలు చేస్తున్నారు. ముడుపులు కుప్పలుకట్టాయి. మ్రొక్కులు మిన్నుముట్టాయి. మా అత్తగారు నయమైతే దంపతిసమేకంగా తిరువతి వచ్చి విలుపుదోషిస్తామని దండంపెట్టుకున్నారు. కలియుగ భారంపుకుదూ! ఆమెకలలో కనబడి 'మీ అల్లుడి కేం ఫరవాలేదు' అని కూడా చెప్పారట. ఆయన దయవల్లనేమి, దాని బడోతనం గట్టిదైనందువల్లనో, నాకు బలైపు నూకలు వుండో, నయమైంది. కొంచం తేరుకున్నా. బలంపట్టింది. వెంటనే మ్రొక్కుతీర్చటానికి తిరువతికి అందరం వై లుదేరాము. ఇద్దరూ తల పీలాయి ఇవ్వాలన్నారు. ఒక విషాదలేఖ ముఖంలో గోచరించి అచ్యుత్యమైంది అనిడకు. నా మనసు చివుక్కు మన్నది. వట్ల జలదరించింది.....ఇంకెందుకు! మంగలివానికి తలలు వప్పగించాం. 10 నిమిషాల్లో గుండ్లు చేసివేశాడు. ఒకర్నొకరు చూచుకున్నాం. కాని ఆమెను చూడటానికి నాకే మనస్కరించలేదు; తలవంచుకున్నా. కాని మనసులో ఎక్కడో అజ్ఞాతంగా సంకోషంకూడా లేకపోలేదు. ఏది ఎట్లా వున్నా, ఇద్దరిలో 40 సంవత్సరాలభేదం వున్నా ఆకారంలో, అంగాల్లో, బుద్ధుల్లో, కోర్కెల్లో ఎంత భేదం వున్నా తలలలో మటుకు ఏకకన్యగా వున్నాం అతోషంలేమా మరి ....!

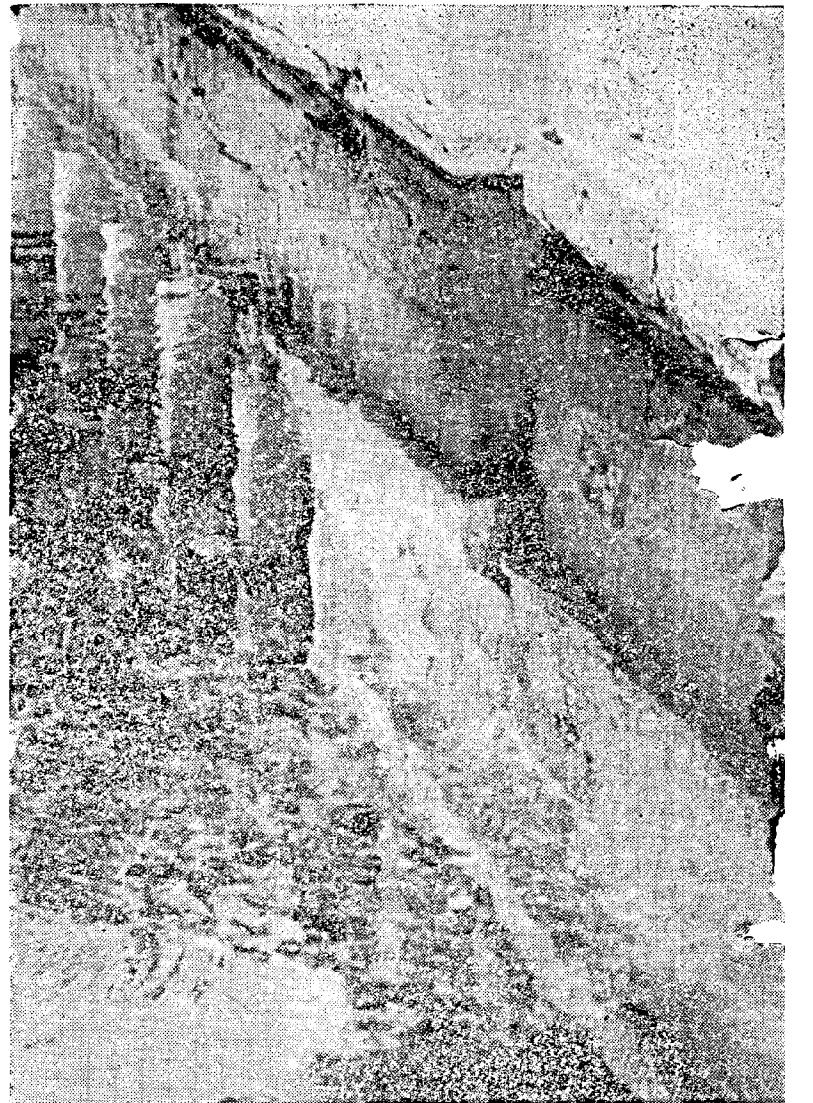
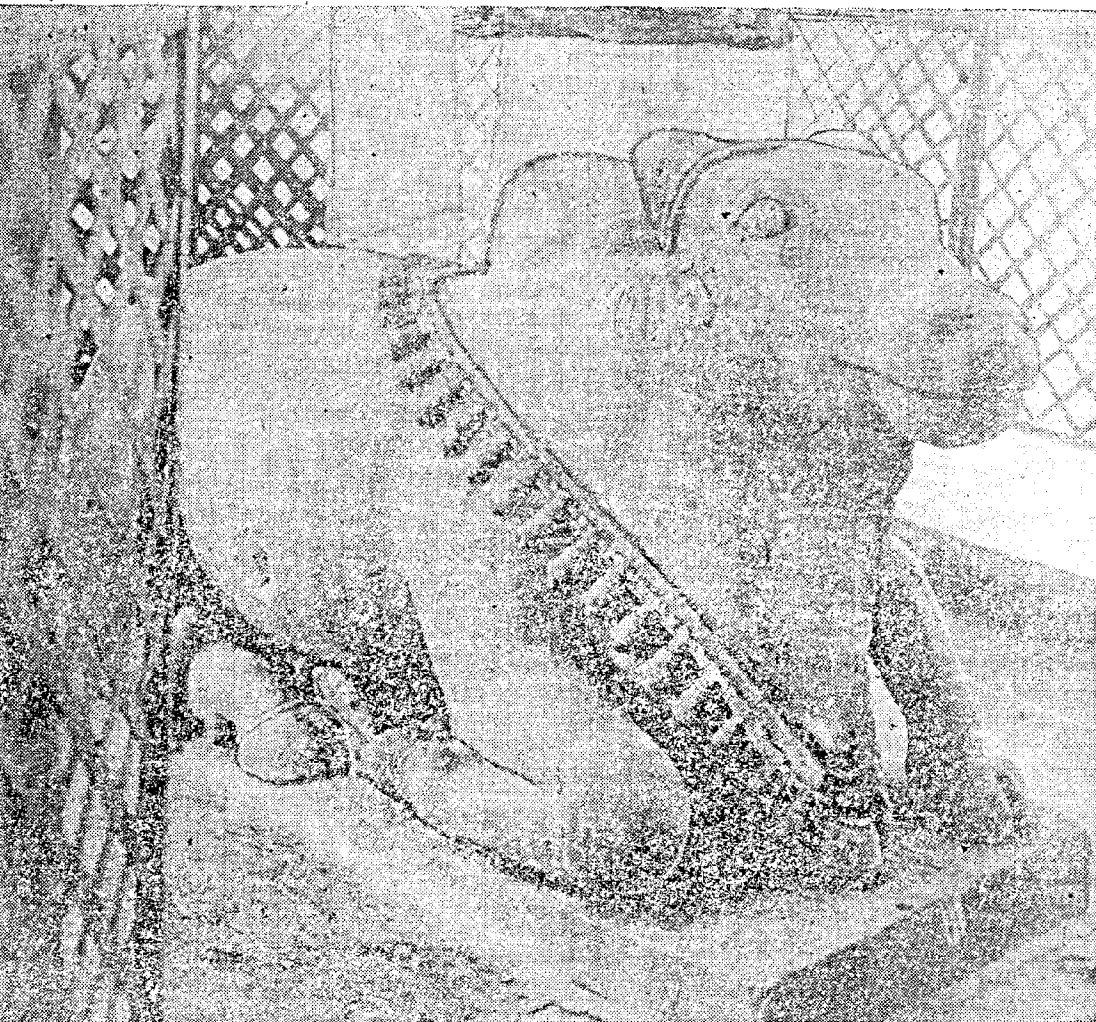
ఇండియాలో బర్మా హైకమిషనరుతో నెహ్రూ

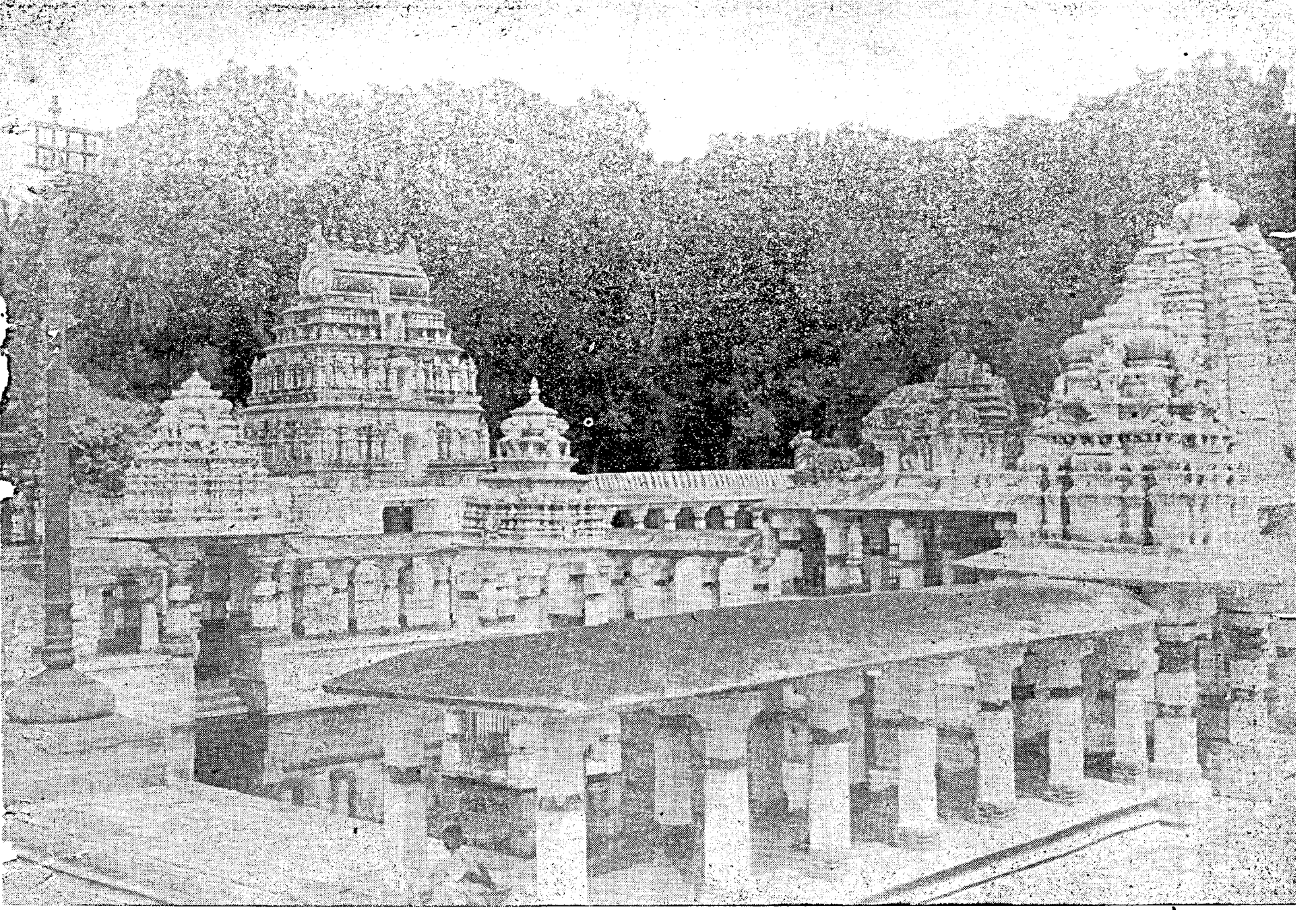
1. కొలనునుంచి రెండు తూములగుండా సీరు బయటకు వచ్చును. ఇది ఒక తూము. ఈ రెండు తూముల దోపిడీ ఫలితముగా, కొలను వీనమైనా ఓడించకపోగా, 4,000 ఎకరములు స్వర్ణఖండముగా మారినది.
2. మూలవిరాట్—మహానందీశ్వరుడు.
3. మహానందీశ్వర దేవాలయము. ఆలయమునకు ధ్వజస్తంభమునకు మధ్య స్పటికవిర్మమైన 'కొబ్బరిసీశ్వ' కొలను.

మహానందీశ్వర

4. స్వామి సేవానిరతుడు—నందీశ్వరుడు.
5. ఈ కొలనుకు నిత్య యావనపరిపుష్టి నిచ
6. సార్వత్రి నివాసము — ఆంధ్రశిల్పకళా ఆలయము ఖిమంటపము ఒక సర్వసమగ్ర చిహ్నము

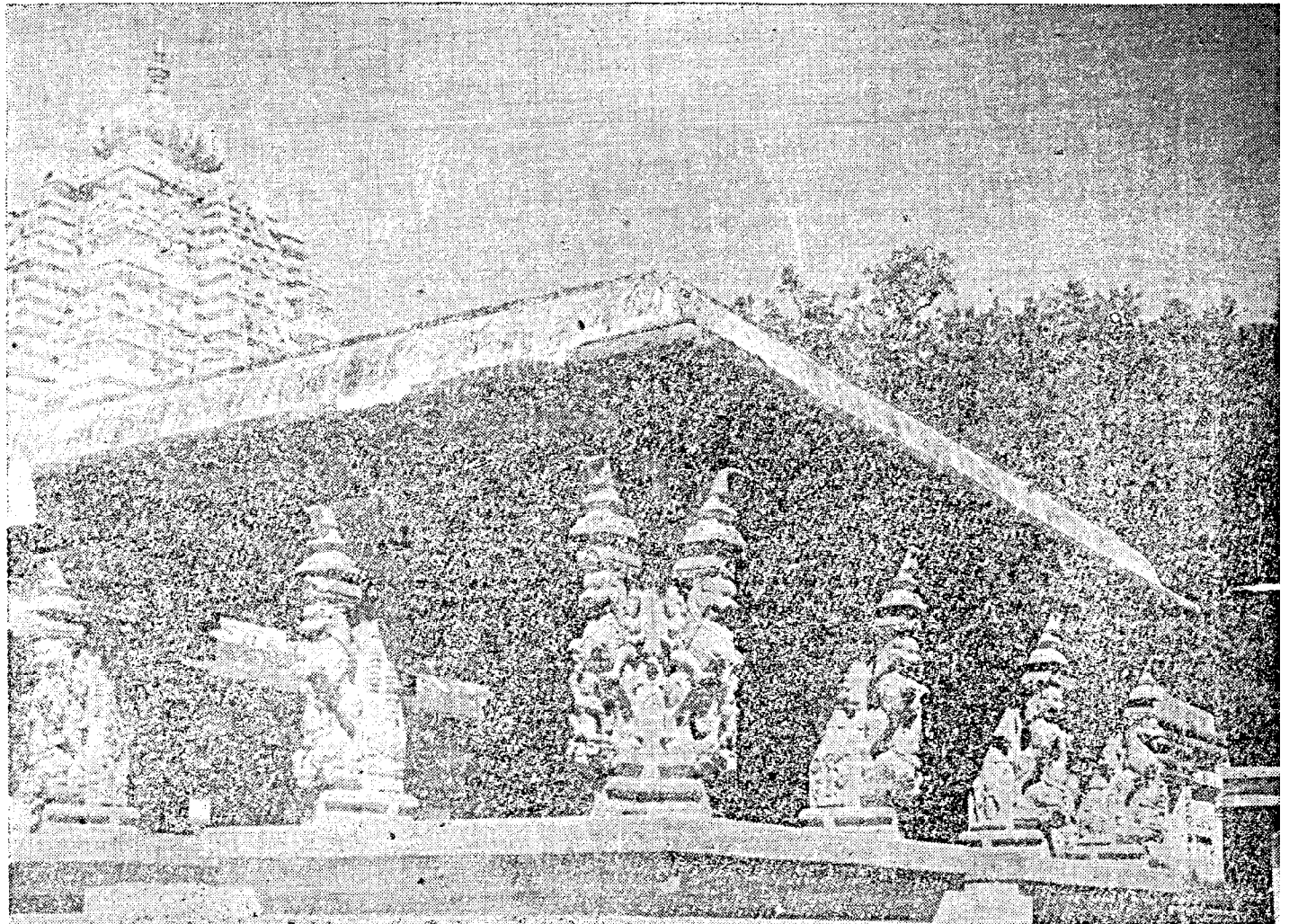

24

రమణీయ దృశ్యాలు

బ్రహ్మ నందీశ్వరడు.
శతురతకు, ఈ

బాలనందం

ముసలమ్మ: కాలాలు

జ్యోత్యులవరల్క్వి

(అయిదో భాగం)

ఒక యింట్లో అత్త, కోడలు, కొడుకు వుండేవారట. అత్త చాలా మంచిదైనా కోడలికి ఆమెమీద కోపం; భర్తతో రోజూ—‘ఏమండీ, మీ అమ్మని ఎక్కడికైనా దిగబెట్టయ్యిందీ,’ అనేదట. ‘ముసిలిదాన్ని ఎక్కడికి దిగబెట్టనే’ అనేవాడట భర్త. ప్రతిరోజూ యిలా చంపుతూ వుంటే కుమారుడు ఒక రోజున తల్లితో ‘అమ్మా, నిన్ను కాశీ తీసుకువెళ్తాను’ అన్నాడట. ముసిలమ్మ ఆనందపడి ‘సరే నాయనా’ అందట. ఆ రోజుల్లో రైళ్లు, బస్సులు లేవట. తల్లిని భజముమీద కూర్చోబెట్టుకొని అలా అడివిలోకి తీసుకుపోయాడట, అలాసి పోవటంమూలంగా, ముసిలమ్మని దింపి, ఒక చెట్టుక్రింద కూర్చున్నారట. ముసలమ్మని భార్యకోరిక ప్రకారం అడివిలో దిగబెట్టడానికి ఉపాయం ఆలోచిస్తున్నాడట. ఇంతలో ముసిలమ్మే, ‘నాయనాదాహంగా వుందిరా’ అందట. సరే బాగా వుందని ‘అమ్మా, నీళ్లు తెస్తాను, యిక్కడే వుండు’ అని యింటికి వచ్చి, భార్యతో ‘ఏమేవ్’ మా

అమ్మని అడవిలో దిగబెట్టేను! అని చెప్పగానే ఆమె ఆనందపడిందట. ముసిలమ్మ కొడుకు వస్తాడేమో అని చూసిచూసి అలాగే పడుకుందట. యింతలో, వేసవికాలం, శీతాకాలం వర్షాకాలం, ఎవరు గొప్పో తేలక మామ్యదగ్గరకు తగువుకి వచ్చేయటం మామ్య విడివిడిగా ఒక్కొక్కరే రమ్మందిట. వేసవికాలంలో మామిడి పళ్లు వుంటాయని, చెట్లు చిగిర్చి బాగుంటాయని, కోయిల కూస్తుందని ఎంతో పొగిడిందట. వర్షాకాలంలో భూమి అంతా నీటితో నిండి పొలాలు పచ్చగా వుండి, లోకానికి ఎంతో ఉపకారం వర్షాకాలం వల్లనే జరుగుతుందని పొగిడిందట. శీతాకాలంలో వెచ్చగా పడుకోవచ్చు నని, వెచ్చని భోజనంచేస్తూ వుంటే హాయిగా వుంటుందని, యింకా యింకా ఎన్నో చెప్పి, మొత్తంమీద మూడు కాలాలలోనూ వున్న లోపాలను చెప్పకుండా మంచినే చెప్పిందట. ముసిలమ్మ మంచి దని, మూడు కాలాలూ ఆలోచించుకుని,

‘ముసిలమ్మ మాట్లాడితే వరహాలు పడతా’ యనివరం యిచ్చేయటం; రెండు రోజులు పోయాక ముసలమ్మ కొడుక్కి తోచింది. అమ్మ ఎలా వుందో చూతూ మని అడివిలోకి వచ్చేడట. తల్లితో ‘అమ్మా, పెద్దపులి వస్తే చెట్టెక్కి పోయాను. అది వెళ్లేక దిగి వచ్చాను. అని అబద్ధం

ఆడేడట. ‘సరేరా నాయనా’ అని ముసిలమ్మ అనగానే, గంపెడు వరహాలు రాలాయట. దానికి కారణం ముసిలమ్మ చెప్పిందట. వెంటనే తల్లిని, నెత్తి మీద ఎక్కించుకుని యింటికి తీసుకుపోయాడట. అత్తగారు మాట్లాడితే వరహాలు పడుతున్నాయి గనుక కోడలు ఆమెను ప్రేమించిందట!

సోదరి ప్రేమచంద్రమతి అస్తమయము

ఈ బాలిక విశాఖ పట్నం ప్రేమ సమాజములో నాలుగు సంవత్సరముల క్రిందట చేర్చబడినది. ఈమె తల్లిదండ్రులులేని అనాథ బాలిక యీమె సమాజమందు పెరుగుచు, క్రమశిక్షణ, విద్యయు, విధేయత, దైవభక్తి మొదలగు సద్గుణముల నలవరచుకొని, సమాజ బాలబాలికలందరకు తలమానికమువలె నుండెడిది. ముఖ్యముగా క్రమశిక్షణయందు యీమె కీమయే సాటి. యీ బాలిక “ఆర్తనాద” మనునాటక ములో భరత మాత పాత్రను ధరించి ఆంధ్రదేశమునందు అఖండ ప్రఖ్యాతిగాంచినది. తర్వాత మొన్న స్వాతంత్ర్య దినమునకు ప్రారంభించబడిన “రాం రహీమ్- ఏక్ హో” అను హిందూ ముస్లిమ్ వికృత కై చెప్పబడిన బుర్రకథయందు ఉపన్యాసకురాలుగా నుండి, పలుచోట్ల ప్రదర్శించిన ప్రదర్శనములలో వేలకొలది ప్రజలను తన ఉపన్యాస ధోరణిచే నాకరించిన బాలికా రత్నము. యీమె 8-10-47 నుండి జ్వరముతో బాధపడి తే 16-10-47 దిన ఉదయం గం 4-10 ని. లకు తన శారీరక దేహమును వీడి, తన 11 వ

చనిపోయిన బాలిక వై ముగ్గురిలో మగ వేషములో ఉన్న బాలిక. పేరు: ప్రేమ చంద్రమతి. సంవత్సరమున అస్తమించినది. సాటిలేని రత్నము వంటి యీ బాలికను కోల్పోయినందుకు సమాజమువారేగాక యీ పురజనులను, పరిసర ప్రాంతపు జనులు కూడా విచారమును వెలిబుచ్చిరి.

బాలగేయాలు శ్రీ చింతా దీక్షితులు

(నంపాదించినది)

గొబ్బి పాట

సుబ్బి గొబ్బెమ్మా మొగిపువ్వంటి - మొగి నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా చామంతిపువ్వంటి - చిల్లలి నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా తామరపువ్వంటి - తమ్మిడి నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా గుమ్మడిపండంటి - కూతురు నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా పనసపండంటి - పదతి నియ్యావే

సుబ్బి గొబ్బెమ్మా మామిడిపువ్వంటి - మసవ నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా మల్లిపువ్వంటి - మరది నియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా అరటిమువ్వంటి - అల్లుణ్ణియ్యావే
సుబ్బి గొబ్బెమ్మా తాటిపండంటి - తడిని నియ్యావే
ఇందరూ గూడియో ఇంటి కెళేరి
అందరూ గూడియో ఆ వ్రతము చేసేరి. (పెద్దాపురం)

ఇంగ్లాండులోని కేంబ్రిడ్జి పైరులో గల ఒక గ్రామపాఠశాల విద్యార్థులు ఆయా వస్తువులు పోషించే ప్రకృతి పరికరాలను చేస్తున్నదృశ్యం. గ్రామపాఠశాలలో ఇటీవల ఇటువంటివాటికి ఎక్కువ ప్రోత్సాహమివ్వబడుతున్నది.

౮

ఎప్పుడైతే మన బామ్మకి ఆకలి తీరిందో, అప్పటినించి గునియడం మొదలు పెట్టాడు. తనకి మళ్ళీ కాళ్లు రావాలి. అందుకోసం కూనిరాగాలు తీర్చా పెద్దగా ఏడిచాడు. కాని వాడి అల్లరికి తగిన శాస్త్రీ జరగాలని అలాగ ఏకవనిచ్చాడు వాళ్ల నాన్న. ఒకపూట అలాగ పోనిచ్చిన తర్వాత,

“నాన్నా! నాకు కొత్త కాళ్లు చేసి యియ్యారా?” అని అడిగాడు పినాక రావు.

“కొత్తకాళ్లు ఎందుకు? మళ్ళీ ఇల్లు వదలి పారిపోవడానికా?”

“లేదు నాన్నా; ఈనాటినించి నేను బుద్ధిగా ఉంటాను”

“అవును అలాగే అంటారు; వాళ్ల కేదైనా కావలసినవస్తే పిల్లలంతా అలాగే చెబుతారు.”

“నేను బడికి వెళ్తాను; చదువుకొంటాను; నీకు పేరు తెస్తాను నాన్నా?”

“ఏదైనా కావలసినపుడు, పిల్లలంతా ఇదే మాదిరి అంటారు”

“నే నందరి పిల్లలవంటి వాడిని కాను నాన్నా! వాళ్లందరికంటే మంచివాణ్ణి. నే నెప్పుడూ నిజం చెబుతాను. నే నేదైనా పనినేర్చుకొని, నీకు సాయం చేస్తాను నాన్నా. నీవు ముసలివాడవైనపుడు నేను సంపాదించి పెట్టాను నాన్నా” అన్నాడు.

ఆ మాటలు వినేకొద్దీ పిచ్చయ్యి ఎంత కోపంగా కనిపించాలని అనుకొన్నాగాని, కళ్లు నీళ్లు కుండ లయ్యాయి. కాళ్లులేని కుంటి కొడుకుని చూడగా గుండె చెరువై పోయింది. ఇంక ఆపుకోలేక పోయాడు. ఇంక మాటాడకుండా, తన పనిముట్లు తీసుకొని, రెండుమంచి కట్టముక్కలతో గబగబా కాళ్లు చేయబోయాడు. అరగంటలో రెండుకాళ్లు తయారయ్యాయి. చిన్నచిన్న నన్నని తేలిక కాళ్లు అందంగా అమరాయి. “అబ్బాయి! కళ్లు నీ నిద్రపో” అన్నాడు పిచ్చయ్య.

కంకళ్లు మూసి నిద్రపోతున్నట్టు నటించాడు. ఇంతలో వాళ్ల నాన్న కొంచెం గుడ్డు చిప్పలో కరగించి, కాళ్లు జిగురుతో అంటించాడు. అవి అతి నేర్పుతో అతికించడంచేత అతుకులో, నిజంకాళ్లకూడా ఎవరూ చెప్పలేరు. ఎప్పుడైతే కాళ్లు వచ్చాయో, యీ పెళ్లాడే బామ్మ బల్లమించి ఎగిరి గంతువేసి ఆడటం మొదలెట్టాడు; ఆనందంతో పిచ్చైతరీ ట్టయింది.

“నువ్వు చేసినదానికి మంచిగా ఇప్పుడే బడిలోకి వెళ్తాను నాన్నా” అన్నాడు పినాకయ్య.

“నువ్వు మంచివాడవురా నాయనా” అన్నాడు నాన్న.

“మరి, నాన్నా నేను బడికి వెళ్లే నది బట్టలుండవద్దూ?”

బట్టలెక్కడనించి తెస్తాడు పిచ్చయ్య పేదవాడు. జేబులో రాగి కాసీకూడా లేదు. ఇది కాదని పాత పువ్వులకాగితాలు పడివుంటే దానితో కోటు, షరా

పిల్లల నవల:

యా శరూరుచేశాడు. కట్టబెరడుతో జోళ్లు చేశాడు. అక్కడ మెత్తని రొట్టి ముక్క వుంటే దానితో టోపీ చేశాడు.

పినాకయ్య, తన వేషం చూచు కోవడానికి అద్దంవెడకాడు; లేదు. అందు కని అక్కడ ఉన్న బిందెలోని నీళ్ల ల్లోని కీడ చూచుకున్నాడు. బాగుంది; నచ్చింది కేషం.

“నాన్నా నేను పెద్దమనిషిలాగ లేనూ యీ దుస్తులతో?”

“అలాగే కాని, పోతైన దుస్తులతో కాదు పెద్దమనిషి అయ్యేది! ఆ దుస్తులు శుభ్రంగా ఉండవలసివస్తే”

“బడికి పోతే, మరో ముఖ్యమైంది వద్దూ నాయనా?”

“ఏమిటది?”

“నాకు బాలశిక్ష లేదే?”

“అవును; బాలశిక్ష ఎలాగ వస్తుంది?”

“ఏముంది? పుస్తకాల పాపుకి వెళ్లి ఒకటి కొంటే సరి”

“కొనడానికి సొమ్ము”

“డబ్బు లేదా? నీదగ్గర ఏం లేదా?”

“నాదగ్గర ఏం లేదు”

పినాకయ్య మామూలుగా ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండేవాడే, కాని విచారంగా ఉన్నాడు. పేదరికం అనగానే నిజమైన బీదతనంవల్ల పిల్లల్లో కూడా ఆనందం అనేది లేకుండా చేస్తోంది కదా!

“ఓపిక పట్టు పినాకా, నీకు పుస్తకం కొనివెడతాను” అని పిచ్చయ్య లేచి ఒక పాత చిరుగుల కోటు తీశాడు. ఆ చిరుగుల బొంత తీసుకొని వీధిలోకి పరుగెత్తాడు.

ఒక్క ఊణంలో చేతిలో బాలశిక్ష పట్టుకొని తిరిగివచ్చాడు. కాని కోటు పోయింది. ఒక చొక్కా మిగిలింది. ఆ చేతులు వైకి ఊడి వచ్చేశాయి. బయట వర్షం పడుతోంది. అపరితమైన చలి. పిచ్చయ్య వణుకుతున్నాడు.

“నీ కోటుది నాన్నా?”

“అమ్మేశాను”

“ఎందుకు అమ్మారు?”

“నాకు ఉక్కబెట్టింది.”

పినాకయ్యకి అర్థం అయింది. ఇంక ఉండబట్ట లేని సంతోషంతో, పిచ్చయ్య మెడకి చేతులు చుట్టువేసి, మొగం అంతా ముద్దులు పెట్టుకొన్నాడు.

ఎన్నో అనుకొన్నాడు. ఒక వెయ్యి గాలిమేడలు కట్టాడు. ఆ గాలిమేడలు ఒకదాన్ని మించిన దొకటి. తనలో తాను కట్టిన గాలిమేడలు.

“బడికి వెళ్లగానే చదువు నేర్చుకుంటాను. రేపు వ్రాత, ఎల్లుండి లెక్కలూ నేర్చుకొంటాను. దానితో బాగా విద్యనేర్చుకొని, శరీరాలు ప్యాసై డబ్బు సంపాదిస్తాను. తొలి సంపాదనలో కొద్ది డబ్బుతో మా నాన్నకి మంచి గుడ్డకోటు కొంటాను. గుడ్డకోటు ఏంకర్నా? శుభ్రంగా వెండి బంగారు చెమ్మిచేసిన రత్నాలబాత్తా ములకోటు కొంటాను. పాపం! మా నాన్నకి తప్ప కివ్వాలి. ఎంత ప్రేమో! నాకు బాలశిక్ష కొనడానికి తనకోటు అమ్మేశాడు, ఈ చలిలో కూడా. అలాంటి త్యాగం మా నాన్నగనక చేశాడు.” ఇలాగ ఎన్నో తలచుకొని హుమారుగా నడుస్తున్నాడు.

ఇలాగ అనుకొంటూవుంటే, దూరంగా షోలు, సానాయీలు వాయిచడం వినిపించింది—‘పిప్పీ, పిప్పీ పీ, జమ్, జమ్, జమ్’. కొంచెం ఆగి విన్నాడు. బడికి వెళ్లేదారికి అడ్డంగా ఉన్న వీధిచివర నించి యీ బాజాలు వినిపిస్తున్నాయి. వీధి చివరనే, ఒక ఊరు ఉంది. అది సముద్రానికి దగ్గర.

“బాజాలు బాగున్నాయే! బడికి వెళ్లవలసివచ్చింది కాని, పోనీ అక్కడకి వెళ్లినా చూద్దను. పోనీ చూస్తేనో!” తలపటాయించాడు. బాజాలు చూడటమా? బడికి వెళ్లడమా?

“ఈవేళకి బాజాలు చూచి, రేపు బడికి వెళ్తాను. బాజాలు అంటే యీవేళ ఉన్నాయికాని బడి ఎక్కడికి పోతుంది. ఎప్పుడు వెళ్లినా వెళ్లవచ్చు” అని దారి తిరిగాడా దొంగపిల్లవాడు. చిటికలో, క్రక్కవీధిలోకి పరుగెత్తాడు. ముందుకి వెళ్లేకొద్దీ బాజాల చప్పుడు ఇంకా బాగా వినిపిస్తోంది. ఆ షోలు డబడబలు థమడమ మని వినిపిస్తున్నాయి.

అక్కడ ఒక చౌకులో జనం గుంపుకూడి ఉన్నారు. మధ్య అందంగా బోద్దులూ, బామ్మలూ వేలాడకట్టిన పెద్ద మేడ కనిపించింది.

“ఏమిటి ఆ పెద్ద మేడ?” అని క్రక్కన ఉన్న చిన్న పిల్లవాడిని అడిగాడు.

మీ “అదిగో కనిపించడంలేదూ గోడ డ? చదువు!”

“చదివితే మంచిదే, కాని నాకు చదువు రాదు”

“సరేలే వెళ్లి నాయనా, ఆ పెద్ద బామ్మల పోస్టరమీద ఎట్ట అక్షరాలతో ఏం వ్రాసి ఉందో తెలుసా? ‘ఇది బామ్మలనాటకం?’”

“ఆట మొదలెట్టి చాలనేపయిందా?”

“లేదు. ఇప్పుడే మొదలు”

“లోపలికి వెళ్లడానికి ఏం తీసుకొంటారు?”

“రెండు అణాలు”

అదేదో చూస్తేగాని మతిపోయే పట్టుట అనిపించింది పినాకయ్యకి. సిగ్గు, బిడియం లేకుండా క్రక్కపిల్లవాడిని, “రెండణాలు బదు లిస్తావా? మళ్ళీ రే పిచ్చివేస్తాను” అని అడిగాడు.

“ఇవ్వా లనే ఉందిగాని, ఇవ్వాళ లేదు”

“నాకోటు అమ్ముతాను; రెండణాలియ్య”

“ఆ పూలకాగితంతో చేసిన కోటు ఎవరికి కావాలి. వాన వస్తే తియ్యడానికికూడా రాదు.”

“పోనీ, నా జోళ్లు తీసుకొని యిస్తావా?”

“అవి పొయ్యిలో పెట్టడానికి తప్ప యింక ఎందుకూ పనికిరావు”

“పోనీ నా టోపీ తీసుకొని ఇయ్య”

“మంచి బేరమే! పాత రొట్టె ముక్కలతో చేసిన టోపీని తలమించే ఎలకరాజులు కాజేస్తాయి.

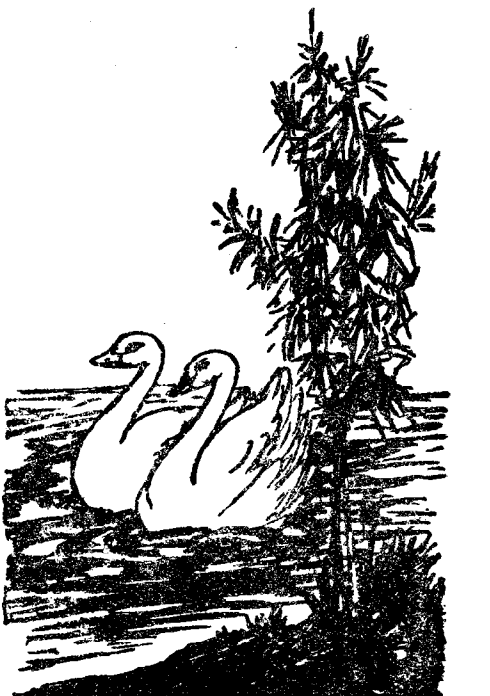
పినాకయ్య తలలో చీమలూ, జెబ్బులూ పాకినట్టయింది. పోనీ మరోటి అడిగితేనో? అదికూడా వద్దంటే... చివరికి వెనుకా, ముందూ తలపటాయిస్తూ గొణగుతూ అన్నాడు

“ఈకొత్త బాలశిక్ష తీసుకొని, పోనీ, రెండణాలు ఇస్తావా?”

“నేను పిల్లవాణ్ణి; మరో పిల్లవాడి దగ్గర ఏం కొనను.” అని ఆ పిల్లవాడు చెప్పాడు. వాడి కున్నంత వివేకం పినాకిగాడికి లేకపోయింది.

ఇదంతా వింటూవున్న ఒకడు, “నే నిస్తాను రెండణాలు; ఏవీ బాలశిక్ష?” అన్నాడు. పాతబట్టలుకొనే వాడు ఆమనిమీ. వెంటనే పుస్తకం అమ్ముడయి పోయింది.

ఆ పుస్తకం కొనియిచ్చిన వెళ్లి పిచ్చయ్య కోటమ్మి, చిరుగుల చొక్కాతో చలికి వణకుతూనే వున్నాడు.

భారత రాజకీయాలు

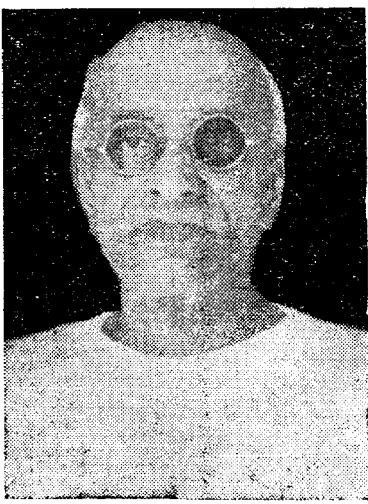
[9 వ పేజీ తరువాయి]

ప్రాంతములలోని ముస్లింలు భారత దేశంలో ఆయుధాలు, జీవకాములు కొని రహస్యంగా సంస్థానానికి జేరవేస్తున్నారు. ఈ విధంగా కర్నూలులో 12 జీవలు, పెనుగొండలో 10 జీవలు, హైదరాబాద్ వెదురుకుండగా, పోలీసులు పశేషరచు కున్నారు. హైదరాబాద్ సంఘటనలలో ఇంతవరకు ఒక వెయ్యిమంది కైగా మరణించారు. యుద్ధం జరుగుచున్న కాశ్మీర్ సంస్థానంలోనే బహుశః ఇంత మంది మరణించి వుండరు.

నిజాం సైన్యాలను సరిహద్దులలో కేంద్రీకరిస్తున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నవి. ఇందు వలన సంస్థాన ప్రజలకే గాక, సరిహద్దులలోని భారత ప్రజలకు కూడా చాలకష్టము కలుగుతుంది. ఈ విషయమై వెంటనే తగుచర్య తీసుకొన వలసిందని డా. పట్టాభి సీతారామయ్యగారు మద్రాసు ప్రభుత్వానికి ఆ దేశం యిచ్చారు. తత్ఫలితంగా రాయల సీమ లోను, సర్కార్ల లోను కొంతమంది సైనికులను నిలువ వుంచటానికి, శాంతిరక్షణకు పోలీసులకు సహాయపడగలందులకు ఒక ప్రత్యేక రక్షకదళమును ఏర్పాటు చేయుటకు మద్రాసు ప్రభుత్వం నిర్ణయించటం ముదాపహం.

జనాభాద్ తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ప్రశంస నీయంగా కృషిచేస్తున్నది. జనాభా పట్టణానికి 12 మైళ్ళవరకు వీరి సైన్యాలు పురోగమించాయి. ఏ తుణులలోనైనా జనాభాద్ పట్టణము వీరి వశమైపోవచ్చునని భయపడి సంస్థానంలోని ముస్లిములందరు పలాయనమౌతున్నారు.

పోర్చుగీసువారు జనాభాద్ కు, పాకిస్తాన్ కు సహాయంచేస్తూ, తమ వినాశానికి తామే కారకు లౌతున్నారు. భారత భూభాగంలో పోర్చుగీస్ వారికి 3, 4 చిన్న చిన్న పట్టణాలన్న మరేమీ లేవు. దేశమునంతట ఆక్రమించిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం వైదొలగనా, వీరు మాత్రం యింకా అంటిపెట్టుకునే వున్నారు. వీరి ఆక్రమణ క్రిందమున్న ప్రాంతాలలో గోవా ముఖ్యమైనది. డయ్యూ, డాయ్ లు తదితర పట్టణాలు. ఇవన్నీ కూడా రేవుపట్టణాలే. వీనిలో డయ్యూ జనాభాద్ కు సమీపాన వున్నది. పోర్చుగీస్ ఆక్రమిత ప్రాంతాలలో ప్రజలకు ప్రాథమికపౌర సత్వపు హక్కులు లేనివిషయము, వారు ప్రారంభించిన సత్యాగ్రహం అతిదారుణంగా అణచి వేయబడటం పాతకు లెరిగియే వుంటారు. తమ భూభాగంలో భారత ప్రభుత్వ వ్యతిరేక ప్రచారముతో సంతృప్తిపడక ఈ పోర్చుగీసువారు, పాకిస్తాన్ కు జనాభాద్ కు ఆయుధాలు సరఫరాచేస్తున్నారు. ఇటువంటి విద్రోహులను భారతదేశపు పట్టణాలను ఆక్రమించుకుని వుండనివ్వటం పాముకు పాలుబోసి పెంచటమే. భారతదేశంలో పోర్చుగీసువారివలెనే తమకు వున్న భూభాగాలను శ్రేంచించారు భారత ప్రభుత్వానికి వప్పజెప్పి, తదితర ప్రాంతాలకు బాధ్యతాయుత పరిపాలనాధికారమిచ్చి కొంతవరకు కాలమునకు తగినట్లు వ్యవహరించారు. కాని పోర్చుగీస్ వారు మాత్రం కాలానికి ఎదురీడుతున్నారు. గోవాను నిజాంకు అమ్మి, భారత ప్రభుత్వానికి మరికొన్ని చిక్కులు కలిగించటానికి ప్రయత్నించటానికైనా వీరు సమర్థులే భారతదేశంలోని తమ భూభాగాలకు బాధ్యతాయుత ప్రజాప్రభుత్వాధికారం యివ్వకపోవటమేగాక, ఎంత రక్తపాతం జరిగినా ఆ భాగాలను వదలివేట్టబోవటం లేదని కూడా పోర్చుగీస్ మంత్రులు ప్రకటించి

సి. రాజగోపాలాచారి గవర్నర్ జనరల్

వున్నారు. పోర్చుగీస్ ప్రాంతాల విషయమై భారత ప్రభుత్వం అశ్రద్ధ చేయరాదు. ఆ ప్రాంతాలను కూడా భారతదేశంలో కలిపివేయటమే, ఆ ప్రాంత ప్రజలకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వ మేర్పరచటమే జరిగేట్లు చూడడం స్వతంత్ర భారతదేశ కర్తవ్యం. ఈ విషయమై భారత ప్రభుత్వం తన కైఖరి విశదపరచి, ఎంత త్వరలో చర్య తీసుకుంటే అంత మంచిది.

భారత దేశంలో నివసిస్తున్న ముస్లింల పట్ల భారత ప్రభుత్వ వైఖరి చాలమందికి ముఖ్యముగా ఉత్తర హిందూస్థానములో, చాల అసంతృప్తి కరముగా నున్నది. తాము అల్పసంఖ్యాకులుగా నున్న రాష్ట్రములలోని ముస్లింలు, అందువలన తమకు రానున్న ఆపదనైనను గ్రహించుకుండా, పాకిస్తాన్ ఉద్యమమును తీవ్రముగా బలపరచినారు. ఈ ఉద్యమ సందర్భములో ముస్లిమేతరులపై ప్రయోగించుటకు దొరికినన్ని ఆయుధములు సేకరించి దాచుకున్నారు. పాకిస్తాన్ అనగా ఏ స్వర్గమో నని వీరు అపోహ పడిపోయారు. కాని పాకిస్తాన్ స్థాపనానంతరము వీరు అచ్చట అడుగుపెట్టుటకు కూడా వీలలేక పోయినది. నూతన విధానముతో, నూతన నాయకులతో, నూతన సంస్థ మేర్పరచుకొన వలసిందని లీగ్ ప్రముఖులు వీరికి సలహా యిస్తున్నారు. ఇదే సమయంలో ఇదివరకు వారు దాచుకుని వుంచుకున్న ఆయుధములు ప్రతివోటా పట్టుకొన బడుతున్నవి. అందువలన లీగ్ నాయకులు చెప్పే మాటలను విశ్వసించటానికి వీలులేక పోతున్నది. భారత దేశములోనే నివసిస్తూ, ఏదో కుట్ర పన్ని విద్రోహ చర్యలు ప్రారంభిస్తూ రేమానని వీరిని ముస్లిమేతరులు అనుమానంతో చూస్తున్నారు. రాజ్యాంగ పరిషత్తులో ముస్లింలీగ్ నాయకుడు చాదరి ఘోషితులైన పాకిస్తాన్ పారిపోవటం. హిందీ రాజభాషగా నిర్ణయించినకారణాన యు. పి. శాసనసభనుండి ముస్లిం సభ్యులు నిష్క్రమించటం ఈ అనుమానానికి మరింత దోహదం చేస్తున్నవి. భారత దేశంలోని ముస్లింలు ఇక్కడినుంచి వెళ్ళిపోవలసిందని ఎవరూ బలవంత పెట్టరు. కాని తాము నివసిస్తున్న ఈదేశానికి మప్పుతెచ్చేట్లు ప్రవర్తించమని ముస్లింలు మాటలతో గాక, చేతలతో నిరూపించవలసి యున్నది. జయప్రకాశ్ నారాయణ సూచించినట్లు, ముస్లింలందరు లీగ్ నాయకత్వము కాల దన్నవలసి యున్నది. ఆ పైన జాతీయముస్లిం నాయకులను మౌలానా అజాద్ ప్రభుత్వము సూచించిన విధంగా వీరు ప్రవర్తించవలసి వుంటుంది. ఈ విషయమై సంప్రదించుట బరపటానికి మౌలానా అజాద్ ముస్లింల సంద

రనూ సమావేశపరుస్తున్నారు.

ఆహార పదార్థాలపై కంట్రోల్ తొలగించే విషయంలో భారత ప్రభుత్వం ఇంతవరకు ఒక స్పష్టమైన విధానం నిర్ణయించలేదు. కంట్రోల్ తొలగించకూడదనే రాష్ట్రాల మంత్రులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. కంట్రోల్ తొలగించవలసిందనే ఆహార సలహా సంఘం నిఫార్సుచేసింది. కంట్రోల్ తొలగించవలెనని మహాత్మాగాంధీ చాల పట్టుదలతో వున్నారు. ధాన్యంధర పెంచటానికి కూడా ఒప్పుకోవడం లేదు. కేంద్రప్రభుత్వం ధాన్యం ధర మణుగుకు రూపాయి పెంచినట్లయితే, జీవన శ్రయం 20 పాయింట్లు పెరుగుతుందని, కేంద్ర ప్రభుత్వం మరొక రూ. 6 కోట్లు కరువుభత్యం యివ్వవలసి వస్తుందని, ధనల్పణం మరింత పెరిగి పోతుందని ఖజానాశాఖ మంత్రి తెలియజేశారు. కాని ధాన్యంధర పెంచినదే అధికాహారోత్పత్తి జరిగేట్లు కనపడటం లేదు. కంట్రోల్ తొలగిస్తే, ధాన్యంధర పెరిగి, అధికధాన్యం పండించటానికి ప్రోత్సాహకరంగా వుంటుంది. అందువలన కంట్రోల్ తొలగించి, ప్రభుత్వమే కొట్టుపెట్టి, సరఫరానైన ధరలకు చక్కని పదార్థాలు అమ్మించవలసిందని గాంధీజీ కూచిస్తున్నారు. ఇప్పుడు కంట్రోల్ శాఖలలోని ఉద్యోగులకు యిస్తున్న జీతాలు, విదేశీదాన్యాలపై అధికధరల వలన ప్రభుత్వం భరిస్తున్న నష్టమాకన్న ఈ కొట్టవలన ప్రభుత్వానికి ఎక్కువ నష్టం రాదు. ఈమధ్య జరిగిన రాష్ట్రప్రభుత్వాల సమావేశంలో ఈ విషయమై ఎట్టి నిర్ణయములు జరిగినది తెలియదు. ఆహారపదార్థాల విషయమై తమ విధానమును వెంటనే విశదీకరించి, ముందు సంవత్సరమైనా ఎక్కువ పంటలు పండించబడేందుకు కేంద్రప్రభుత్వము, రాష్ట్రప్రభుత్వాలు తీవ్రంగా కృషి చేయవలసియున్నది.

యు. పి. లో జమీందారీల రద్దు విషయమై వేరొకవోట కొన్ని వివరములు ప్రస్తావించబడి, నవి. వానిని పరిశీలించిచూచినచో, జమీందారీల రద్దు విషయంలో రాష్ట్రప్రభుత్వాలు ఏదో తమకు దోచిన విధానము ననుసరిస్తున్నవని, దేశమందంతటా ఒకే విధానం అనుసరింపబడటం లేదని తెలియగలదు. మద్రాసులో 188 లక్షల ఎకరములు (సాగుబడి చేయుచున్న) భూమికి నష్టపరిహారం రూ. 10 కోట్లు యిస్తావుంటే, యు. పి. లో 73 లక్షల ఎకరముల భూమికి రూ. 100 కోట్లు; బీహార్ లో దాదాపు 390 లక్షల ఎకరముల భూమికి రూ. 50-60 కోట్లు నష్టపరిహారం యివ్వవలెనని అంచనా వేయబడినది. ఈ విధంగా రాష్ట్రమునకు, రాష్ట్రమునకు ఇంత తేడా వుంటే జమీందారులకు చాల అసంతృప్తి కలుగకపోదు. పైగా జమీందారీల రద్దు వలన సామాన్య రైతు ఎంతవరకు బానుపడుతున్న విషయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వమూ తగినంతగా పట్టించుకోట్లు కనిపిస్తున్నది. జమీందారులను నష్టపరిహారం సచ్చెల్లించే విధానంకూడా ఏ రాష్ట్రంలోను సంతృప్తికరంగా లేదు. కాబట్టి అన్ని రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు సమావేశమై, దేశంనందంతటనూ అనుసరింప బడుటకు ఒకే ఒక విధానమును నిర్ణయించుకొనవలెను. ఇందుకొరకే కాంగ్రెస్ కాశ్యద్దర్శి శంకరరావుదేవ్ గారు ఒక సమావేశమును ఏర్పాటు చేశుచున్నారు. ఈ సమావేశంలో అన్ని పక్షాలకు సంతృప్తి కరంగా వుండే ఒక విధానం నిర్ణయించబడి దేశమందంతటా అమలు జరిగిన బాగుండును.

మద్రాసు శాసన సభలలో ఈ మధ్య అంగీకరింప బడిన కార్మిక శ్రేయోభివృద్ధి శాసనములు ప్రశంసనీయముగా నున్నవి. మామూలు చిల్లర దుకాణములలో పనిచేయు కార్మికులకు విద్యుచ్ఛక్తిగాని, ఆవిరిశక్తిగాని, మరే యితర చలన శక్తిగాని ఉపయోగింపని నాకోపవర్తయిత్రా గారములలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు అధికసౌకర్యము నిన్నూ చట్టములు అంగీకరింపబడినవి. కార్మిక శ్రేయోభివృద్ధి చేయవలసిన అంతా చేయక పోయినా, చేసిన కొంచెమైనా సక్రమ విధానంలో వుండటం కూడా కొంత సుగుణమేకదా?

ఆంధ్ర రాష్ట్రం నేడో మాపో రానున్న ఈ సమయంలో మొన్న మద్రాసులో కమ్యూనిస్టులు చేసిన బాధ్యతాగహిత నిర్ణయం గర్వజీయముగా నున్నది మద్రాసు నగరములో కొంతభాగమైనను తమకు కేంద్రవలె నని ఆంధ్రులందరూ ముక్తకంఠముతో చాటుచు రాష్ట్ర సంపాదనకు ప్రజలు, నాయకులు తీవ్రకృషి చేస్తున్న ఈ సమయములో 1942 వ సం. విప్లవ సమయంలోవలెనే, కమ్యూనిస్టులు ఈ ఉద్యమము వెన్నులో పోటుపొడుస్తున్నారు. ఈ సమయంలో మద్రాసులో సమావేశంజరిపి, మద్రాసు అరవదే నని నిర్ణయించవలసిన దౌర్భాగ్యం కమ్యూనిస్టుల కేమి పట్టినదో? ఆంధ్రులైన తమకు, ఆంధ్రులపై కన్న తమిళులపై యింత వ్యామోహ మెందులకో? వీరి ఈ శుష్క నిర్ణయమువలన ఆంధ్రులకు నష్టము, కమిశులక లాభము కలుగుతుందని గాక, ఈ నిర్ణయం వీరి వివేకమాన్యతకు ఒక నిదర్శన మని చెప్పటమే సమంజసం. కమ్యూనిస్టుల నిర్ణయంవలన ఆంధ్ర లెవ్వరు మోసపోక పోవడమే గాక, అందరూ ఐక్యతతో, ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో మద్రాసు నగరంలో భాగంకొరకు ప్రయత్నించి తీరతారు (8-11-47)

ఆనందాత్మపాల పునఃప్రాప్తి

పండిత. గోపాలాచార్యులవారి

అరుణ

గర్భశయ రాగనివారిణి

చాలకాలంగా గర్భశయ రాగములలో పండింబుడును, మూలబడి మూల్లు తున్న ఆమె నేడు ఆరుగృతల నుండి ఏమియ్య నెంది, సుహృద్ గృహి, చెనుకువలెనే విందులు, విలాసములలో పాల్గొంటూ ఉత్సాహ పూరిత జీవితమును గడుపుచున్నది.

ఆయుర్వేదశాస్త్రము వివిధ

మొదటి పుట 17

నెరసిన వెంట్రుకలబ్బెషధము
రంగు పూయగల్గరేదు. ఆయుర్వేద చికిత్స. తెల్లని, రంగును మార్చి శాశ్వతముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కానిచో, దబ్బు వాపను చేయబడును. తెలుపు కొంచెమైయుండిన రూ. 2-8-0; మధ్యరకమైయుండిన రూ. 3-0-0; పూర్తిగా యుండిన రూ. 5-0-0.
గమనింపు:-ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు బిషధము.
Shri Behar Ayurvedic Pharmacy
(A.M.) P O Begu Sarai (Monghyr)

హిందూ వివాహ బ్యూరో

8 జులై No. 171

వివాహ నిమిత్తం పధూవరలను కోరువారు పై బ్యూరో వారిని సంప్రదించుడు.
వివరములకు మీ ఆడ్రెసు గల పోస్టు కార్డును పంపుడు.
అట్లు పంపనిచో యెట్టి జవాబులు యివ్వబడవు.
ఆఫీసు ప్రాప్రయటరు

రాజారాం ఫ్యాక్టరీ T. జ్యోలా నరసింహ్య
మేడ మీద బెజవాడ.

ప్రభాత్ పబ్లిసిటీ, బెజవాడ,

ఆంధ్ర రాష్ట్ర రాజకీయాలు

(5-వ పేజీ తరువాయి)

సంభవిస్తే, నేటి ఐక్యరాజ్యసమితికి, నానా జాతీయ సమితికి పట్టి నా పట్టవచ్చు. ఆ గ్రామాలలో భద్రాచలం నానాటికి మరీ విషమ రూపం ధరిస్తున్న కారణం ఇది తప్పదేమో ననిపిస్తున్నది.

* * *

ఈ వారం ఐక్యరాజ్యసమితి కొన్ని ప్రధాన మైన తీర్మానాలు ఆమోదించడమూ, మరి కొన్నిటిని తోసిరా జనడమూ కూడా జరిగింది. నైరృతి ఆఫ్రికా వలస భూభాగాలను ధర్మ కర్తృత్వ పరిపాలనకిందికి మార్చడానికి దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వం ఈసారి జరిగే సర్వసభ్య సమావేశంలోపుగా ఒక ఒడంబడికను దఖలు పరచడం అవసరమని ఇండియా ప్రతిపాదించిన తీర్మానం 31 వోట్ల మెజారిటీతో నెగ్గింది. తీర్మానానికి ప్రతిపాదనగా 10 వోట్లు, అను కూలంగా 41 వోట్లు వచ్చినవి. దీనినిమీద డెన్మార్కు ప్రతిపాదించిన సవరణ కూడా నెగ్గింది. వచ్చే సర్వసభ్య సమావేశంలో పరిశీలించడానికి వీలుగా ముందుగానే దక్షిణాఫ్రికా ఒప్పందాన్ని అందజేయాలన్నదే ఈ సవరణ. దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల సమస్యను పరిష్కరించడానికి సమితి ఆజ్ఞాపనలను పరసగా ధిక్కరిస్తున్న స్థితి ప్రభుత్వం నైరృతి ఆఫ్రికా విషయంలో కూడా అదే భోరన్నీ కనబరిచేటట్లున్నది. రష్యా కనబరుస్తున్న భేదాభిప్రాయాలను, ప్రతిపాదనలను తీవ్రంగా ఖండించే ఆగ్రహాలు తమ సన్నిహిత దేశాలు చూపే ఆభిప్రాయ భేదాలను, ప్రతిపాదనలను తీవ్రంగా ఖండించే ఆగ్రహాలు ఈ స్థితిని బట్టి తేలుతున్నది. ఆగ్రహాలు ఈ స్థితిని బట్టి తేలుతున్నది. ఐక్యరాజ్య సమితి ఏర్పడి రెండు సంవత్సరాలైనా, ప్రపంచ ప్రజల విశ్వాసాన్ని మారగొనలేక బోతున్నది. ఏదీ ఏమైనప్పటికీ సర్వత్రా ప్రజాక్షేమాన్ని, స్వాతంత్ర్యాన్ని బలపరుస్తున్న భారత దేశానికి మాత్రం సమితిలో ఈ తీర్మానం నెగ్గడం గొప్ప నైతిక విజయమనే చెప్పవలసి వుంటుంది.

ఇండోనేసియా విషయంలోనూ, ఐక్యరాజ్య సమితి భద్రతా మండలి దెచ్చి, ఇండోనేసియా వర్తమానధ్య పునః రాయబారాలు జరగడం అవసరమని నిరుపయోగమైన మరొక తీర్మానాన్ని చేసింది. వివిధ దేశాల ప్రతినిధులు (కన్వెన్షన్) ఇండోనేసియా పరిస్థితులను స్వయంగా విచారింపించి, దెచ్చి వారు సమితి ఆజ్ఞాపించిన యుద్ధవిరమణకు ఉత్తర్యను పాటించి నివేదికను అందజేశారు. దురాసాగిస్తున్న దెచ్చి సామ్రాజ్యవాదులపై ఎట్టి చర్యనూ ఈ తీర్మానంలో సూచించలేనా లేదు సరికదా, ఉభయపక్షాలవారూ యథా స్థానాలకు పోయి, పునఃరాయబారాలు సరసరిగాగాని, మధ్యనర్తులద్యారాగాని జరుపుకోవా లనడంవల్ల ప్రయోజన మేమిటో బోధపడడంలేదు. కేవలం తీర్మానాలు చేయడంవల్ల ప్రయోజనం లేదనీ, ఆ తీర్మానాలను అమలు జరిపితేనేగాని ప్రయోజనం వుండదనీ సమితి కార్యకర్తలు గ్రహించడంలేదు. కేవలం తీర్మానాలను మాత్రమే చేస్తూ, వాటిని అమలుజరిపే అధికారం లేని కారణం నానాజాతీయసమితికి ఏ గతిపట్టిందీ ప్రపంచమంతా ఎరిగిన సంగతే.

* * *

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల సమస్య విషయంలోకూడా ఐక్యరాజ్యసమితి అస్థిరమైన, నిరుపయోగమైన విధానాన్నే అవలంబిస్తున్నది. దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల సమస్యను సత్వరమే పరిశీలించి ఒక నిర్ణయానికి రావడం అవసరమని యుక్రేన్ ప్రతినిధి మామ్యునిస్కి చేసిన ప్రతిపాదనను సమితి రాజకీయ సంఘం నిరాకరించింది. అంతట ఇండియా, "ఈ వివాదం మొద 1946 డిసెంబరు 8 వ తేదీన సమితి చేసిన తీర్మానాన్ని ప్రాతిపదికగా పెట్టుకొని దక్షిణాఫ్రికా, ఇండియా, పాకిస్తాన్ల మూడూ ఒక రౌండు టేబుల్ సమావేశాన్ని జరిపి పరిష్కరించు కోవాలి" అని కొత్త తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదించింది.

దక్షిణాఫ్రికా భారత దేశాలమధ్య ఏర్పడిన వైమమ్యాలను వెంటనే సక్రమంగా పరిష్కరించకపోతే, ఈ రెండు దేశాల సంబంధాలు మరీ విషమించవచ్చు నన్నదే 1946 డిసెంబరులో సమితి చేసిన తీర్మాన సారాంశం. ఐక్యరాజ్య సమితి 1946లో ఆ తీర్మానం చేసిన తర్వాత జరిగిన ఉత్తర ప్రభుత్వాలను దక్షిణాఫ్రికా, ఇండియా ప్రభుత్వాలు రెండూ సమితికి తమతమ నివేదికలను అందజేసినవి.

ఇప్పుడు ఇండియా ప్రతిపాదించిన తీర్మానం ఇది: (1) దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వం ఇండియా ప్రభుత్వంతో సాగించబడిన చర్చలలో 1946 తీర్మానాన్ని ప్రాతిపదికగా తీసుకోవడంలేదు కాబట్టి, ఆ తీర్మానాన్ని ఆచరణలో పెట్టడానికి ఏవిధమైన ప్రయత్నాన్నీ చేయడంలేదు కాబట్టి ఐక్యరాజ్య సమితి విచారపడుతున్నది. (2) సమితి 1946 తీర్మానాన్ని తిరిగి ఉద్ఘాటిస్తున్నది. (3) 1946 తీర్మానాన్ని ప్రాతిపదికగా పెట్టుకొని ఇండియా దక్షిణాఫ్రికా పాకిస్తాన్లను కూడా కలుపుకొని ఒక రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం జరపాలని సమితి కోరుతున్నది. (4) ఆ సంప్రదింపుల ఫలితాలను సమితి కార్యదర్శికి తెలియజేస్తూ వుండాలి. కార్యదర్శి ఈ రాయబార ఫలితాలను పరిశీలించి సమితికి, లేకపోతే ఉపసమితికి నివేదిక వుంటాడు.

గతసంవత్సరం దక్షిణాఫ్రికా భారతీయ సమస్య చర్చకు వచ్చినప్పుడు మార్షల్ స్పర్క్స్ అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానం ద్వారా ఈ విషయాన్ని పరిష్కార మయేటట్లు చూడాలని పట్టుదలగా వాదించి విఫలమైనాడు. తిరిగి ఈ తీర్మానంపై జరిగే చర్చలో ఆనాటి స్పర్క్స్ ప్రతిపాదననే అమెరికా పునశ్చరణ చేయబోతున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

ఇండియా ముందుగా తన హైకమాన్డర్ను దక్షిణాఫ్రికాకు పంపి, పాత సంబంధాలను ఏర్పాటు చేసుకుంటేనేగాని, ఈ విషయమై ఎట్టి రాయబారాలూ జరపడానికి వీలేదని మొండి పట్టుదల చూపుతున్న మార్షల్ స్పర్క్స్ ప్రభుత్వం ఈ తీర్మానానికి సుముఖంగా వుంటాడని ఊహించలేము. అసలు సమితి ఇండియా ప్రతిపాదించిన కొత్త తీర్మానాన్ని బలపరుస్తుందో లేదోకూడా సందేహమే.

ఈ సమస్యపై సమితిలో ఈ విధంగా వాద ప్రతివాదాలు ఒక వైపు జరుగుతుండగా, దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు సత్వరగ్రహాన్ని సమర్థిస్తూ హం తో సాగిస్తున్నారు. ఐక్యరాజ్య సమితి చర్చలు విఫలమైనా, మహాత్ముడు చెప్పినట్లు సత్వరగ్రహోద్యమం మాత్రం ఎన్నటికి విఫలంకాదు. దక్షిణాఫ్రికా భారతీయ సమస్యను న్యాయబద్ధంగా పరిష్కరించలేకపోతే, మహాత్ముడు హెచ్చరిక చేసినట్లు ఆ సమితి గౌరవమే నశించిపోతుంది.

* * *

తమ పెట్రోల్ గమల విషయంలో పర్షియా ప్రభుత్వం ఇప్పటికీ ఒక సర్వమైన నిర్ణయానికి రాగలిగింది. రష్యాతో చేసుకొన్న పాత ఒడంబడికను రద్దు చేయడమే గాకుండా, తమ పెట్రోల్ గమలను తామే నిర్వహించుకోవడానికి కూడా పర్షియా ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. విదేశీయ కంపెనీలకు తమ దేశంలో ఈ విషయమై ఏవిధమైన సౌకర్యాలూ ఇవ్వకూడదని తీర్మానించింది. దక్షిణ పర్షియాలో పెట్రోల్ గమలను తవ్వించడానికి పూర్తిగా పర్షియా మూలధనంతో (12 కోట్ల రూపాయలు) ఒక కంపెనీని స్థాపించారు. ప్రస్తుతం దక్షిణ పర్షియాలోవున్న ఆంగ్లో-పర్షియన్ పెట్రోలు కంపెనీ మీద కూడా ఇకనుంచి పర్షియా నిపుణులే ఆధ్వర్యం వహిస్తారు.

పర్షియా ప్రభుత్వం ఇట్టి నిర్ణయానికి ఏ నాడో వచ్చి వుండవలసింది. నేటికైనా ధైర్యం చేసి రష్యాను ధిక్కరించడమే గాకుండా సక్రమమైన నిర్ణయానికి వచ్చినందుకు పర్షియాను అభినందించ వలసిందే.

ఆంధ్రదేశపు ఖనిజసంపద : ప్రభుత్వ భూగర్భశాస్త్రశాఖ

భారతదేశ భూగర్భ శాస్త్ర ప్రకారము ఆంధ్ర దేశములో పారిశ్రామిక ప్రాముఖ్యత గల ఖనిజములన్నీ లభించును. ఇంత వరకూ చేసిన పరిశోధన వలన యిచ్చుట వజ్రములు, బొగ్గు, ఇనుము, రాగి, సీసము, గ్రాఫైట్ (పెన్సిలు మట్టి) మాంగనీస్, రాతినార, ముగ్గురాయి

కొరియాలో 1948 మార్చి 31 వ తేదీ నాటికి శాసనసభ ఎన్నికలజరిపి స్వతంత్ర ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించడం అవసరమని అమెరికా చేసిన ప్రతిపాదనను ఐక్యరాజ్యసమితి ఈ వారం ఆమోదించింది.

పాలస్తీనా సమస్య యథాప్రకారంగానే వున్నది. అమెరికా చేసిన ప్రతిపాదనలకు రష్యా ఎదురు ప్రతిపాదనలు చేస్తున్నది. 1948 జూలై 1-వ తేదీనాటికి పాలస్తీనాను రయూదు, ఆరబ్ రాజ్యాలగా విభజించాలనీ, అంతవరకూ బ్రిటిష్ సేనలే అక్కడ వుండాలనీ అమెరికా చేసిన ప్రతిపాదనను రష్యా నిరాకరిస్తూ, 1948 జనవరి 1-వ తేదీకి బ్రిటిష్వారి మాండ్రేటి పరిపాలన సమాప్తం కావాలనీ, తర్వాత ఏడాదివరకూ భద్రతామండలి పరిపాలన ఏర్పడాలనీ, జనవరి తర్వాత 3 లేక 4 నెలల్లో బ్రిటిష్ సేనలు ఖాళీ చేయాలనీ, భద్రతామండలి సభ్యులందరూ పాలస్తీనాకు వెళ్లి ఆధ్వర్యం వహించి ఆరబ్, రయూదు ప్రభుత్వాలను స్థాపించాలనీ, తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ఏర్పడిన ఆరు నెలల్లో ప్రజా పరిషత్తును ఎన్నికలద్వారా ఏర్పాటు చేయాలనీ రష్యా ప్రతిపాదించింది. రెండే రెండు సంవత్సరాల లోపుగా పాలస్తీనా సమస్య పరిష్కారానికి తంతు అంతా పూర్తికావాలి. ప్రతి పాదలలోనూ వాటికి సుముఖంగానే వున్నట్లు కొన్ని విషయాలలో విశేషకరణను కోరుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. దేశాన్ని విభజిస్తే ఆరబ్ రాజ్యా లన్నీ ఐక్యరాజ్య సమితినుంచి నిష్క్రమిస్తవి సుమా అని సాదీ అలెవియా ప్రతినిధి (విదేశమంత్రి కూడా) హెచ్చరిక చేస్తున్నాడు. చివరకు ఈ సమస్య సవ్యంగా పరిష్కారమే అవుతుందో, భయంకరమైన రక్తపాతానికి దారి తీస్తుందో చెప్పడం కష్టం.

(బరైటిన్). మొదలైన ఖనిజములు దొరుకునని తేలినది. కాని, ఎంత మేర వివిధ ప్రదేశ ములలో యీ ఖనిజములతో కూడిన రాయి వ్యాపించి యున్నది, ఎంత లోతువరకు దొరుకునదీ వగైరా విషయములు మనకు తెలియదు. దేశమును భూగర్భశాస్త్రరీత్యా సర్వే చేయుటకు 1846 సం. లో భారత ప్రభుత్వంవారు ప్రత్యేకముగా భూగర్భశాస్త్రశాఖ నొక దానిని స్థాపించారు. ఒక శతాబ్దం గడచి పోయినా, యీ శాఖవారు యంతవరకు 1,89,400 చదరపు మైళ్ల ప్రదేశము సర్వేచేసినారు. అంతే మొత్తం సర్వే కావలసిన విస్తీర్ణంలో 12% మాత్రం యంతవరకు అయినది. గడచిన 30 సంవత్సరముల నుంచి వీరు ప్రచురించిన నివేదికలు కొత్త మాటలతో కూడిన పాత నివేదికలే. ఈ శాఖ వారు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖనిజ సంపద విషయములో ఎట్టి శ్రద్ధా వహించడంలేదు. ఎంతముటుకూ, తిరుచినాపల్లి, నేలం, కోయంబుత్తూరు జిల్లాలలో (తమిళ జిల్లాలు) ఖనిజ పరిశోధనలు జరుపుతున్నారేగాని, ఆంధ్రజిల్లాల వైపు వారి దృష్టిని మరల్చుటలేదు. కారణం: యీ శాఖలో పనిచేయువారు రందరూ ఆంగ్లేతరులు, ముఖ్యముగా తమిళ సోదరులు. వీరి పలుకుబడి వల్లనే నేలంలోవున్న ఇనుప కొండలతో అన్ని విషయాలలోనూ సమానమైన ఇనుప కొండలు ఒంగోలుకు 4 మైళ్లలో వున్నప్పటికీ, మన రాష్ట్రంలో ఇనుప పరిశ్రమను నేలంలో నెల కొలుపుటకు ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఇటువంటి పరిస్థితులలో ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఖనిజ పరిశోధనలు, సర్వేలు చేయటానికి ప్రత్యేకంగా భూగర్భ శాస్త్ర శాఖవారు కొంతమంది శాస్త్రజ్ఞులను నియోగించ వలసినదిగా ఆందోళన చేయడం అత్యవసరం.

పింగళి సరస్రామయ్య.
భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞుడు.

మెన్స్ కెక్స్ అందాసిక్కి

ఇండియా సిరామిక్స్ లిమిటెడ్

నెల్లూరు - కాళహస్తి - మద్రాసు

భారత లక్ష్మీ బ్యాంకు లి||

(షెడ్యూల్డ్ బ్యాంకు)

హెడ్ క్వార్టర్స్ : మచిలీపట్నం.

శాంఖిలు:

కాకినాడ, కావలి, గవ్వరుపేట, (తెజనాడ), గుడినాడ, గూడూరు, నరసాపురం, నూజివీడు, తెజనాడ, బొబ్బిలి, రామరావుపేట (కాకినాడ), రాజోలు.

మద్రాసు బ్రాంచి: 15-ఎ, ఆర్మీనియం వీధి,

అన్ని విధములైన బాంకింగు న్యాపార సౌకర్యములు చేయబడును.

భో|| వెంకటరత్నం, మేనేజింగు డైరెక్టరు.

మహానందిలో ఒకపూట

దోపదాదాకి సరకు తీ మునుపేమోయింది. విశివాంతఃపురంలో ఒక సాందర్య లోకం నిర్మించుకుంది మహానంది. మహానంది మార్గంలో బాగుడుమాత లాడలేకపోవటం అంధత్వం. ముందుకపోయిన కొద్దిమార్గం మాయమవుతున్నా ఉంది. మహానందికొం పోతున్నానో, మార్గం వెంట పరుగుతున్నానో! గోధూలిలో ప్లానం చేస్తున్న గొడ్డెకాపరులను చూస్తే, మహానంది నీటిబుగ్గలో ముణగా లనే వాంఛ తీవ్రం కాసాగింది. మా కారు విమానగర్జన చేస్తోంది. అది గూడ్సుండిని తలపుకుంటున్నా ఉహించాం. "వచ్చేతాం" అన్నాడు డ్రైవర్. నిత్యశ్రమ లాంబరధారిణియైన కొంపటిలో మారాంపట్టి కూర్చున్న 'మహానంది' వాకు కనిపించింది.

మహానందిశ్వరాలయం ముందుకు వచ్చేటప్పు టికి కనపడేది—తీరిగా కేలు చూచుకుంటున్న కోతులు, ఆ ప్రక్కనే ఉన్న చెంచుస్త్రీలు— వాళ్ళు కేలు చూచుకుంటూవుంటారు. బాతి థే దం చేత కోతుల్ని చూచి వెళ్ళిస్తాం. పాపకు పాలిస్తూ, కేలు చూపించు కుంటున్న చెంచుస్త్రీని చూస్తే, నాకు మాన్తూనే ఉండ బద్ధిపట్టింది. వాళ్ళు బీడిలు. ఆటే చూడగా వాళ్ళు నిజంగా ఏదో ఆనందం ఆనభీష్మగ్నులు నాకు తిట్టింది. అమామపడ్డాను. వాళ్ళ కోర్కె లకు పరిమితి ఉండ; కాబట్టి వాళ్ళకి ఆనందం సులభపాధ్యం. ప్లానం చేయటంకూడా ఒక కోర్కె. వాళ్ళకు ఆ కోర్కెకూడా తేజస్సు కనపడింది. వెడతూనే మహానంది నీటిబుగ్గలో ప్లానం చేయటాని మహానంది పడ్డాను. కాని అప్పలవాడితో, చెప్పలవాడితో, ఫోటోగ్రా ఫర్ తో వెళ్ళినంత బుద్ధిహీనత ఇంకొకటి లేదు. కేమే రాని మెల్లో వేలాడేసుకొని, పళ్ళతో నాలికను బిగించిపట్టి— అసగా నాలికను కట్టివేసి!—ఏదో ఘోర కార్యం చేయబోతున్నవాడిలాగా మా మిత్రుడు కేలు తీసుకుంటున్న చెంచువాళ్ళ వైపుకు తిరిగాడు. గభాల్ను రెక్క పడ్డకొని, పిల్లను చంకవేసుకొని, లేచి పారిపోయారు ఆ చెంచునీతిలు. కోతులన్నీ చెల్లెళ్ళకాయి. బట్టల నిమిరుకుంటూ మా ఫోటోగ్రాఫర్ దేవాలయ ప్రాకారంలోకి నడిచాడు. దేవాలయవరణలో చక్కటికొలను. ఆ కొలను నిత్య యావన. ఆ నిత్యయావనాన్ని కాపాడేందుకు ఒక నందిశ్వరుడు తలవంచుకొని 'స్వాధికార ప్రస్తుతం' లోనుకాకుండా తన పనేదో తాను చేసుకుంటున్నాడు. ఎవళ్ళపని వాళ్ళు చూసకుంటే లోకమంతా మహానందిగా మారుతుంది. కాని లోకానికి ప్రకాంతత చేత కాని పని.

ఆ కొలనుయొక్క స్పటిక వినిర్మలత. అందు లోని చేపల రహస్య జీవితానికి దారణమైన ఆటంకం. ముఖ్యంగా మత్స్యిస్త్రీలకు చాలు, మాటు లేకుండా పోయింది నా విచారం! అంతకుంటే పెద్దపెద్ద మగోటి ఉంది. ఏ గడ్డో వచ్చి అమాంతం ఒక చేపను తన్నకు పోవటం కూడా కద్దు. ఏవైనప్పటికీ ఆ చేపలు, కొలను యొక్క నెర్మలత్వాన్ని పొగడుతూ చేసే నిర్బంధితకాలపన ప్రతియోగికుని మనస్సు లోనూ చిరస్థాయిగా నిల్చిపోతుంది. ఆ ముప్పది చదరపు అడుగుల కోనేరుచుట్టూ కోతులు విక్రాంతి సుఖాన్ని అనుభవిస్తూ కాలం గడుపు తున్నాయి. కొలను లోడు విడు అడుగులు. కొలనునంది పెండు తూములద్వారా జలం బయటకు పోతూ ఉంటుంది. ఈ పెండుతూముల దాడికి ఫలితంగా, కొలను పీనుమంతైనా ఊజించకపోగా, దాదాపు 4000 ఎకరాల భూమి స్వర్ణఖండంగా మారిపోయింది. మహా నంది ఆవరణలో ఈ నీటిబుగ్గ ఒక పాణిజాలం. అది కృతించును. నైర్మల్యాన్ని కొల్పోదు. ఇది మనకు ప్రకృతివైట్టిన ప్రసాదం. దీనికి సంబంధించి నిర్మించిన ప్రకృతిసాందర్య రాధకుడు ధన్యము ప్రకృతిని విశయంగా చూకో గలగటం ఏకాద్విమందిమామ్రమే చేయగలిగినదే— సాధింపగలిగినది.

ఆవరణలో పరమేశ్వరాలయముఖమంటపా నికీ, ధ్వజస్తంభానికి వద్ద ఉంది కొలను. ఆల యం లోని శివుని పాదాన్ని మోశన

చేసినతర్వాతే, నంది ముఖం నుంచి కొలనులోకి జలం వస్తుంది అని వినికిడి. శివపాద ప్రక్షాళన చేయటానికిముందు ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది అని అడిగవచ్చు. అదే రహస్యం! ఆలయంలోని శివుడు మమాల లింగమూర్తి కాదు. ఈ లింగమూర్తిచుట్టూ కొంత పురాణ గాథ వుంది.

ఒకసారి శివుడు తపస్సు చేసుకుంటున్నాడట. రోజూ ఒక ఆవు వచ్చి ఆయనకు పాలిచ్చి పోతూ ఉండేటట. కొన్నాళ్ళకి ఆయన చుట్టూ ఒక పుట్ట పెరిగిందిట. అయినా ఆవు వచ్చి పుట్టకొస్తోంది అయినా పాలిస్తూ వుండే టట. కొంపకి రోజూ ఊరించిన పాడుగతో కన్నులు ఆవును చూచి గోపాలకుడు ఆనమా నించి, ఒకనాడు దాని వెనకాలే, దాని! తెలియకుండా వెళ్ళాడట, వెళ్ళి పుట్టకొవలలోకి ఆవు పాడుగపోవటం చూశాడట. శ్రేణం అని పిలిచింది వాడికి. గబగబా పుట్టదగ్గరకు వెళ్ళాడట. ఆవు ఖంగారుపడి పుట్ట కెత్తిమీద కాలుపెట్టి తొక్కుకుంటూ పరుగెత్తింది. పుట్ట కొంత శిథిలమయింది. ఈ లింగమూర్తి ఆ శిథిలశ్రీకా కతరంలో ఉన్నాడు. లింగం కిందకు చేతులు పొనిస్తే, కొలనులోకి పోయే జల వాహిని అందుతుందా అని పూజారిని అడిగాను. "ఎవ్వో, కొన్ని నిలవుల లోతునాని జల అంది" దని ఆయన చెప్పాడు. కొన్ని కొన్ని విష యాలను నమ్మి వెయ్యటమే కాని ప్రశ్నింప కూడదు. స్వామి సమక్షంలో నందిశ్వరుడు మార ఎత్తుకొని పడుకున్నాడు—కాస్త శుద్ధు డైనట్లు కనపడ్డాడు.

శివుడు, పార్వతి ఒకే కొండలో ఉండటం లేదు. శివుని కొండ ప్రక్కనే పార్వతి నివాసం

శ్రీ జి. కృష్ణ

ఉంది. కీర్తిద్వయా ఇలా విడివిడిగా ఎలా ఉండ గలగుతున్నారా అని నాకు దిగులు! వైగా శివుడు వీటిల్లో నివసించటం—పార్వతిమీద కోపమేమో! కాని పార్వతి కొండమంటకు వెలుగులోనే ఉంది. దానితోడు పార్వత్యుల యపు ముఖమంటపాన్ని, ప్రత్యేకంగా 'మయదు'వచ్చి నిర్మించాడు. ఆడబ్రతుకే మధురం!

ఈ ముఖమంటపం, ఆంధ్ర శిల్పకళాచాతు ర్యానికి ఒక సమగ్రచిహ్నం. శిల్ప సామాన్య శిలనే తీసికొని, రత్నాలను సృష్టించాడు. నాలుగు అక్షరాల్ని పొండికగా రాయటం కష్టం మనకు. బంపరశ్వకు జీవం పోయటం ఒక కళ. ప్రస్తుత కాలపరిస్థితులకు లోస్తే, మనం ఆ కళను విస్మరించినంతమాత్రాన, దాని ఉత్కృష్టతకు లోటులేదు. ఆ కళయొక్క ఉపయోగం ప్రశ్నింపబడవచ్చు. అలా అయితే దాన్ని ఎలా ఉపయోగంలోకి తీసుకొని రావచ్చునో చూపించాలి. విమర్శించటం కేలిక. విమర్శించి, దోవచూడటం ధీరత్వం. మహాభార తాన్ని కొందరు విమర్శిస్తారు. అది అవివేకము. ఆ రోజులలో అవిధంగా రచించటం అచారము. చేతనైతే నీవు కొత్త పద్ధతిని చూపించు. కొత్త ఆచారాన్ని ప్రవేశపెట్టు. తేపటికి అవ్వ పోతే బడతయ్యి. కన్నటి ఆచారము నేటికి పూర్వ చారము. నేటికి, కన్న ఎంతో, తేపటికి కేదూ ఆంకేకదా. నిన్నటిదిగం బాగుండలేదని, దానిని కాలచక్రేనుంచి తొలగించలేమట. కాని తేపటిదానిని మన కాలంలో కేకుండా చేసు కొంటం కేలిక! నేటికి, 'నిన్న' పునాది. రామాయణంలో, ఆంజనేయుడు సముద్రాన్ని లంఘించా డని ఉంది. అది వాస్తవము కాదని ఉహించి, వాల్మీకిని బుద్ధిహీను డనటానికి కలులేదు. ఇష్టం ఉంటే వాటిని డదువు—తేకపోతే మనుకో. నా మిత్రు డొకడు ఈ శిల్పం మూలన లాగ వేమిటి అన్నాడు. లాగం ఉండే శిల్పం ఏదో చూడమన్నాను. అలాకాదు ఈ శిల్పాలు మూరాలి అన్నాడు. నిజమే—మూరాలి. కాని ఆ శిల్పి 'మూరను' అంటే! ఆ శిల్పికి శివుళ్ళ బొమ్మలవెయ్యటమే సరదా కాబోలు. లాంఛన ప్రాయంగా ఈ ముఖమంటపపు శిల్పంలో,

శ్రీ నాధుడు

(10 వ పేజీ తరువాయి)

చూడానికి దివ్య మంది రంలాగుండేది. చాలా బాగుండేది. ఎంత సేపున్నా యికా వుండా మనుషించేది.

నే: దాన్నంతా అట్లాగే వర్ణించారు. తమ కనకాభిషేకం కొన్ని ఒంటెలమీది కెత్తించి తగిన సిబ్బందినిచ్చి వెంట పంపారనకున్నారే?

శ్రీ: ఆ, ఆ ప్రభువు దర్బారుపవేమాత్రం లేకుండా సన్నాహం చేయించారు. వచ్చిన సిబ్బందిని వినుకొండనుంచి వెనక్కి పంపాం.

నే: ఓహో! అక్కడికి మీ ప్రభువు వారి సిబ్బంది వచ్చింది కాబోలు.

శ్రీ: మా ప్రభువు సిబ్బంది రా లేదు, మరెవరూ రాలేదు. అక్కడి కొచ్చేటప్పటికి సిబ్బందితో నవగరం లేకపోయింది.

నే: అంతే?

శ్రీ: అంటే ఒంటెల కెత్తిన ధనమంతా ఒట్టిబాయిం దన్నమాట.

నే: అదేమిట. డి, ఒంటెల కెత్తిన ధనమే అయిపోయిందా! అశ్చర్యంగా వుండే!

శ్రీ: మాకే మశ్చర్యంలేదు. అయిపోక ధనమేపాయే, ఉంటుం దా, ఎంతకాల మంటుంది!

నే: అట్లాగంటూ ఏమిటండీ! ఎవరైనా పది రూపాయి లోస్తే దాన్నో అక్కర్లు ఒట్టి ఒకటో పెండ్లో వెచ్చిపెట్టినా, మిగతాంతా ఏదో తాకట్టుపెట్టుకుని రూపాయి కణాడికి అప్పిచ్చి కొద్దికాలంబట్టి అమ్మిబిచ్చి చేసుకుంటా కే, మీ రేమిటండీ అంత డబ్బునే—ఒక సంవత్సరం కొనడగి—దాన్ని సమాగు మాడువందల మైళ్ళ ప్రయాణంలోనే వ్యయపరిచారు!

శ్రీ: ఓ గ్నీ వర్ణనాస్త్రవేత్తవే!

నే: కాదండీ, అట్లాగే నెట్లాగండీ?

శ్రీ: ఈవిషయంలో మాకు మీకు—అంటే మా కాలంవాండ్లకు మీ కాలంవాండ్లకు, - నాకు ఇతరకు, గొప్ప భేదాలున్నాయ్. విధవ డబ్బు కట్టనా,కుడవనా! సాఖ్యాలు సంపాదించేవస్తువు ఉన్నప్పు డనుభవించడం, అయిపోగానే మళ్ళీ సంపాదించి అనుభవించడం మామతం తెల్లా డొచ్చింతర్వాత విధవ డబ్బు కెక్కళ్ళని విలు వొచ్చి కూర్చుంటే లేవలేని కంకమృతా కడుపులు కట్టకుని నాల్గు రాళ్ళు పోగు చేసి వాటిని చూచుకుని సంతోషించడ మేర్పడ్డది. మా కాలంలో, అంతకుముందు కాలంలో ధన మంటే యెంతవరకు గౌరవముండాలో అంతవర కుండేది. ఇంత విద్వూర్యంలేదు. వైగా మానాడు బ్రాహ్మణి కడంటే అసలే విలువుండేదికాదు. కావలసిన గింజా కట్లా పాడి పంటా వుంటే చాలు. సాధారణంగా ఎక్కువుంటే లేదన్న వాడికి, అతిథి అభ్యాగతులకు పెద్దాండేవాడు. సొంత భూముల్లాకుంటే యే నాల్గు ముక్కలో చదువుకు, యే రాజానో సహకారో అను సరించి, వారు కుటుంబానికి, చుట్టూ లొచ్చి నపుడు చుట్టాలకు అక్కర్లకు సచ్చేవాటితో కాలక్షేపం చేసేవారు. టూకిగా కెల్తున్నా.

ఒక బూతుబొమ్మకూడా చేరింది. ఒక్క బూతు బొమ్మతోనే సరిపెచ్చటం గొప్ప విషయం. ఆ ఒక్క బొమ్మకూడా అసహజంగా లేదు. శిల్పుల కేగ్ల ఆ వంటపంలోనే లభిం చాయి. వారు పెద్దగు సోదగు లట. అందులో ఒక సోదగుడు ఈ మంటపనిర్మాణం పూర్తి అవగానే ఎరబించాడట. ఈతని మరణం ఒక మాధ అనుమానానికి కారణ మయిందని నాకు మమ్మల్ని మహానందికి వేసకువచ్చిన కారు డ్రైవర్ చెప్పాడు. పెండ్లో శిల్పి జీవించే ఉన్నాడట. వారిది గుంపరమాని దిన్నె గ్రామ ము. వారికేగ్ల కి. కే. చినవీరాచారి, వీర భద్రాచారి గారలు. కళశైలైన ఈ శిల్పిని గౌర వించటం ఆంధ్రులధర్మం అని నాకు తోచింది.

మేము తెచ్చుకొన్న ఫలహారాన్ని కోతులు ఆపహరించాయి. నయమే! కారును నడపుకు పోలేడు! తక్షణం బయర్దేరి మాకారు 12 మైళ్ళు పగగత్తి నంద్యాల చేరింది. మా ఫోటోగ్రాఫర్ కేమేరాలాకన్న, నా మనస్సులో 'మహానంది దృశ్యం' బాగా పడింది దని నాకు గట్టి నమ్మకం.

మాకు జరుగుబాటే ప్రధానం గాని ధనార్జన ప్రధానంకాదు.

నే: అట్లాగే కృషికి ప్రోత్సాహమేదండీ? శ్రీ: మీ స్థిరాంతాలు బంగారంగాను! కృషికి ప్రోత్సాహ వేమిటి? ధన ప్రోత్సాహం లేకపోతే కృషి సాగదా? కృషిని ప్రోత్సహించ దానికి యశోవాంధ చాలా? మన కాప్తాల్లై ఏంకడకాదు!

నే: సరే ప్రకృతం.

శ్రీ: ఏముంది, కే నట్లాటివాణ్ణి. నాకింతెందు కనిముందే అనుకుని వెం: వచ్చిన శిష్యుడు, సిబ్బందికి తగ్గ పాకెర్యాల విన్నవైన చమకం, నా సుఖం చూచుకుంటూ, పాత్రలని తోచిన అడిగినవాండ్లకల్లా యిన్నా దాగ్లో నక్కడిక్కడె యా శ్వరుడి కేగతో దానాల వగలా చెన్నా డచ్చు. దొనకొండ చేతలే పుటికే అభిషేక ధన మంతా పోవచ్చింది. వినుకొండ మకాంలో మిగతాడెంది.

నే: చిత్రంగా వుండే! కుటుంబం గతో?

శ్రీ: కుటుంబ వేమిటయ్! నా భార్య ఒక్కతే: నాకు సిల్లెగ్లగు. ఆధవా తామర తంపరగా సంతాన మండెనుకో, ముగలి ముతకా వున్నారనుకో, ఎందరున్నా—లేడలోయ్ మా ప్రభువు! ఆయన పాపించడం లేడలోయ్. పాపించడోయ్! వా ఆనానం కవికి కన కాశీవేగం జరిగిన సంతోషం, గావం వారికి నాకూ చాలు. ఆ విధవ డబ్బును దాచి, వెంచి యేంకెయ్యాలి?

నే: ఎక్కువ కావలసి వస్తే, మీ ప్రభు వియ్యలేన్ది...

శ్రీ: సరి ప్రశ్న! మళ్ళీ వెళ్తా మీ మాటెం కొక దిక్కుకు, తెస్తాం విధవ డబ్బు. చెత్త, ఎడంకాలో పోగుచేస్తాం.

నే: మీతో మాట్లాడలేదండీ!

శ్రీ: మీకంతా నావంటివాడు కృష్ణుడుగా కనిపిస్తాడు. అది మీకర్మం; మీతో సంప్రం నాకర్మం!

నే: ఎంతమాటన్నార! అయితే, తమ ద్రాక్షరావయాత్రే విషయం—

శ్రీ: అబ్బ! పదిలేట్టులేవే? కేపురా, మళ్ళీ మాట్లాడదాం.

నే: చిత్రం వస్తా: (నిష్క్రమణ)

భారతప్రశస్తి

శ్రీల ఆరోగ్య భాగ్యానికి లోహిత్

కేసరికుటిరం లిమిటెడ్ మద్రాస్

ఒరిస్సా, నైజామదామియన్సు, ఆంధ్రప్రదేశ్

తమిళనాడుకు ఏ వెంటు:

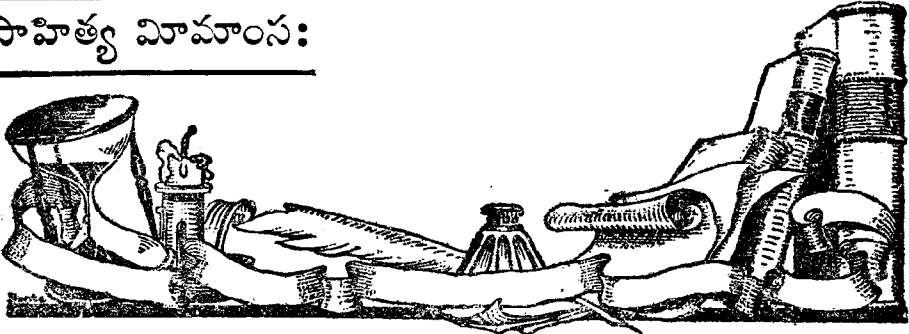
సీతారామ జంబర్ ప్లాస్టు,

జరంపరం, నిగింగానాగు, నెహ్రూ నుదుర,

(Jai Hind Publicity)

సాహిత్య మిమాంస:

మా ఘృతావ్యం లోని మనోజ్ఞ విషయాలు

శ్రీ పి. యన్. లలితా ప్రసాద్

“మాఘే మేఘే గతం వయః”

అన్నాడు మల్లినాథుడు. మిగిలిన 'కావ్యా' లన్నిటికీ వ్యాఖ్యానం వ్రాసిన మల్లినాథుడు, ఈ రెండు కావ్యాల వ్యాఖ్యానించుటలోనే తన వయస్సు గడిచిపోయిన దనటంలో పరమార్థం లేకపోలేదు. మేఘదూతంలో కాళిదాసు స్వల్ప విషయాన్ని గ్రహించి ప్రాదేశిక విషయముల నందు జోప్పించి వర్ణనా చాతుర్యముతో నతి గంభీర భావము నిమిడ్చినాడు. మఱియు విప్రలంభ శృంగారమును తదాధారభూతులయిన నాయికా నాయకులను చదువరుల సేత్ర గోచర మగునట్లు వర్ణించినాడు. అట్టి గురు గంభీర భావ సంభరితమైన కావ్యమును వ్యాఖ్యానించు నాతడు కవి హృదయము నెరింగి తాదాత్మ్యము నందినగాని వ్యాఖ్యానింప జాలడు.

ఇక మాఘ కావ్య మన్ననో—శిశు పాల వధ యనెడి పౌరాణిక గాథను గ్రహించినను, అందలి కవిమాసిన సామర్థ్య మద్వితీయము. “కృత్యయో ర్హిన్న దేశత్వాత్ ద్వైతీభవతి మే మనః” అని కాళిదాసు దుష్కర్తవ్యమనిచే బలికించి నట్లు, శ్రీ కృష్ణునకు గూడా రాజనూయ యాగ శిశుపాల వధ లనెడి కార్యముల నేకకాలమందు గలుగజేసి, తద్వారా రాజనీతిని వర్ణించి, శ్రీ కృష్ణ బలరామోదవుల పాత్ర పోషణను చక్కగా జేసినాడు. మఱియు శాస్త్రీయ విషయముల నెన్నిటిలో మనస్సు నందిడుకొని మాఘుడీ కావ్యాన్ని వ్రాశాడు. అట్టి కావ్యాన్ని వ్యాఖ్యానించుటలో గూడా మల్లినాథుడు చాలా శ్రమకు బాల్పడియుండును. కనుకనే యాతడు పై రీతిగా బలికినాడు.

కాళిదాస కవిత్యమువలె గాక యీతని కవిత్యమునందు భారావృద్ధి కొంచెము కుంటు వడినను, భావగాంభీర్యమునందు పరాకాష్ఠ నందినది. మాఘకావ్యమునందు దన్నియు నాటక ఛాయలే. ఈతడు గీతల చేత గాక మాటల చేతనే రూప చిత్రణము చేయగల చిత్రకారుడు. నారదాగమన సందర్భమున నీతని పాత్ర చిత్రణము స్పష్ట మగుచున్నది. ఆ సమయమున ప్రజల మనోభావముల నీ కవి యంత చక్కగా వర్ణించాడో చూడండి! “గతం తిరశ్చిన మనూరు సారథే...జన్మై”—సూర్యుని గమనము అడ్డము గాను, అగ్నియొక్క గమనము ఉడ్డముగాను వుండును. ఆకాశము నుండి క్రిందకు ప్రసరించి యంతటను వ్యాపించునట్టి యీతేజస్సు యేమిటా అని ప్రజలు నిశ్చేష్టులయారు. మఱియు “చయ స్త్విహం...నారద ఇత్యభోధి సః”—మొట్ట మొదట యేదో నొక తేజఃపుంజ మని నిరారణ చేశారు. మఱికొంత దగ్గఱకు వచ్చిన తర్వాత నాకారజ్ఞానము కలుగుటచే చేతనసహితమైన వ్యక్తిగా భావించారు. మఱికొంత దగ్గఱకు వచ్చిన తర్వాత కరచరణాద్యవయవములు: స్పష్ట మగుటచే నొక పురుషునిగా తెలిసికొన్నారు. క్రమంగా నారదడని నిగ్రాహ చేశారు. చూచారా, ప్రజల భావనలోని యంతరువుల గ్రహించెడి మాఘుని భావనాశక్తి! నారదు నీతడు పది శ్లోకములలో వర్ణించినాడు. ఆ పది శ్లోకములు ఒకదానికంటె నొకటి మిన్నగానుండి, కవి యొక్క భావనాశక్తిని గ్రహించుటలో చదు

వరుల మనస్సుల నుజ్జూత లూగించుచున్నది. ఈ కావ్యము శ్లోక రూపముగా నున్నప్పటికి నాటకస్వరూపే నడచినది. శ్రీ కృష్ణుడు ద్వారకలో నున్నప్పుడు నారదు డింద్రుని వర్ణనంపి శిశుపాలుని చంపవలె ననెడి సందేశమును తీసుక వస్తాడు. శ్రీ కృష్ణుడు నారదునకు స్వాగత మిస్తాడు. తరువాత నారదుడు శ్రీ కృష్ణుని ప్రభావ ప్రశంసచేస్తూ, క్రమంగా శిశుపాలవధరూపమైన కర్తవ్య కార్యమును నివేదిస్తాడు. ఇచ్చట నారదుని పాత్ర చక్కగా పోషింపబడినది. నారదుడు వార్తాహరుడు గనుక, కార్యములకు స్త్రోత్రమును చేయలేదు. “నీ నెండులకు జన్మించితివో దానినే నిర్వర్తింపు”మని నుడివినాడు. కాని నారదుని మాటలలో నతిశయోక్తి యొక్క టి యు గానరాదు.

ఇక నారద సందేశ శ్రవణాంతరము సంది గావనలో పడ్డది, శ్రీ కృష్ణుని నీతి. ఇటు ధర్మ రాజు రాజనూయ యాగం చేయబోతూ ఆహ్వానం పంపించాడు. అటు శిశుపాలవధ అవశ్య కర్తవ్య మని ఇంద్రుడు సందేశం పంపించాడు. ఇచ్చట సన్నివేశం—“కృత్యయో ర్హిన్న దేశత్వాత్ ద్వైతీభవతి మే మనః” అనెడి కాళిదాసుని శాకుంతలములోని ఛాయను పాశుకుని హృదయాకాశమున తళుక్కుమని మెరిపించు చున్నది. చూడండి—

“ఇయక్షమాతేనాఽఽ హూతః
పాశేనాథ ద్విష న్మరం.
అభీచద్యం ప్రతిస్తాసు
రాసీ త్కార్యద్యయావలః”

పై భావ మే యిందు వివృతము. అప్పు డుద్ధవ బలరాములచో ఆలోచనా మందిర మునకు వెళ్ళుతాడు. ఇచ్చట నొక విషయాన్ని గమనించాలి.

ఇతడు ప్రధాన కథా మధ్య మున నద్దానికి భంగ కర మగు వర్ణనలను దీర్చుముగా జేయక, ప్రధానకథాభాగమునకు హత్తునట్లుగా, నొకటి రెండు శ్లోకములలో వర్ణించి, యచ్చటి దృశ్యమును ఒక్క మాటన కళ్ళకు కట్టినట్లు చేయగల భావనాశక్తిగలవాడు. శ్రీ కృష్ణు డాలోచనామందిరమున కరిగినపుడు మరొక కవితైనచో నామందిరమును కనిపము పది, పన్నెండు శ్లోకములలో వర్ణించేవాడు. ఈ తడో, ఒక్క శ్లోకములో నా మందిరమును వర్ణించి కథాభాగములోనికి జేరినాడు. చూడండి:—

“రత్న స్రంభేషు సంత్రాంత
ప్రతిమానే చకాశిరే,
ఏకాకినోఽపి పరితః
పారుషేయ వృతా ఇవ”

రత్నములతో కూడిన స్రంభముల యందు వ్యాపించిన ప్రతిబింబము గలవారు మువ్వరును ఒక్కొక్కడైనను పురుష సమా హముతో చుట్టబడిన వారివలె నొప్పుదండిరి. ఇందలి రత్న స్రంభ శబ్దము వలననే ఆ మందిరము యొక్క గొప్పదనమును కవి స్పష్ట పరచినాడు. ఈ సందర్భమున మాఘుని సూక్ష్మ వర్ణనాభిలాష స్పష్టము. ఆలోచనామందిర మున నాసీనులయిన వారి గంభీరా కృతి, తద్వారా వారి గంభీర భావములను ఎట్లు వ్యక్తపఱచి నాడో చూడండి.

“అధ్యాసామాసు రుత్తుంగ
హేమశీతాని యా న్యమి,

తై రూహే కేసరి క్రాంత
త్రికూట శిఖరోపమా”

శ్రీ కృష్ణ బలరామోదవుల కూర్పున్న సువర్ణ పీఠములు సింహములచే నధిష్ఠింపబడిన చిత్రకూట పర్వత శిఖరముల పోలికను పొందినవి. పై శ్లోక మున వారి గంభీరాకృతి, తద్వారా వారి గంభీర భావములు స్పష్టము.

ఇక పాత్రపోషణ విషయం:—

పై ముగ్ధులలోన నామందిరమున నాసీనులయి, కార్య విప్రతిషేధము నాలోచించు నపుడు శ్రీ కృష్ణునిచే మితముగామాట్లాడించి, తన పాత్రపోషణాకాశలమును ఎట్లు చూపించి నాడో చూడండి!

“యావద్రపదాం నాచ
మేవ మాధాయ మాధవః,
విరరామ; మహియాంసః
ప్రకృత్యా మితభాషిణః”

అంతే—శ్రీ కృష్ణుడు మహాన్నత పురుషుడు గనుక ఆతనిచేత మితముగా సంభాషింపజేతా నంటాడు కవి. ఇక బలరాముని సంభాషణాసందర్భమున ‘కృపితో నాస్తి దుర్భిక్షం’ అనే నీతిని భంగ్యంతరంగా లోకానికి బోధించాడు. చూడండి!—

“సంపదా సుస్థిరమనో
భవతి స్వల్పయాపి యః,
కృతకృత్యో; విధి ర్మన్యే
న వర్ధయతి తస్యతామ్”

ఉన్నదానితో తృప్తి పడ గూడ దనీ, అట్లు తృప్తి జెందవారికి భగవంతు డేమీ సహాయం చేయ్య డనీ చెప్పి, పాశులకు కార్య సూరత్వమును గలిగించినాడు. ఈకవి యా సమయమునచెప్పిన ఉదాహరణము లతిమనోజ్ఞములు. ఇత డెట్టి ఉదాహరణముల నిచ్చినా ప్రజా సమా హాని కందుబాటులో నున్నవే కాని, యధుత కల్పనలు కావు. చూడండి:—

“ప్రధ్వంసి తాంధతమః
తత్రోదాహరణం రవిః
అనీత్యా పంకతాం
ఘాళి ముదకం నావత్కిన్తే” మొదలగునవి.

మఱియు “నేదో యొక రీతిగా జ్ఞానేన చేయుటయే మానవుని యుతమలక్షణ మని సమయానుకూలముగా హితబోధ చేయుటలో మేటి యీ కవి.

“అసంపాదయతః కంచి
దర్శం బాత్రిక్రియాగ్నజైః,
యదృద్భాశేభవ త్పుంసః
సంజ్ఞాయై జన్మ కేవలమ్”

జాతిచేతగాని, క్రియచేతగాని, నుణము చేతగాని యేదో యొక నొక ప్రయోజన

మునుసాధించలేని వాని జన్మము స్వేచ్ఛా విహారి జన్మమువలె నిరుపయోగ మని పై శ్లోక తాత్పర్యము. మఱియు శిష్టదుష్ట శక్తుల విషయంలో లోకస్వభావాన్ని అతి నిశితంగా విమర్శిస్తూ డీ కవి.

“అంకాధిరోపితమ్మగ
శృంగ్రమా మృగాంఘసః;
కేసరి నిష్కరక్షేప్త
మృగపూగో మృగాధిపః”

మృగమును ముద్దుగా తొడపై నెక్కించుకొనిన చంద్రుడు మృగ లాంఘనా! నిర్దయగా మృగములను హింసించునట్టి సింహము మృగాధి పుడా! అట్టి న్యూనత చంద్రుని కేల? ఇట్టి యాధి క్యము సింహమున కేల? ఆహ! ఏమి యీ లోక స్వభావము! అని వాపోవుచున్నాడు కవి.

మఱియు రసభావాదుల వర్ణించు విషయ మున కవియొక్క కర్తవ్యమును చక్కగా స్పష్ట పరచినాడు మాఘుడు. రసానుగుణమైన రచన చెయ్యాలని ఈ కవి సంకల్ప మొనర్చు ఈ క్రింది సందర్భమును బట్టి స్పష్టము. ఉద్భవుడు శ్రీ కృష్ణ సకు యుద్ధ ధర్మమును బోధించుచు

“తేజః తుమా వా నైకాంతః
కాలజ్ఞస్య మహిపతేః;
నైక మోజః ప్రసాదో వా
రసభావవిదః కవేః”

అన్నాడు: రసభావాదివేత్త అయిన కవికి ప్రాధరచనయే చేయా లనిగాని, సుకుమార రచన చెయ్యాలనిగాని నియమ మెట్లులేదో, అట్లే, కాలస్వభావము తెలిసి, తదను గుణంగా నడచు కొనే రాజునకు ఒక్క పౌరుషమే ఉపయోగింపవలె ననిగాని, ఒక్క శాంతమే ఉపయోగించవలె ననిగాని నియమము లేదని పై శ్లోక తాత్పర్యము. ఇట్లే మాఘు డాయా సందర్భాల్లో ఒక ప్రశ్నోకతను చూపించగల కవియేగాని, కవి సామాన్యదృష్టితో చూడదగినవాడు గా డని స్పష్ట పఱచుటయే యీ వ్యాస రచనయొక్క ప్రధానోద్దేశం.

నెరసిన వెంట్రుకలబెషదము

రంగు పూయకకరలేదు. ఆయుర్వేద వికిత్తు. తెల్లని, రంగును మార్చి కావ్యకముగా వెంట్రుకలకు నలుపు విచ్చును. గుణం కానిదో, దబ్బు వాసము చేయబడును. తెలుపు కొంచమైయుండిన రూ 2-8-0; మధ్యకరమైయుండిన రూ 3-8-0; పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు:-ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ విచ్చు బెషదము.

Bharat Kalyan Aushadhalaya.
No. 18, P. O. Katri Sarai, (Gaya)

అద్భుతమైన జాంబక్ చికిత్స.

50 ఏళ్లకు పైనుండి విషనివారక అంజనమైన జాంబక్, శక్తిమంతమైనదని ఋజువైనది. పరిశుద్ధమైనర్చబడిన జాంబక్లోని ఓషధీ ద్రవములు, పోటును, బాగను పోగొట్టి, రక్తస్రావము నాపి, గాయమునుండి విషదులను తొలగించి పరిశుద్ధమైనర్చును. అసలు ప్రమాదమునకు గుఱియైన భాగము పూర్తిగా నయమగువఱకు, అది సహజముగా నయమై కొత్తబలము చేకూర్చుకొనుటకు, జాంబక్ సహాయపడును. కాతిపుష్టు ఎగ్జిమా, తామర, పురుగుకాట్లు, కాయలు, మున్నగు సకల ప్రమాద వ్యాధులనుండి చర్మమును రక్షించుటకు జాంబక్ జగత్ప్రసిద్ధమైనది.

జాంబక్ వాడండి.

Advertisement for Zam-Buk. It includes an image of a box labeled 'Zam-Buk' and the text 'ప్రపంచవ్యాప్తిగాంచిన మూలికలతైలము. ఇందులోజంతువులక్రవ్యులేదనిగ్యారంటీయవ్వబడినది. ఏజంట్లు: దాదా అండ్ కంపెనీ, నైయప్పనాయక్ బీర్, పి.టి. మద్రాసు.'

ఆర్థిక పారిశ్రామిక వ్యాపార విషయాలు

మిత్రరాజ్యాలు జపాన్ ను జయించిన తరువాత ఆదేశపు ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ జీవితమును సామ్రాజ్యత్వవిధానముల నుండి, ప్రజాస్వామ్యవిధానములకు మార్పువలెనని మిత్రరాజ్యాలు నిర్ణయించినవి. ఈ నిర్ణయం ప్రకారమే ఆక్రమిత సర్వస్వాధిపతి జపాన్ మెకారర్ ఆర్థిక, రాజకీయ, సామాజిక రంగాలలో చాలా సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టాడు. జపాన్ లో భూమి అంతా మధ్యకాలపు జమీందార్ల కిందనే వుండేది. సామాన్యజాతులు జమీందారుల వద్ద భూమిని కొలకు తీసుకుని సాగుబడి చేస్తూవుండేవారు. వీరు పండించిన పంటలో ఎక్కువభాగం జమీందార్ల కి కాజేసి, రైతులు ఎప్పుడూ దారిద్ర్యంలోవుండి, తమ చెప్పు చేతిలో వుండేటట్లు చూస్తుండేవారు. కాలు మొత్తం అత్యధికంగా స్వయంచలనగాక, ప్రత్యేకంగా కొన్ని వ్యవసాయసంఘాలకూడా ఏర్పరచి రైతులను అన్ని విధాలను తమ చెప్పు చేతిలో వుంచుకునే వారు. ఇటువంటి ప్రత్యేక వ్యవసాయ సంఘాలు మొత్తం 11 వేల ఉండేవి మొత్తమీద జపాన్ రైతులందరూ ఎల్లప్పుడూ దుర్భర దారిద్ర్యంలోనే వుండేవారు. జపాన్ రైతులు ఈ దౌర్భాగ్యత నుండి ఉద్ధరించి సమాఖ్యలో సమాన్యము నాక్రమించుకుని, ఆర్థికంగా స్వతంత్రుడైనాడు, రాజకీయంగా ప్రజాస్వామ్యవాదిగాను వుండి జపాన్ ఆదర్శపౌరుడుగా నుండుటకు రైతుకు ప్రోత్సాహ మిచ్చుటకు మిత్ర రాజ్యములు నిశ్చయించినవి. ఈ విధానము ననుసరించి భూమి తరముల విధానములో కొత్త సంస్కరణలు ప్రవేశ పెట్టబడినవి. ఈ సంస్కరణలు జపాన్ రైతాంగము నుద్ధరించుట కుపకరించుచుండుట వలననేగాక, ప్రపంచములో ఇదివరకెన్నడు యిట్టి సంస్కరణలు తలపెట్టబడి వుండకపోవుట వలనకూడ, మనము జాగ్రత్తగా పరిశీలించవలసి యున్నది.

ఇంతవరకు జమీందారుల అధీనములో వుండి, రైతులకు కొలకు యివ్వబడుచున్న భూమి వంతన ప్రభుత్వము వశపరచుకుని, ఇదివరకు కొలకు వుచ్చుకొని నేడప్పుడు చెప్పువారికి అమ్మి, వారిని స్వతంత్రజాతులుగా చేయటం ఈ సంస్కరణలలోని మొదటి ఘట్టం. ఇదివరకు కొలకు యివ్వబడుతున్న భూమి మొత్తం 20 లక్షల ఎకరము లని అంచనా వేశారు. ఈ భూమి ఆయా జమీందార్ల వద్దనుండి, ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరలకు ప్రభుత్వం వశపరచుకుంటున్నది. ఇంతవరకు మొత్తం 3,48,000 ఎకరాలు ప్రభుత్వవశమైనవి. మరొక 5 లక్షల ఎకరాలు త్వరితగతినే ప్రభుత్వవశం కానున్నది. ఈ భూమిని కుటుంబములకు 7.8 ఎకరాల చొప్పున, భూమిలేని రైతులకు, ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన ధరలకు విక్రయిస్తారు. ఈ మొత్తమును రైతు 24 ఏండ్లలో, సంవత్సరమున కొక వాయిదా చొప్పున 24 వాయిదాలలో ప్రభుత్వానికి చెల్లించివేయాలి. పంటలు సరిగా పంక, రైతులు వాయిదా తీర్చే పరిస్థితిలో లేనప్పుడు, ఆ వాయిదాలపై వడ్డీ కేగించటానికి, ఆ వాయిదా మొత్తమును తరువాతి, పంటలు బాగా పండినప్పుడు వసూలు చేయటానికి ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఈ విధంగా రైతుకు భూమిపై ఇది వరకులేని హక్కు ఏర్పడుతున్నది. రైతులపై తమ అధికారాన్ని నిలబెట్టుకొంటానికి జమీందారులు ఏర్పరచిన 11 వేల ప్రత్యేక సంస్థలను రూపుమాపి, వాటిసానే సహకార సంఘాలను స్థాపించటం, ఈ సంస్కరణలలో ద్వితీయ ఘట్టం. ఒక్కొక్క ప్రాంతములోని రైతులు స్వచ్ఛందముగా సహకార సంఘము లేర్పరచి తమకు కావలసిన వ్యవసాయ పనిముటను, ఇతర జీవితవసరములను కొనుక్కొనుటకు, తాము ఉత్పత్తిచేసిన పదార్థములను అమ్ముటకు ఏర్పాటు చేసుకొనవలసిందిగా ప్రభుత్వం వారిని ప్రోత్సహిస్తున్నది. రైతులందరూ వేదవారే కాబట్టి వారికి భూమిలో పంటలు, భూమిని సాగుబడిచేయుటకు కావలసిన మూల

ధనమును కూడా ప్రభుత్వమే చరఫరా చేయవలసియున్నది. ఈ సహకార సంఘాలవ్యాపారానే రైతులకు ఆప్య యివ్వటానికికూడా ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. కాబట్టి ఇదివరకు వ్యవసాయ కూలీలుగాను, స్వంతపొలంలేని రైతులుగాను వుండి, తాము కాయకృషిచేసి పండించి జమీందార్లకు పప్పుకెప్పుకున్నవారు ఇకముందు రైతులుగావుండి, తమ స్వలాభంకొరకే కృషి చేసికొని, అభివృద్ధిపొందటానికి ప్రభుత్వం సహాయపడుతున్నది. స్వంతంగా తమకు భూమి వుంటే చెల్లించవలసిన పన్నులు చెల్లించలేకనే భయంతో చాలమంది రైతులు ఈ విధానమువల్ల లాభం పొందుటకు ముందంజవేయటం లేదు. కాని క్రమేణా, అన్నిలాభాలూ అవగాహన చేసికొన్నతరువాత ఈ విధానం అనుసరించ నని ఏ రైతు అనడు.

మధ్యరాష్ట్రాలలో ఆర్థికాభివృద్ధి ప్రణాళికలు

యాగానంతర ఆర్థిక పునరుద్ధరణకు యుద్ధ కాలములోనే కేంద్రప్రభుత్వము, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు పథకములు ఏర్పాటుచేసిన విషయము, ఈ పథకముల ప్రకారం ఆర్థికాభివృద్ధి జరుపుటకు మద్రాసు ప్రభుత్వమునకు కేంద్రప్రభుత్వం చేస్తున్న సహాయమునుసరించి వివరాలు ఇది వరకే వివరింపబడినవి. ఈ ఆర్థికాభివృద్ధి పథకములన్నీ అప్పుడు రాష్ట్రాల పరిపాలననున్న 'అడ్వైయజర్స్'చే ఏర్పాటు చేయబడినవి. ప్రజాభివృద్ధి మంత్రివంశ నవసరములేని ఆ ప్రభుత్వము, ప్రజాశ్రేయార్థికి తగినంతగా కృషి చేయగల దనటం దుస్సాధ్యం. అప్పుడు ఏర్పాటు చేయబడిన పథకములు సానికావసరములను లక్ష్యజేయక, ఒకతాళు ఆభివృద్ధిని మరొకతాళు ఆభివృద్ధితో సరిగా సమన్వయపరచక మొత్తం మీద ఆతుకులబాంధవ పథకములవలె నున్నవి. రాష్ట్రములలో ప్రజాప్రభుత్వములు ఏర్పడిన తరువాత ఆర్థికాభివృద్ధికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత నొసంగి 'అడ్వైయజర్స్' ప్రభుత్వ కాలంలో ఏర్పాటుచేయబడిన పథకములలోని లోటు పాట్లను సరిదిద్ది, నూతన పథకముల ప్రకారం వీలైనంత త్వరితగతినే కార్యాచరణకు ప్రారంభించినారు. మన మద్రాసు రాష్ట్రంలోకూడా 'అడ్వైయజర్స్' ప్రభుత్వకాలంలో ఏర్పాటుచేయబడిన పథకాలు సరింపబడినవిగాని, వాని ప్రకారం ఆర్థికాభివృద్ధి మాత్రం జరగటం లేదు. ఇంతేగాక, మధ్యనిమేధం వలన ఆదాయంలో ఏర్పడిన కొంతమే పూడ్చుటకుగాను వ్యయంలో ఆర్థికాభివృద్ధికొరకు ప్రత్యేకంపడిన మొత్తమును ఈమధ్యనే చాల తగ్గించినారు. నిజముగా ఇది విచారించవలసిన విషయమే. ఆర్థికాభివృద్ధికి మన పౌరులురాష్ట్రమున మధ్యరాష్ట్రములు (సి.పి.) చేస్తున్న కృషి గమనంపడచో. మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వ విధానం ఎంత అసంబద్ధముగా నున్నదో బోధపడగలదు.

1947-48 వ సం.పు సబ్సిమెంటరీ బడ్జెట్ సి.పి. శాసనసభలో ఈమధ్యకే ఆమోదించబడినది. ఈ ఆదాయ వ్యయ పట్టిక ప్రకారం సి.పి. రాష్ట్రానికి రూ. 979.08 లక్షలు; వ్యయం రూ. 938.78 లక్షలు; విగులు గుమారు రూ. 10 లక్షలు. ఈ వ్యయం మొత్తంలో రూ. 721 లక్షలు ఆర్థికాభివృద్ధికొరకు వినియోగింపబడుతున్నది. ఏడు సంవత్సరాలలో ఆర్థికాభివృద్ధికి మొత్తం 67 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేయవలెనని సి.పి ప్రభుత్వం 'అడ్వైయజర్స్' ప్రభుత్వ కాలంలో ఏర్పాటు చేయబడిన ఆర్థికాభివృద్ధి పథకం బాగా సవరణ చేశారు. వినియోగ కాలంలో మొత్తం రూ. 81 కోట్ల ఆర్థికాభివృద్ధికి వినియోగించాలని 'అడ్వైయజర్స్' నిర్ణయించారు. ఈ మొత్తమును ప్రజాప్రభుత్వం రూ. 67 కోట్లకు పెంచింది. ఈ రూ. 67 కోట్లలో వ్యవసాయాభివృద్ధికి రూ. 13 కోట్లు; రోడ్లు, రాకపోకల సౌకర్యాల అభివృద్ధికి రూ. 5 కోట్లు; విద్యాభివృద్ధికి రూ. 13 కోట్లు; ఆరోగ్యము, గృహ నిర్మాణము నకు రూ. 12 కోట్లు విద్యుచ్ఛక్తి, నీరుపారుదల సౌకర్యాలు అభివృద్ధికి రూ. 16 కోట్లు; గనులు త్రవ్వటం, పరిశ్రమల అభివృద్ధికి రూ. 8 కోట్లు వినియోగిస్తారు. సమస్తమునకు రూ. 10 కోట్లకూడా ఆదాయంలేని ప్రభుత్వం, ఆర్థికాభివృద్ధికి రూ. 7 కోట్లు వినియోగింప నిశ్చయించటం సాహసమే. కాని జరుగవలసిన ఆర్థికాభివృద్ధికి పోల్చితే, ఈ మొత్తం చాల తక్కువ. ఇంతకన్న వీలైనంత హెచ్చుమొత్తమున వినియోగిస్తాననే ప్రయత్నించాలని ఆర్థికశాఖ మంత్రి అన్నాడు. రానున్న సంవత్సరాలలో ఆర్థికాభివృద్ధికి ఎంతకన్న ఎక్కువ మొత్తం వినియోగించవలసివుంటుంది కాబట్టి, అదనపు ఆదాయం సంపాదించేమాగాలు ఇప్పటినుండే అన్వేషిస్తున్నారు. జమీందారులు చెల్లించవలసిన 'తెకోనీ'రేట్లు పెంచటం, కొన్నిరకాల జమీందారీలలో ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయం వంతు పెంచటం మొదలగునవి ఇప్పటికే జరిగినవి. రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు పెంచటం, పేట్రోలుపై పన్ను ఎక్కువ చేయటం, మోటారుకార్ల అమ్మకంపై పన్నుచేయటం, విశేషాలపైన పన్ను విధించటం, అమ్మకపుపన్ను విధించటం మొదలగు నూతన మాగాలు అవలంబించవలెనని సి.పి. ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఆర్థికాభివృద్ధికి కేంద్రప్రభుత్వంకూడా కొంత వరకు సహాయపడుతుంది. కాని ఆ సహాయం మొత్తం ఎప్పుడూ చాల తక్కువగానే వుంటుంది. ఇప్పుడు కాండికేటలకు సాకర్యాలు కల్పించటానికి, వారికి పునరావాసం కల్పించటానికి ఏర్పాటు చేయటానికి కేంద్రప్రభుత్వం చాల ఎక్కువ ఖర్చు చేయవలసివచ్చింది కాబట్టి రాష్ట్రాలన్నీ తమ స్వశక్తిపైనే ఆధారపడవలసి వుంటుంది.

యు. పి. లో జమీందారీల రద్దు

ప్రభుత్వమునకు రైతులకుమధ్య, మధ్యగర్లుగాను దూరాలుగాను వుండి, రైతువర్గ శిస్తు వసూలుజేసి అందులో కొంత భాగముమాత్రమే ప్రభుత్వమునకు వేక్లన్ చెల్లిస్తున్నటువంటి వారినందరినీ తొలగించి, ప్రభుత్వమునకు రైతుకు నేరుగా సంబంధము ఏర్పరచవలెనని కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాలు అన్ని రాష్ట్రాలలోను మొదటి నుండి ప్రయత్నిస్తూనే వున్నవి. ఈ ప్రయత్నాల ఫలితంగా మన రాష్ట్రంలోను, బీహార్ లోను, యు. పి. లోను జమీందారీరద్దు బిల్లులు తయారైనవి. వివిధరాష్ట్రాలలోను జమీందారీ రద్దు బిల్లులు వేరేవైన విధానాల ప్రకారం తయారుచేయబడవలసిన, జమీందారీగ్రుతు సంబంధించిన చాల విషయాలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల ప్రౌఢం ఒకే విధంగా వుండటంలేదు. అందువలనే కాంగ్రెస్ కాంగ్రెస్ కి శింకర రావ్ డిప్యూటీ ఈ మధ్య ఒక ప్రకటనచేస్తూ, కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ లన్నీ జమీందారీరద్దు విషయమై ఒకే విధానము ననుసరిస్తే బాగుంటుందన్నాడు. ఈ విషయమై త్వరలోనే ఒక సమావేశంకూడా ఏర్పాటు చేయబడినట్లు తెలుస్తున్నది. మనరాష్ట్రంలో జమీందారీల రద్దుబిల్లు త్వరలో శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడుతున్నది. జమీందారీల రద్దుకు యు.పి. ప్రభుత్వం తయారు చేసిన బిల్లు ముఖ్యంశములు కొంతవరకు గమనించి, వానిని మన బిల్లులోని అంశాలతో పోల్చితే మనకో వటం ఈ తరుణంలో సమంజసం.

యు. పి. లో జమీందారీ ప్రాంతం వైశాల్యం మొత్తం 73 లక్షల ఎకరాలు. ఈ భూమి అంతా సాగుబడిలో వున్నది. మనరాష్ట్రంలో జమీందారీ ప్రాంతం వైశాల్యం మొత్తం 288 లక్షల ఎకరాలు; కాని ఇందులో 130 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే సాగుబడిలో వున్నది. బీహారు రాష్ట్రంలో జమీందారీ ప్రాంతం వైశాల్యం మొత్తం 397 లక్షల ఎకరాలు. జమీందారీలను రద్దుచేస్తున్నందు వలన జమీందారులకు కొంత నష్టం కలుగుతుంది

కాబట్టి వారికి కొంత నష్టపరిహారం యివ్వవలసిందేనని మాత్ర ప్రాయంగా అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అంగీకరించినవి. జమీందారులకు చెల్లించవలెనని అంచనావేసిన నష్టపరిహారం మొత్తం మనరాష్ట్రంలో రూ. 10 కోట్లు; యు. పి. లో రూ. 100 కోట్లు; బీహారులో రూ. 50-60 కోట్లు. జమీందారీ ప్రాంత విస్తీర్ణమున, జమీందారులకు యివ్వవలచుకున్న నష్టపరిహారముతో పోల్చితే యు. పి. ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన మొత్తం చాల ఎక్కువని తెలియగలదు.

జమీందారుల సాగుసరి ఆదాయమును బట్టి అందుకు కొన్నిరేట్లు మొత్తము, నష్ట పరిహారముగా నిర్ణయిస్తారు. చిన్నచిన్న జమీందార్లకు ఎక్కువరేట్లు, పెద్ద పెద్ద జమీందార్లకు తక్కువరేట్లు నష్టపరిహారంగా నిర్ణయిస్తారు. ఈ విధంగానే యు. పి. లో నష్టపరిహారం నిర్ణయింపబడినది. జమీందారు ఆదాయం సాగుసరి రూ. 25 లకు మించనిచో అతని సాగుసరి ఆదాయమునకు 16% రేట్లు; జమీందారు ఆదాయం సాగుసరి రూ. 50 లకు మించనిచో సాగుసరి ఆదాయమునకు 15% రేట్లు; జమీందారు ఆదాయం సాగుసరి రూ. 100 లకు మించనిచో సాగుసరి ఆదాయమునకు 14% రేట్లు; ఈవిధంగా ఆదాయం మొత్తం పెరిగినకొద్దీ తగ్గుతూ చివరకు, జమీందారు ఆదాయం సాగుసరి రూ. 10 వేలకు మించనిచో సాగుసరి ఆదాయమునకు 8% రేట్లు నష్టపరిహారముగా యివ్వబడును. రూ. 10 వేలకు మించిన ఆదాయంపై రేట్లును మాత్రమే నష్టపరిహారంగా యివ్వబడును. ఏ జమీందారుకూడా మొత్తం రూ. 10 లక్షలకు మించి నష్ట పరిహారం పొందకూడదు. ఈ రేట్ల ప్రకారం జమీందారు ఆదాయం సాగుసరి రూ. 25 అంచనా అతని నష్టపరిహారం 15 X 25 = రూ. 400 యివ్వబడును; జమీందారు ఆదాయం రూ. 20 వేలు అయినచో అతనికి 10 వేలు X 8 = 10 వేలు X 8 మొత్తం రూ. ఒక లక్షమాత్రమే నష్ట పరిహారంగా యివ్వబడును. నష్ట పరిహారం మొత్తం ఇంత జాగ్రత్తగా నిర్ణయించినా, యివ్వవలసిన పరిహారం మొత్తం రూ. 100 కోట్లు అవుతున్నది. జమీందారీలను రద్దు చేయటంవలన ప్రభుత్వానికి ఆదాయం సం. నకు రూ. 9 కోట్లు వృద్ధి పొందుతుందని అంచనా వేశారు. ఈ మొత్తమును జమీందారులకు నష్ట పరిహారం యివ్వటానికి, వ్యవసాయ విధానం ఆధునిక మొనర్చటానికి ఉపయోగిస్తారు. జమీందారులకు యివ్వవలసిన నష్ట పరిహారం 40 ఏండ్లలో యిస్తారు. ప్రతి సంవత్సరము ఆసంవత్సరమునకు చెల్లించవలసిన వాయిదా అసలు, మిగిలిన మొత్తంపై వడ్డీ కలిపి చాల పెద్ద మొత్తం ప్రతి సంవత్సరము ప్రభుత్వం చెల్లించవలసి వుంటుంది; ఇంత పెద్ద మొత్తము జమీందార్లకే యిస్తే ప్రభుత్వం ఇతర జాతీయార్థివృద్ధి కార్యక్రమం సాగించటానికి కావలసిన సామర్థ్యం దొరకదు. ఈ నష్టపరిహారమేగాక, జమీందారుల స్వంత. కమతంగా వున్న పొలములతో జమీందార్లం. వుంచుతారు. జమీందార్ల స్వంత కమతచ వైశాల్యం 50 ఎకరములకన్న వుంత కూడదని భావించారు కాని, చివరకు స్వంత కమత మంతా మిగిల్చివేయటానికి నిర్ణయించారు. జమీందారీగ్రుతుల ప్రజలు పొందే లాభం ఏమీలేదు. వారు ఇదివరకు చెల్లిస్తున్న శిస్తు యిప్పుడుకూడా చెల్లించవలసిందే యు. పి. ప్రభుత్వం జమీందార్లపట్ల ఇంత ఉదారంగా ప్రవర్తించటానికి కొన్ని రాజకీయ కారణాలు కూడా లేక పోలేదని తెలుస్తున్నది.

నెరిసిన వెంట్రుకల ఔషధము

రంగు పూయకకరలేదు. ఆయుర్వేదచికిత్స. తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళతముగా వెంట్రుకలకు వలపు విచ్చును. గుణం కాంచో. ఔషధ వాచనచేయబడును. తెలుపు కొంచమై యుండిన రూ 2-8-0 మధ్యరకమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగా యుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు:-ఇది పెదదుకు కంటికి మంచి ఔషధ మిచ్చు ఔషధము

Kesh Ranjan Aushadhalaya,
M. 63, P.O. Ranigani (Burdwan.)

నారాయణ భట్టు

(6 వ పేజీ తరువాయి)

“శ్రీధామ్యః పురుషోత్తమస్య మహతో
 నారాయణస్య ప్రభోః
 నాభీపంకరుహో దృఢావ జగతః
 ప్రస్తావ్యయంధూ ప్రతః
 జజ్ఞో మానససూను రత్రి రితి య
 స్తస్మా స్మృనే రత్రితః
 సోమో కంశేకర స్సుభాంసు రుదితః
 శ్రీకంఠ చూడామణిః.

* * *
 “తద్వ్యంగ్యో విజయాదిత్యో నామ రాజా విజి
 గ్మయా దక్షిణాపథం గత్వా త్రిలోచన పల్లవ
 మధిష్ఠిప్య చైవ దురీహయా కాలవశా ల్లోకాం
 తర మగమత్. తస్మిన్ సంకులే తస్య మహాదేవీ
 గర్భభారాలసా ముడివేయ నామాగ్రహార
 ముపగమ్య తద్వాప్త్యేన విష్ణుభట్టు సోమయా
 జినాదుహిత్యనిర్విశేష మభిరక్షితా సతీ నందనం
 విష్ణువర్ధన మనుతే. సా తస్యవ కుమారస్య మాన
 వ్యసగోత్ర హారీతపుత్రత్వవిషయగోత్ర క్రమోచి
 తాని కర్మాణి కారయిత్యా త మనర్థయత్. సచ
 మాత్రా విదితవృత్తాంత శ్చ నిర్గత్యో చలుక్య
 గిరా నందాం భగవతీం గౌరీ మారాధ్య, కుమార
 నారాయణ మాతృగణాంశ్చ సంతర్ప్య, శ్వేతాత
 పత్రైక శంఖ పంచ మహాశిబ్ద పాలికేతన ప్రతి
 ఘ్నక్తా వరాహ లాంఛన పింఛ కుంత సింహాసన
 మకరతోరణ కనకదండ గంగా యమునాదీని
 స్వగులక్రమాగతాని నిక్షిప్తానీవ సామ్రాజ్య
 చిహ్నాని సమాసాద్య, త్రివచనపల్లవం జిత్యా,
 తత్పుత్ర ముత్తమదానీ ముపయమ్య కదంబ
 గంగాదిభూమిపా నిర్మిత్వ, సేతు నర్మదామధ్యం
 సార్ధసప్తక్షం దక్షిణాపథం పాలయామాన.

శ్రీమతాం సకలభవనసంస్తాయమాన మాన్య
 సగోత్రాణాం హారీతీ పుత్రాణాం కాశికీ వర
 ప్రసాదల్లభ రాజ్యానాం మాతృగణ పరిపాలి
 తానాం స్వామి మహాసేన పదామధ్యతానాం
 భగవ న్నారాయణ ప్రసాద సమాసాదిత వర
 వరాహో లాంఛనేక్షణ త్తూణవశీకృతారాతి
 మండలానాం ఆశ్రయేధావభృగస్నాని పవిత్ర
 చాలుక్యానాం కులం అలంకరిత్యః సత్యా
 శ్రీయ వల్లభేంద్రస్య బ్రాతా కుబ్జ విష్ణు వర్ధనః
 అష్టాదశ వర్ణాణి వేంగీదేశ మపాలయత్.

* * *
 “బలా దృఢీభూత్యా బలితో ధరిత్రీం
 గీర్వాణశక్తోరీవ శక్త్రువగ్ధాత్
 శ్రీశక్తివర్మా స సమాప్త్యుక్త
 నారాయణో ద్వాదశ రక్షతిస్య.
 తదను తదనుజన్మా రాజమార్గాంశ్చ భూమి
 విశదించి రరాతి ధ్యాంత విధ్వంస దక్షి
 న్య వహతి భువ మద్వాన్విత సహశ్వేజాః
 సకలనసుమతీభృన్మస్తక న్యస్తపాదః.”
 ఈ విధముగా మాగగులు వంశానుక్రమము
 చేసిన పిమ్మట వంశుల్లిద్దగు కైవారములు
 చేయుచు నిట్లందుకొనిరి.
 “లక్ష్మీ భర్తృనిభస్య తస్య విమలా
 దిత్యస్య చోడాన్వయ
 క్షీరాంసోనిధిజన్మః శ్రీయః ఇవ
 శ్రీరాజ రాజాధిపః
 దేవ్యా శ్పాజని రాజరాజమహితుః
 కుందాంబికాయా స్యుతః
 యః కందర్ప ఇవాహః ప్రతివనక్
 లోకత్రయే స్త్రీహృది.

బాల్యే భూషణ మభవ
 ద్రిత్తుమయీ యస్య కంఠికా కంఠే
 గుణలుబధేన మాలా
 ధరయా దత్తా పతింవరయా.
 వేదాంభోధి నిధి ప్రమాణగణితే
 శాకాబ్జ సంఖ్యే రహ
 సింహుక్తే బహు లస్యతీయదవసే
 వాళి గుగ్గోః శీతిగో
 యుక్తే భోక్తృ భద్రనూ ధృతివణి
 గజ్యయాంతు తత్రక్షమామ్
 త్రాతుం పట్ట మధత్త యో గుణనిధిః
 శ్రీ రాజరాజోపన్యః.
 యస్వాత్మమాంగ మబద్ధ
 మాభాత్పట్టైవ భూయసా
 భక్తుం విశ్వంధరాభారం
 జన్తే రాగోపితం యథా.
 సరత్కతి క్షీతలం క్షుణ్ణితరివశే
 మాశేన యేన నశుకాలిని మానవేన
 శ్రీతాః ప్రజా నిజపవిత్రచరిత్రతోయైః
 ప్రక్షులయంతి కలికాలకలంకపంకమ్.
 “స సర్వలోకాశ్రయ శ్రీ విష్ణువర్ధన మహారా
 జాధిరాజ రాజపర విశ్వరథ పరమ భట్టారకః
 పరమ మాహేశ్వరః పరమ బ్రహ్మణ్యః శ్రీ రాజ
 రాజదేవోఽద్య మహాసింహాసన మలమకరోత్||”
 అంత భీమభట్టున, ఆ పిమ్మట నాతని కుమా
 రుడు చెట్టనభట్టును వారి యనంతరమున పావు
 లూరి మల్ల నార్యుడును రాజరాజ ప్రశస్త పద్య
 ములు చెడినిరి.
 నన్న యభట్టారకుని యనుమతితో పుగో
 హిత ప్రముఖులు వేదాశిర్వచనము కావించిరి.
 అంతట మంత్రి సామంత దండనాగులకు వారు
 వారు తెచ్చిన కాన్క లర్పించుట కనుజ్ఞయైనది.
 ముందు వృద్ధా మాత్యుడును సోమయాజియు
 నగు వజ్జయ ప్రెగడ ముత్యాలహరీ మొకటి
 యర్పించగా రాజరాజ ఆసనమునుండి సగము
 లేచి వంగి కంఠములో ధరించెను. ఆ పిమ్మట
 నితరుల యుపహరములు వారి మర్యాదక్రమ

మున నందుకొనెను. ఎవర వరుస వచ్చినవేళను
 వారు లేచి, రాజరాజ నశేంద్రుని సింహాసనము
 నొడ్డకుపాదచారులై వచ్చి విశాలముగు పదశీక
 మున కాన్క లర్పించి, రాజరాజదేవునిశి
 నమున్నరించి, వెనుకకునడచి తమ యాసనము
 లకు చేరుచుండిరి.
 రావలసిన వారందరు వచ్చుచుండిరి. చక్ర
 కోట్య మండలాధిపతి యగు ధాగ వర్ష మహా
 రాజు రావలసిన సమయము వచ్చినది. అతడు
 రాలేడు. అతని ప్రతినిధియు రాలేడు.
 ఈ అవినయమునకు సభ నిర్ఘాంత పోయెను
 వజ్జయ ముఖ మించుక చిట్టించెను. రాజరాజు
 రాజశీలి లోపము లేకుండ నిశ్చలుడై యుండెను.
 ఆ మండలేశ్వరుడు వచ్చి కానుక చెల్లించుట
 కంతతడవు పట్టియుండునో అంత తడవు సభా
 కార్యక్రమ మాగిపోయెను. ఆ పిమ్మట నితరులు
 కానుక లర్పించిరి.
 ఆ యుత్సవ మైన వెంటనే రాజరాజు
 నిష్క్రంప మగు కంఠముతో విశదముగా నీ రీతిని
 ప్రకటించెను:
 “మాకు నిన్నటి దినము ధనుర్విద్యాశరీరీకు
 వచ్చుట కవకాశము లేకపోయినది. మాడు
 బాణములు బ్రాహ్మణబృందములో పడె ననియు
 అం దొకటి విద్వాంసుడగు విశ్రుని బాహువున
 నపాయకరముగా తగిలిన దనియు తెలియ
 వచ్చినది.
 “మా వంశము అనాదిగా ధర్మమందు బద్ధ
 కంఠ మైనది. బ్రహ్మహత్య ప్రమాద జన్య
 మైనను నింద్యము. మారు బాణములు ప్రమాదము
 వల్ల వరుసగా పోవు నని మేము విశ్వసింప లేము.
 అది ఈ ధర్మాసన ముందుండి నిర్ణయింప దలచి
 నాము. జరిగినది తెలిసినవారు సత్యము పలుక
 వలసిన దని కోరుచున్నాము. ఈ సందర్భమున
 నపరాధి ఎవరైనను నిష్క్రంపముగా దండింప
 దలచినాము.”
 సభాసదుల కందరికి దేహములు రోహంశ
 మొందెను. నిస్సందేహముగా యువరాజు, రాజేం

శౌందర్యముయొక్క
 తేజస్సు
 ఆరోగ్య చర్మము
 యొక్క
 ప్రభావము

స్వీయశౌందర్యమును హరించు చర్మమును మిక్కిలి వెళ్ళుచు
 అలరవడియుండును. మరియు ఆరోగ్యవంశమైన చర్మమునాల్లే
 తల్లి రాస బిడ్డముయొక్క ప్రభావము వంశాదిండగించి.
 అనేది వెళ్ళిపోయినట్లువలెయు, చర్మమును పోషించుటవలెయు
 వైద మనెంతో ఖరీదుకొన్న యొకకొత్తాప్రీయ పదార్థమైన కేడిరోల
 ఓనెడిరో మిశ్రమము చేయబడినవన. రెక్సోనా చర్మమును ఆరోగ్య
 ముగానుంచుటకై, చర్మశౌందర్యమును కలుగజేయుటకై
 ఉపయోగపడును. రెక్సోనామిక్కిలి గొప్పవైద్యవంశీ త్వరగా నచ్చెడి
 యుగని చర్మమును వంశించు ఈ కేడిరోల చర్మరంధ్రములలో
 లోతుగా తీసికొనిపోయి చర్మమును ఓదార్చును, అందముగ చేయును.
 ఈ రెక్సోనామిక్కిలి కేడిరోల ఓనెడిరో మిశ్రమము చేయబడిన
 యొక్క ఇది చర్మముపై మచ్చులపెట్టుకండ కాపాడును, చర్మరంధ్రము
 కు వృద్ధిచేయును, ప్రతి ఆర్థికముగా వారిని చర్మశౌందర్యము
 కు కలుగించును. ఆరోగ్యముతో ప్రకాశించి చర్మముయొక్క ప్రా
 ణ్యవన పరిగణించి ఫిరుఫులు, రెక్సోనామిక్కిలి ఓదార్చుటవలె
 యును, చుట్టూ వృద్ధిచేయుటవలెయునైన గుణమును కొనియోరుదురు.
 ఆరోగ్యమైన చర్మమును వారింప ఫిరుఫులు రెక్సోనామిక్కిలి అవశ్యక
 వైద వంధి వాస్తవముగా చెప్పవచ్చును.

పదివర్షకు రెక్సోనా: పదివర్షముకల్ల లేవలెనట్లువలెయు, మిక్కి
 తమైనట్లువలెయునైన చర్మము ముక్కుముగా రావన్న, పగల్గవు గురి
 యైయుండును. రెక్సోనామిక్కిలి ఓనెడిరోల వైద్యవంశీవలెయు, ఓద
 ర్చునట్లువలెయునైన నుదుగు చిన్న అయెయెమును సాధారణముగా
 వంశించి పవత్ర చర్మవ్యాధులనుండి కాపాడును.
 *రెక్సోనాలో కేడిరో అనెడిరోల అయెయెములెయు, వృద్ధవలె
 నట్లువలెయు, పోషించునట్లువలెయునైన నూనెలో కూడిన ఒక
 ప్రత్యేక మిశ్రమము. వైద్యులచే చుండు ఆరోగ్యముతో ఈనూనె
 చర్మరంధ్రముల విశేషముగా యువముగగును.

చర్మ ఆరోగ్యమునకు రెక్సోనా

ద చేపు డిండులో దోషి, కుమారుని కఠినముగా గొట్టించి నిద్రమైనా డీ మహారాజు, ఇట్లాంటి వక్రవర్తి కుమారుడను శతాదుని శిక్షించెనట! యింక నోరులును సత్యవ్రతుడను పుత్రుని శిక్షించెనట! కేవల మీ మహారాజు అత్య కలంక పరిశ్రంపద నాదిరాజునిభుడు! సుమా! ఇట్లు కలంక చరిత్రమై ఆ సభ కొంతకాలము నిశ్శబ్ద మయ్యెను.

రాజరాజు నా కుక్కలు విని యువరాజు రాజేంద్రదేవుడు నిలువున నిర్భయముగా లేచి నిలుచుండెను. అతడు చువ్వనలే పొడుగు పాటి మనిషి. మహారాజునకును మహాసభకును, నమస్కరించి దక్షిణానాథుడు బరలోనున్న ఖడ్గము కనకత్తురుపుపై నుంచి నిష్క్రమముగా నిట్లు పల్కెను.

“అసాధ్యలక్ష్య భేదనమున నేను విల్లు తిగి చిరుచు చుండగా ప్రక్కనుండి కామరాజు పుత్రుండు నన్ను కదలించినాడు. దానివలన బాణము లక్ష్యము తప్పి ఆ బ్రాహ్మణునికి తగిలి నది. నా పొరపాటులేదు! కాని నా బాణము బ్రాహ్మణ బాధ కలిగించి నందుకు పరితపించు చున్నాను. అంతకుముందు విప్రశ్రేణిలో పడిన బాణములు నావి కావు. అవి నా నామాంకిత బాణము లనిరి కాని నే నది నమ్మలేను. ఆ పరితేలో నా బాణ మెక్కటియు లక్ష్యము తప్పలేదు. ఇది నేను నా ఖడ్గముపట్టి ప్రమాణము చేసి చెప్పుచున్నాను. సత్యము!”

అట్లని గంభీరముగా దక్షిణ హస్తము నాకాశముపై కెత్తెను.

అంతట రాజరాజు కామరాజుపుత్రునివంక జూచెను. అతడును నిష్క్రమముగా లేచి రాజ రాజునకు సభకును నమస్కరించి కత్తిపట్టి ప్రమాణము చేయుచు నిట్లు వచించెను.

ఈ మహాసభలో సత్యమే చెప్పవలసి వచ్చి నందుకు నాకు చింతగా నున్నది. ఆపుడైన యువరాజు మాటలు ప్రత్యాఖ్యానము చేయ వలసి వచ్చినది. యువరాజు బాణములు రెండు లక్ష్యము తప్పి ప్రమాదశయన బ్రాహ్మణ బృందములో పడినవి. మాడవ బాణముకూడ నా మార్గమునదే పోవ నున్నట్లు నాకు లోచి సంభ్రమముతో “రాజేంద్రదేవా, బ్రాహ్మణు లను కొట్టుచున్నావే” యని యువరాజు చేయి పట్టు కొంటిని. అయిన ను ప్రయోజనము లేకపోయినది. అప్పటికి బాణము వదలియే యుండు నని తలంతును గాని, ఒక ఊణము ముందైన నై యుండవచ్చును. ఏ మైనను అది యువరాజు ప్రమాదమే కాని ఉద్దేశ పూర్వకముగా చేసినది కానేరదు. అసాధ్యలక్ష్య భేదనములో యువరాజు సేర్పు అద్వితీయము.”

కామరాజుపుత్రుని వాక్కుల కెంతయు సభ హర్షించెను. అతని సోదరు లైదుగురు నట్లే కామని వాక్యములు ధ్రువపరచుచు, రాజేంద్ర దేవుని ప్రమాద మని నిర్వచించిరి. ఆ మహాసభ జలదరించెను.

అంతట కరుణాకరతొండ మానుడును జయం గొండరును ప్రమాణముచేసి యిట్లు చెప్పిరి:

“ఆ సమయమున రంగమున బాణప్రయోగము చేయుచు నున్నవారు రాజేంద్రదేవ యువరా జును, కామరాజు పుత్రుడును అతని సోదరు లైదుగురు మాత్రమే. ఆ యేడ్వరలో ఎవరివో రెండు బాణములు ముందు బ్రాహ్మణ శ్రేణిపై బడెను. యువరాజు బాణము లేవియు లక్ష్యము తప్పలేదు. కావున నా సోదర పట్టుము బాణ ములే యై యుండునని అనుమానింతుము. చివరి బాణము విడుచు సమయమున సరిగా రాజ పు త్రుడు యువరాజును కదలించెను. అట్లు కదలిం చుట సమయ విరోధము. అందు వలననే యది యా విద్యాంసునకు తగిలినది.

ఈ ద్రావిడు లింత నిర్భయముగా మిత్రుని పక్షమున నసత్య మాడుచుండి రని సభవా రేవ గించుకొనిరి. రాజరాజు నరేంద్రు డా మాటలు ఆలకించియు నమ్మకదాయె నని చూచువారి కవగత మయ్యెను.

అంతట రాజరాజు స్వకామ దండనాథుని వంకచూచి, “మీరు సత్యసంధులని జగద్విది తము. వృద్ధులు పూజ్యులు. మా ప్రియ మిత్రునికి సంబంధించిన దని ఏ మాత్రము సంకోచింపక ఈ సభకు సత్య మంతయు చెప్పవలె నని మా

కోరిక. మీరు మాకు ప్రతినిధులుగా పరిత్యాగి కారులుగా సభిక్యతు లైనందున మీ వాక్యములు అప్రతిహతములు!” అనెను.

స్వకామ దండనాథుడు లేచినంతనే సభ యంతయు సతని వాక్యమును వివ వ్యగ్రము యొనెను. అతని ధర్మదీక్ష యందు రెరుగుదురు. ఎన్నియో రణరంగములలో విమలాదిత్యునకును, రాజరాజునకును విజయములు సమకూర్చిన మహాయోధ. మరియు విద్యచేతను వయస్సు చేతను వృద్ధుడు. అతడిట్లు చెప్పెను.

“ఇది యొక సంకటముగు ఘట్టము కాని సంకోచమున కేమియు నవకాశము లేదు. అసాధ్య లక్ష్య భేదనము యువరాజు చేయు చుండగా శ్రద్ధ గానే నాతని బరితీంచు చుంటిని. చివరకు కామని చేయి. తగిలి తప్పిపోయి, బ్రాహ్మణ బాహువు భేదించిన బాణముతప్ప అంతకు ముందు యువరాజు వదలిన బాణము లేవియు లక్ష్యము తప్ప లేదని నేను దృఢముగా చెప్పగలను. కాని యా బ్రాహ్మణ శ్రేణిలో పడిన బాణము లెవరివో మాత్రము నేను చూడ లేదు. అక్కడ కాపున్న రక్షకభటులు చెప్ప వచ్చు సేమా!”

దండనాథుడు యువరాజుమీది యభిమాన మతో నట్లు చెప్పచుండ వచ్చును. కాని చెప్ప లేము. ఇందులో నేదో విశేష ముండవచ్చును. ఇట్లని సభలో కొంచెము సందేహము ప్రారం భించెను. బ్రాహ్మణ శ్రేణివద్ద కాపున్న భటు లను పిలిపింపగా, మిగిలినవారు తమ కేమియు తెలియదని చెప్పిరి కాని రాజమయ్య మాత్ర మిట్లు చెప్పెను:

“నేనా నత్తి బ్రాహ్మణుడున్న చోటికి సమీ పమున నుంటిని. కామరాజుపుత్రుల బాణ ప్రయోగ కాలము నన్ను ఆకర్షించినది. కావున ‘ముఖ్యముగా నేను వారినే పరిశీలించు. చుంటిని వారు చిత్రముగా వదలిన బాణములు రెండు వరుసగా నా బ్రాహ్మణునిమీదికి వచ్చెను. అవి నా దండముతో వారించితిని ఆ బ్రాహ్మ ణికి తగిలిన బాణ మెవరు విడిచినదో చెప్పలేను. ఇదిగో, నా దండముతో బాణములు కొట్టగా కలిగిన గుర్తులు!” అని యాతడు కర్రపై బాణపు చారలు చూపెను.

ఆ అంగరక్షకుని మాటలకు కామడును సోదరులును తెల్లవోయిరి. సభ కంఠటికి నాశ్చర్య మును సందేహమును ఇనుమడించెను.

ఆ బ్రాహ్మణునికి తగిలిన బాణమును బ్రాహ్మణ బృందములోనికి పోయిన బాణము లును పెట్టిన కోశము వజ్రయ వ్రెగ్గడ ముద్రగలది సభాస్థానమునకు తెప్పించిరి. రాజరాజు నన్ని ర క్షముతో మరకలైన బాణమును కళ్ళ కడుకొని పరిశీలించెను. అది యువరాజునామాంకితము. మిగిలిన రెండు బాణములు గూడ యువరాజు నామాంకితములే!

రాజరాజు ముఖము, అసహ్యముతో గలిగిన కోపము ప్రస్ఫుటమై వికృత మయ్యెను. మాటా డక యా బాణములు చూడు మని నిర్దేశించుచూ యువరాజు చేతి కిచ్చెను. యువరాజు సగౌరవ ముగా లేచి వాని నందుకొని పరిశీలించు చుండెను. కరుణాకర తొండ మానుడును పరి శీలించెను. ఆ మాడిటిపై యువరాజు నామము చూచి ఆ యిద్దరు నిశ్చయ పోయిరి.

అంతలో జయంగొండరు లేచి యా బాణ ములు ఒక్క ఊణకాలము పరిశీలించెను. చోళ చక్రవర్తులయొద్ద నాతని కుటుంబమువా రనా దిగా ఆస్థాన కవులుగా నుండిరి. ఆతని తండ్రియే రాజరాజేశ్వర నాటకము వ్రాసినది. ఆస్థాన కవుల కుండు వ్యవహారదక్షత యాతనికి వంశాను క్రమమున వచ్చినది. ఆతడు చూచుచున్న ఊ ణ ముననే ప్రభువు కిట్లు నివేదించెను:

“ఈ ర క్తసి క్త మైన బాణము యువరాజుది. ఇది ఒకటిగా కనుపడు చున్నను రెండు ముక్క లతో చేసినది. ఈ రెండు బాణములు వేరు. ఇవి ఒక్క ముక్కతో దాని ననకరించుచు చేసినవి, నావికాని కరుణాకరునినికాని యువ రాజువికాని బాణము లన్నియు రెండు ముక్క లలికించి చేసినవే. మా వైపున బాణము లట్లే చేయుదురు. ఈ వైపుల నొక్క ముక్కతో చేయుదురు. నూత్నముగా పరిశీలించిన నిది తమకు విశేషపడును.”

రాజేంద్ర దేవుడు జయంగొండరువంక నాదరదృష్టులు ప్రసరింప జేసెను. మరియు

జయంగొండ రిట్లు మనవి చేసెను:

“మరియు నొక మనవి కలదు. ఈ రెండు బాణములును తమ రందరు పరిశీలించుటలో నెంతయు సపాయము తప్పినది. ఈ రెండు బాణ ముల చివరలు విషదిగ్గము లనికూడ నా విశ్వాసము.”

వెంటనే రాజరాజునుమిత్రో రాజజాంగ లికుడులేచి పరిశీలించి యా రెండు బాణముల కొనలకు విషలక్షణము లున్నవని వచించి యొక తునకమును తెప్పించి అందులో నొకదానితో దానిని నూత్నముగా పొడిచెను. ఆ కుక్క శిఘ్రకాలమున పడిపోయి తన్నుకొన నాగెను. జాంగలికుడు వెంటనే దానికి విష చికిత్సచేసి బాగుచేసి రాజసభకు బాణములు విషదిగ్గము లని ప్రకటించెను.

సభ యంతయు నిర్భంతపోయెను. యువ రాజుమీద దోష మాశోషించుట కెవరో యీ కుట్ర చేసినది యనుమానము ప్రబల మయ్యెను. కాని పాప మా బ్రాహ్మణుని విషబాణముతో కొట్టుట కెవరి కేమి విరోధ మున్నది?

రాజరాజు చే రాజభటులు పోయి యువరాజు, కరుణాకరుడు, జయంగొండరు బాణములను, కామరాజుది సోదర పట్టుము బాణములను వారి నివాసముల నుండి తెచ్చిరి. అవి యన్నియు పరిశీలంపగా జయంగొండరు వాక్యములు స్థిర పడెను. విషవైద్యు డా రెండు బాణములను కొన తగులని రీతిని నట్లుకొని భేదించి యవి యెంటి ముక్కతో చేసినవే యని నిరూపించెను.

ప్రేక్షకులై యా సమీపమున నున్న బ్రాహ్మ ణులను విచారించగా వారు, రెండు బాణములు అటురాగా రాజమయ్య వారించుటయు మాడ వది నత్తి బ్రాహ్మణుని భుజములో దిగబడిన దియు జెప్పిరేకాని ఎవరి బాణములో ఒక్కరును చెప్పలేక పోయిరి.

బాణ హతుడైన బ్రాహ్మణుడు నీరస స్థితిలో నున్నందున సభకు రాజేషని వజ్రయ నివేదిం చెను. రాజరాజునరేంద్రు డీ విధముగా శాసించెను.

“మా కీ దినమున మిక్కిలి సంతాపము కలుగు చున్నది. యువరాజు కేవలము మా యపర దేహము. కామరాజుపుత్రుడు సన్నిహితుడు ఆపుడునకు ఆత్మబంధువు. వీ రిద్దరలో దోషి యెవరో నిర్ధారణ చేయవలసి వచ్చినది. కాని దండమునకు మోమోటము లేదు. బాణహతు

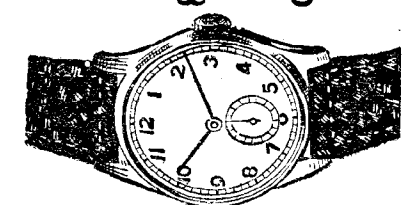
డైన బ్రాహ్మణుడు సభకు రాగలిగిన స్థితిలో నున్న వెంటనే పిలిపించి దోషము నిర్ధారణ చేయగలము. ఇది తేలువరకును యువరాజుకాని, కామరాజుపుత్రుడుగాని యెట్టి యాయుధ ప్రదర్శనములలో పాల్గొనరాదు!”

కఠినముగా నా శాసనమునకు సభ్యు లందరు శ్లాఘించిరి. ఈ విషయము తేలువంత వరకు తాముకూడ ప్రదర్శనములలో పాల్గొన మని కరుణాకరుడును, జయంగొండరును మనవి చేసి కొనిరి. కామరాజు సోదరులును అదే విధముగ విన్నవించిరి. సభ ముగిసెను.

యువరాజు ప్రమాదమా? కామని దుర్మా గ్రమా? కొందరు యువరాజే దోషి యనుకొనిరి. కొందరు కామరాజు దోషి యనిరి. అందరును రాజరాజు నిష్పక్షిక బుద్ధిని కొనియాడసాగిరి.

చక్రకోట్య మహామండలేశ్వరు డగు ధారా వస్తుని యవినయ మందరును మరచినట్లు కనపడిరి. కాని వజ్రయ మనస్సునను రాజరాజు మనస్సు నను అది కావించిన యలజడి మరియొకటి చేయలేదు.

యుద్ధానికి పూర్వపు దరలకన్న తక్కువ

స్విస్ మేడ్. సరిగా టైం చూపును. ప్రతీదీ 8 ఏళ్లు గ్యారంటీ. రాళ్లు అమర్చబడినవి. గుండ్రం లేక చతురంక్రమియంకేసు రు. 20/8
 " " మేలిరకం రు. 25/-
 బల్ల పరుపు ఆకారం క్రోమియంకేసు రు. 30/-
 " " మేలిరకం రు. 38/-
 రోల్టంగోల్డ (10 సం॥ గ్యారంటీ) రు. 55/-
 రెక్టాంగ్యులర్. టాసు, పంపుగలది బ్రైడ్ క్రోమియం కేసు రు. 42/-
 రోల్టంగోల్డ (10 సం॥ గ్యారంటీ) రు. 60/-
 15 రాళ్ళు రోల్టంగోల్డ రు. 90/-
 అలారం ట్రైప్లీసు
 ధర రు. 18/-, రు. 22/- మేలిరకం రు. 25/-
 బిగ్ బెస్ రు. 45/- పోస్టేజీ అదనము
 H. DAVID & CO.,
 Post Box No. 11424, CALCUTTA.

బిడ్డ తన నేహితుడైన ఉడ్ వర్డ్స్ గ్రేప్ వాటరును

తానుగా తెలుసుకొను చున్నది

WOODWARD'S GRAPE WATER

keeps baby well

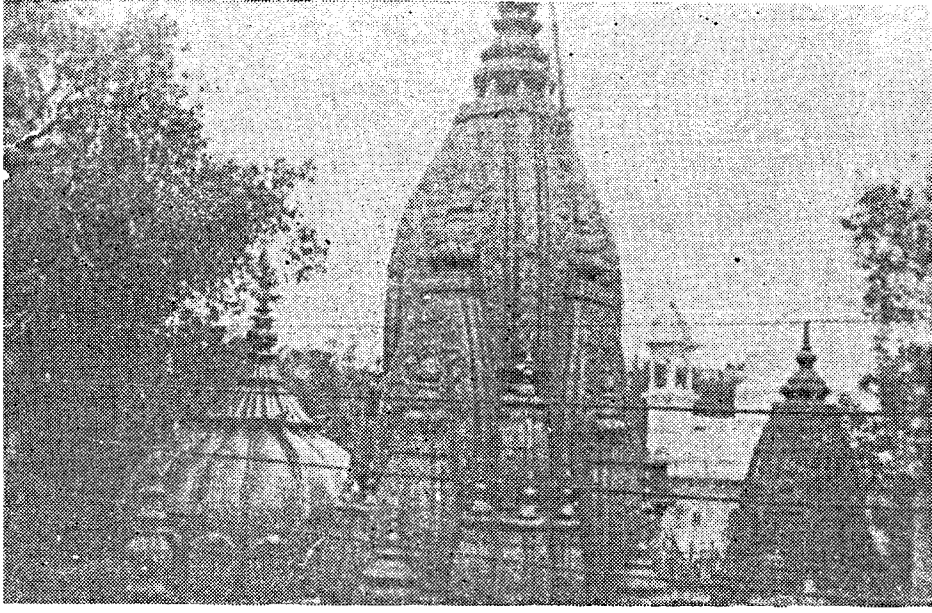
“పాములతో పోరాడు” గుర్తుగలదే అసలైన వుడ్ వర్డ్స్ గ్రేప్ వాటర్. కాబట్టి తమ బిడ్డల తెలుసుకొరకై తల్లిలు దీనిని బాగా గమనించవలెను.

I-WW110-117 TEL W. WOODWARD LTD. LONDON, ENGLAND.

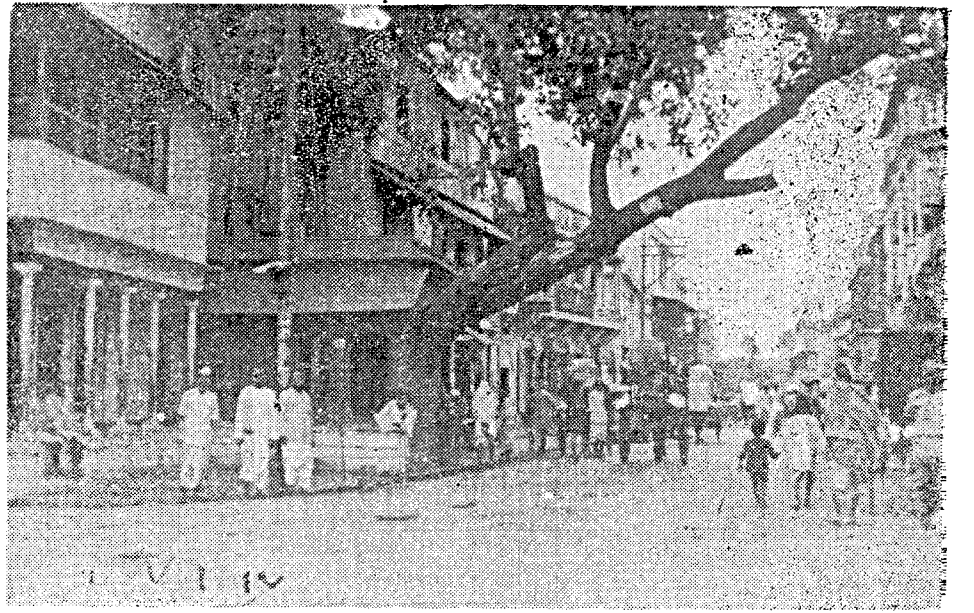

పాఠకులు పంపిన ఛాయా చిత్రాలు:-

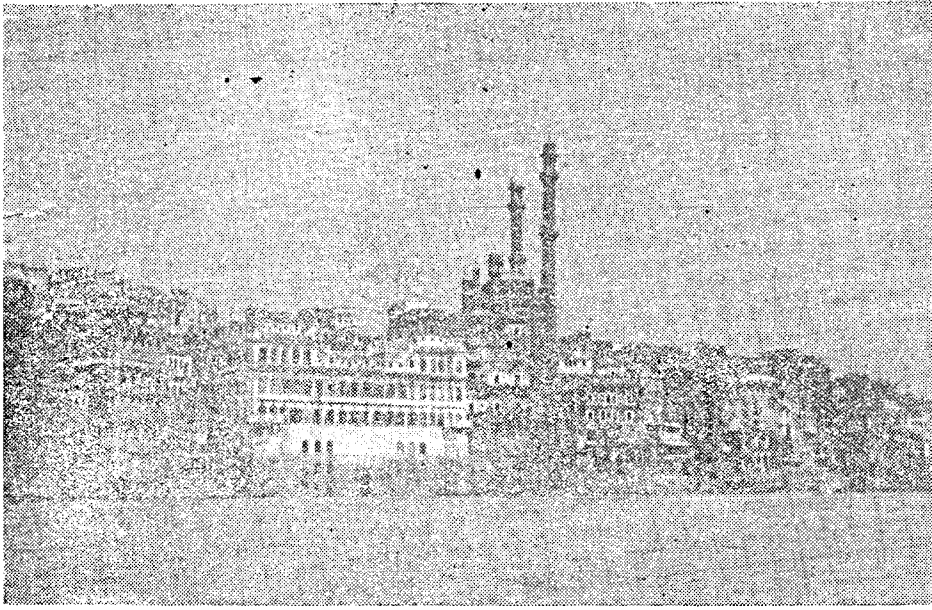
కాశీలో పురాణ ఘట్టాలు

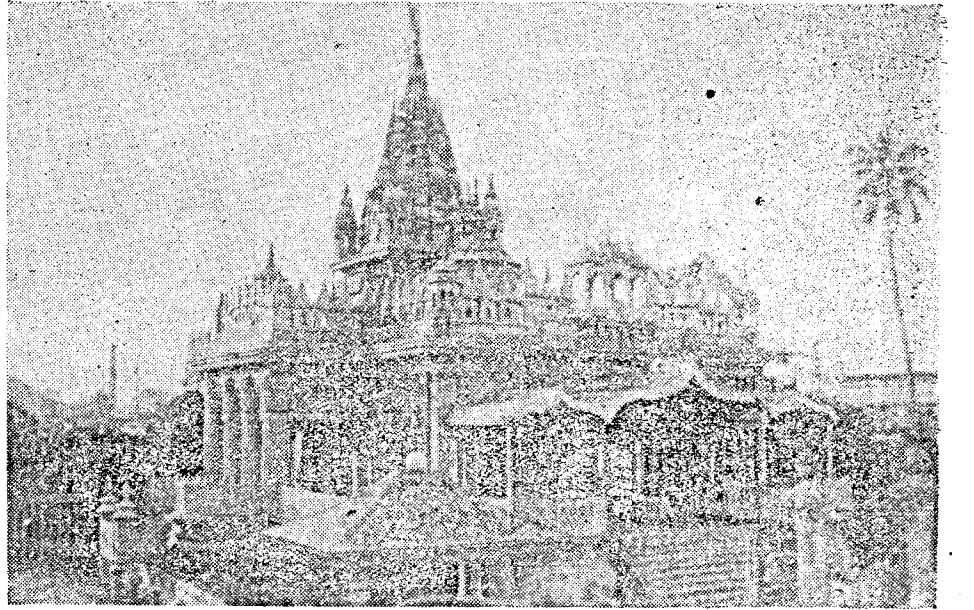
కాశీ - విశ్వేశ్వరాలయ స్వర్ణగోపురం
(స్వామి సూర్యమో రాజమండ్రి)

కాశీలో హరిశ్చంద్ర బజారు (చంద్రమతి నమ్మిన చోటు.)
(స్వామి సూర్యమో రాజమండ్రి)

కాశీ - బిందు మాధవఘట్టము
(జి. సత్యనారాయణమూర్తి. రాజేలంక)

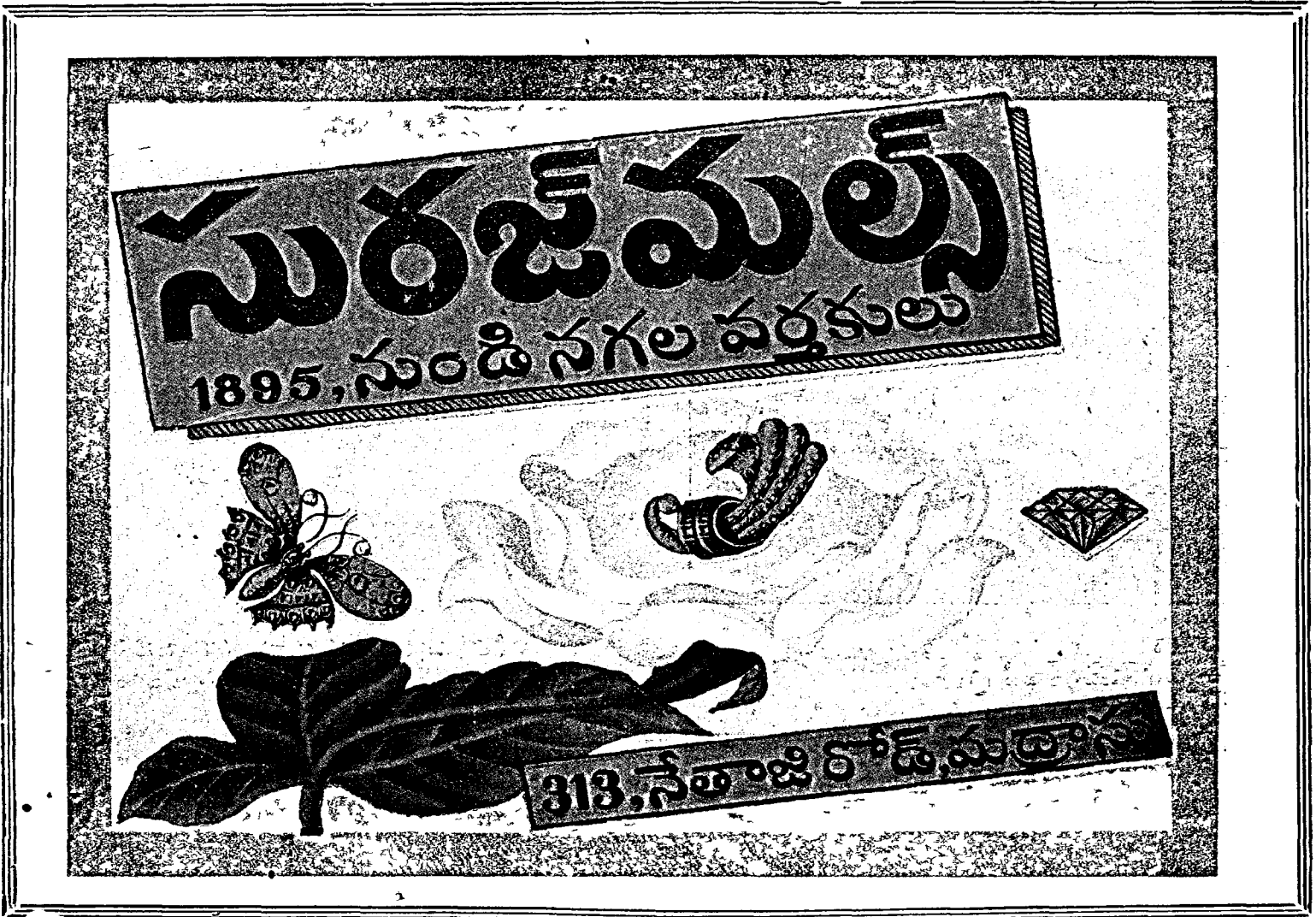
కలకత్తా జైనమతస్తుల ఆలయం—పరశురామ మందిరం
(స్వామి సూర్యమో రాజమండ్రి)

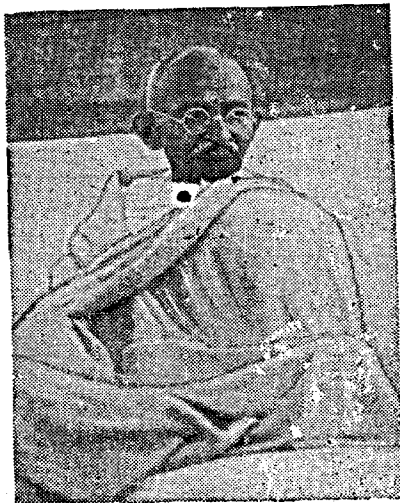
పంజాబ్ మత కలహాల ఫలితంగా నిరాశ్రయులు

(పి. రాఘవరావు. మద్రాసు)

బానిస భారతదేశాన్ని బంధాలనుంచి విడిపించి
స్వ తం త్ర ప తం ప ట్టిం చి న
భ వ్య జీ వి

గాంధీమహాత్ముని అద్భుత జీవితచరిత్ర

ఆ త్మ క థ

లేక లేక ఇన్నాల్లకు ఇప్పుడే చతుర్థ
ముద్రణం వెలువడింది.
త్య ర ప డం డి.

(భారతీయులందరు సర్వాత్మనా
ఁతించవలసిన పవిత్రగ్రంథం)

రెండు సంపుటములు కలిసి
వెల 10 రూపాయలు

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల, పోస్టుచాక్కు 212, మదరాసు